

Kommandantur
Arbeitserziehungslager Birkenau

Birkenau, den 21. Juli 1944.

116

Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov

Der mag. Rinaldo Diricchardi geb. am 1961
in Bled war in der Zeit
vom 14. 4. 1944 bis 21. 7. 1944 in einem Arbeitserziehungslager
untergebracht.

Die Entlassung erfolgte am oktober 2011

Auflage:

Sie haben sich sofort bei der
Geheimen Staatspolizei in

zu melden.



Der Lagerkommandant:
i. A.

Schurz
Untersturmführer

mag. Rinaldo Diricchardi Muzga

Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov:
naci holokausta, berša bibahtalipe Romenghere

Ljubljana, 2011

Avtor: **mag. Rinaldo Diricchardi**

Lektor: **Bernard Reichardt**

Fotografije: **Sion Soeters in Sebastian Žetko**

Računalniški prelom, likovno oblikovanje: **Sebastian Žetko**

Naslovnica: **Sebastian Žetko in mag. Rinaldo Diricchardi**

Založba: **Društvo Romski informacijski center Slovenije Anglunipe, Ljubljana, zanjo Haris Tahirović**

Tisk: **KOPILAB d.o.o. Štihoa ulica 23, Ljubljana**

Ljubljana, 2011

Naklada: **200 izvodov**

Monografsko delo je nastalo ob finančni podpori kulturnega oddelka Veleposlaništva Kraljevine Nizozemske v Sloveniji

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

323.1(=214.58)

316.347(=214.58)

DIRICCHARDI-Muzga, Rinaldo

Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov : Naci holokausta : Berša bibahtalipe Romenghere / Rinaldo Diricchardi Muzga ; [fotografije Sion Soeters in Sebastian Žetko]. - Ljubljana : Društvo Romski informacijski center Slovenije Anglunipe, 2011

ISBN 978-961-269-520-0

257717504



Veleposlaništvo
Kraljevine Nizozemske

Zahvala veleposlaništvu Kraljevine Nizozemske

Avtor monografije, RD Anglunipe-RIC in Zveza romske skupnosti Umbrella-Dežnik se iskreno zahvaljujejo za finančno podporo ob izidu monografije "Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov : Naci holokausta : Berša bibahtalipe Romenghere" Veleposlaništvu Kraljevine Nizozemske, ki ga zastopa Njegova Ekscelenca, gospod Jos Douma, veleposlanik.

Zahvala

Avtor monografije se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi pomagali pri zbiranju in posredovanju arhivskega, pisnega in fotografskega gradiva ter mi dovolili objavo le-tega:

Dokumentations - und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma iz Heilderberga, gospodoma: Romano Rose in Roman Franz

*Peter Jorna, romski in judovski FORUM, Netherland,
Hans Vanderwerff, upokojeni minister, raziskovalec
židovskega in ciganskega holokausta,*

Sion Soeters, fotograf in raziskovalec Judov, Sintov in Romov na Nizozemskem,

*Zveza Domarov iz Jeruzalema,
Sinti Verband Deutschland,
Romano Centro Avstrija,
Sinti Verband Österreich,
Sinti e Roma unione Italiana,
BRD – Archiv,
Stadt Museum Bern/Zürich,
Gorenjski muzej Kranj,
Muzeji občine Radovljica, gospa direktorica Verena Vidic-Štekar,
Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum,
Spomenik in muzej Jasenovac, gospa ravnateljica Nataša Jovičić,
Muzej žrtava genocida Beograd,
Društvo RIC-Anglunipe Ljubljana in predsedniku Harisu Tahiroviću za dostavljeno knjigo žrtev nacizma v NDH.*

Kazalo

str. 10	Uvod
str. 13	1. Zgodovinske legende o prihodu Ciganov/Romov v Evropo
str. 16	2. Resnejše raziskave ciganske/sintske etnogeneze
str. 21	3. Verske razmere v Perziji
str. 23	4. »Protociganski« jezik
str. 29	5. Teorija »protociganske« etnogeneze
str. 33	5.1. »Pracigani« in »protociganski« jezik
str. 35	6. Pregarjanja Ciganov/Romov v Evropi
str. 53	7. Prihod Ciganov v Vojvodino Kranjsko
str. 55	7.1 Poimenovanja Ciganov/Romov: Cinde, Zinde, Zigeuner, Cigan Cigauner...
str. 56	7.2 Izražanje etnične identitete: romske/ciganske...
str. 58	8. Cigani/Romi in duhovnost, usoda...
str. 61	9. Cigani/Romi: religija, vera
str. 65	10. 2. Svetovna vojna, samudarippen, porajmos, naci holokausta, berša bibahtalipe Romenghere
str. 71	11. NDH, KT Jasenovac in ciganski/romski holokavst
str. 91	Povzetek
str. 94	Priloge
str. 124	Ostale priloge
str. 218	Fotografije iz Gestapo zapora Begunje
str. 224	Viri
str. 225	Literatura
str. 229	Internetni viri

Uvod

Če hočemo preiskati zgodovinsko ozadje prihoda Ciganov na Kranjsko, sredi 18. ter začetka 19. stoletja, se moramo ozreti nazaj, v zgodovino naseljevanja Ciganov v Nemčijo, Avstrijo, Francijo, Španijo in Nizozemsko (po tako imenovanih treh poteh naseljevanja Ciganskih plemen v Evropo iz Indije v Perzijo ter kasneje ponovno nazaj v Indijo; dokončno izselitev iz Indije v Egipt, Bližnji Vzhod, Malo Azijo –Anatolijo, Grčijo, severno Afriko, Španijo in severno Evropo). Pri opisovanju zgodovinskega ozadja sem uporabil arhivsko dokumentarno gradivo nemških in avstrijskih muzejev, predvsem v tistem delu, kjer opisujejo holokavst. V veliko pomoč je bila tudi angleška in ameriška literatura ter zgodovinski dokumenti, ki opisujejo prve omembe naseljevanja ciganskih skupin po Evropi.

Pričujoča monografija opisuje etnično skupnost potomcev indijskih nomadov v Evropi, ki so postali Cigani, sem v dostopnem gradivu upošteval tiste vire, ki izrecno omenjajo Cigane, ali pa se na to temo navezujejo. V veliko pomoč so mi bile Zveze Romov in Sintov po vsej Evropi, ki so posredovale slikovni material ali arhivske listine. Pregledal sem Nadškofijski arhiv v Ljubljani ter upošteval vse vpise rojstev, porok in smrti v župnijah, kjer so se Cigani nahajali. S temi arhiviranimi vpisi tudi zagovarjam teorijo, da so Cigani krščanstvo prinesli s seboj, na dolgi poti po Bližnjem Vzhodu v Nemčijo, kot v takratne dežele avstro-ogrske monarhije, v našem primeru Kranjsko. Upošteval in pregledal sem muzejske zbirke holokavsta v Avstriji, Nemčiji, Ameriki in Nizozemskem; pregledal in upošteval sem muzejske zbirke novejše zgodovine v Ljubljani, pregledani in dokumentirani so bili arhivsko gradivo Muzejev Radovljica, Muzeja talcev Begunje, Gorenjskega muzeja Kranj, Muzejskega kompleksa Jasenovac in Muzeja vojne v Beogradu.

Pri opisovanju sorodnih indijskih nomadskih skupin v severni Afriki in Bližnjem Vzhodu sem uporabil posredovane vire Zveze Domarov iz Izraela, Palestine, Egipta ter Cipra; prav tako sem upošteval posredovane vire Zveze Lurov iz Iraka, Zveze Ghavazijev iz Egipta ter nenazadnje, Zveze indijskih Romov iz Pandžaba ter najnovejša dognanja, da je v pakistanski pokrajini Sindh (po pričevanju naših sintskih misijonarjev v Pakistanu) še vedno primordialna nomadska skupnost, ki govori isti jezik kot evropski Romi (pričevanja francoskih romskih in misijonarjev so mi posredovali. Ker sem avtor sam pripadnik ciganske etnične skupnosti iz plemena Sintov, sem upošteval svoje védenje, življenje, opazovanje in dolgoletno zbiranje gradiva znotraj lastne skupnosti. Pri tem sem upošteval tudi terensko delo v krajih, kjer je ta majhna skupnost poseljena: Jesenice, Potoki, Bled, Radovljica,

Lancovo, Kamna Gorica, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota in Dolenjska. To zbirko imenujem »Osebni arhiv: pisni«. Uporabil sem tudi bogato zvočno gradivo z intervjuji Romov, ki sem ga javno predvajal na radiu Slovenija – nočni program, radio Sora – informativni in nočni program, radio Triglav Jesenice – nočni program ter radio Kranj – informativni in nočni program; ter »Skupni nočni program regionalnih radijskih postaj Slovenije«, od leta 2000 dalje ter nočni program radia Slovenija v letu 2007; to zbirko imenujem »Osebni arhiv, zvočni/pisni« Pregledana so bila tudi razna periodična glasila, elaborati ter poročila v občinskih glasilih, ki se nanašajo na Cigane/Rome iz obdobja Kraljevine Jugoslavije, SFRJ ter nove države Slovenije. Vpetost ciganskih plemen v tedanjo Kranjsko ter obdobja, ki so sledila po 1. svetovni vojni, jasno kažejo, da so se Cigani/Romi na področju tako bivših držav kot nove, integrirali v tedanje družbene razmere; kraje, kamor so se naselili sprejeli za svoje ter se, nenazadnje tudi ustalili na Dolenjskem, Beli Krajini in Posavju, Prekmurju in na Gorenjskem. Nekateri so obdržali potujoč način življenja zaradi narave dela, kar jasno izpričujejo listine iz teh obdobj od 18. – 21. stoletja (MK, KK, PK).

Drugi del študije namenjam obdobju med 2. svetovno vojno, upoštevajoč tudi letnico 1933, ko se v Nemčiji, s Hitlerjevim prihodom na oblast pojavi nacizem. Holokavst ni prizadel samo Judov (šo-ah), temveč, po nekaterih ocenah, tudi milijon Ciganov (Romov). Romski termin za holokavst je »porajmos« (nasilje), ki so ga uvedli Romi leta 1993. Beseda ima svoj sinonim tudi v besedi kali traš (črn strah), ki so ga uvedli ruski Romi. Romi na bivših področjih Jugoslavije so izraz nadomestili z besedo samudaripen (masovni poboj) in berša bibahtale Romenghere (nesrečna romska leta). V Evropi je veliko zbranega gradiva predvsem o judovskem holokavstu. Judje so se dokaj hitro organizirali v močne organizacije, ki so v letih po vojni od Nemčije prejemale tudi znatno vojno odškodnino, ki jim jo je proti koncu leta 1945 dodelila pariška mirovna pogodba. Evropski Judje so bili dobro organizirani v mreže, ki so skrbele, da je povojni reparacijski aparat nemoteno deloval (Shilumim: kar v hebrejščini dobesedno pomeni, da bo vsakdo, ki je storil genocid, to tudi plačal). Shilumim ima svoje zgodovinsko ozadje v znamenitem Eisenhowerjevem pozdravu, ob vstopu v koncentracijsko taborišče Dachau:

... »Sagt Euren Kameraden, es wird alles wiedergutmacht«
(Asmussen 1987, 22)

... »Povejte svojim tovarišem, da bo zopet vse popravljeno«

Taborišče so osvobodili Eisenhowerjevi vojaki, čeprav za žrtve to nikoli ni

pomenilo, da je s tem dejanjem že vse pozabljeno. Žrtve holokavsta kot sam holokavst, so si leta prizadevali lastiti samo Judje; Cigani »kriminalna družba«, kot so Nemci še dolgo po osvoboditvi opravičevali svoje »rasno čiščenje«, da Ciganom ne bi plačali vojnih reparacij (Knesebeck 2006,30-100) so bili pozabljeni in odstavljani na stranski tir. Ciganske žrtve so bile manjvredne, izkazalo se je, da bodo tudi med mrtvimi žrtvami obstajale nepremostljive razlike; povojna Nemčija desetletja ni hotela priznati »ciganskih žrtev«, ker se je sklicevala na kriminalistična poročila Gestapa, da je nacizem samo obračunal s ciganskimi kriminalci (Knesebeck 2006,30-100) in njihovo kriminalno dejavnostjo.

Asmussen Nils, 1987. «Wiedergutmachung» und NS-Verfolgte in Hamburg nach 1945«. V:

Der kurze Traum von der Gerechtigkeit. Hamburg: Erlebnisse Verlag.

Knesebeck von dem Julia, 2006. The problems encountered by Sinti Holocaust victims seeking compensation in post-1945 Germany. Somerville: Oxford University.

1. Zgodovinske legende o prihodu Ciganov/Romov v Evropo

Med vsemi ciganskimi skupinami krožijo različne legende in miti, ki so našli svoje mesto v strokovni in laični literaturi. Na vprašanje, odkod so ter kako so iz Indije pripotovali v Evropo, Cigani/Romi odgovorjajo skrivnostno, značilno za njihovo skupino: pregrešili so se zoper Boga, zato je njihovo brezciljno tavanje po zemeljski krogli, le del njihove pokore. Nekaj teh legend, ki seveda nimajo posebne znanstvene osnove, zasledimo tudi pri drugih ciganskih skupinah. Prvo takšno »prekletstvo« so jim nadeli kristjani, češ da so Cigani »od Boga prekleti Kajnovi potomci« (Clebert 1961, 4-20). Razlaga izvira iz Svetega pisma Stare zaveze (1 Mz, 4). Kajn (zaradi ljubosumnosti), ubije svojega brata Abela, češ da je bila bratova klavna in žgalna daritev Bogu všečnejša. Kronist opiše božji srd: »Bodi torej preklet z zemlje...ko boš obdeloval zemljo, naj ti ne daje več svoje moči, blodil in begal boš po svetu« (1 Mz 4, 11-12).

Kajn se zavé svoje krivde, izrazi obžalovanje in se pokorí, obenem pa zaradi izgona, Bogu izrazi svoj strah, da ga zaradi storjenega dejanja ne bi kdo ubil; kljub temu, da mu je Bog greh odpustil, krivdo nosi s seboj! Bog mu odgovori, da mu bo dal...»namenje, da ga nihče, ki bi ga našel, ne bi ubil« (1 Mz 4, 15); nato se Kajn naséli v deželi Nod, kar dobesedno pomeni –

bloditi (1 Mz 4, 16). Naslednje kronistovo poročilo o spokorjenem Kajnu zasledimo v poglavju, ko starozavezni kronist opiše Kajново prihodnjo usodo. Našel je ženo, ki mu je rodila sina, imenovali so ga Henoh; zatem je Kajn sezidal mesto Henoh/Henohia, ki ga v srednjem veku teolog Ioannes Nauclerus opiše:

«The enormous and massive foundations of this city can be visited today near the mountains of Lebanon, and the place is called the city of Cain by the digenous people» (Heide 2007, 120-124).

»Veličastne in velike ostanke temeljev tega mesta lahko obiščemo tudi danes blizu libanonskega gorovja. To mesto se imenuje po njegovih prebivalcih - mesto Kajn.

Clebert Jean Paul, 1961. *The Gypsies*. London: Vista Books.

Sveto Pismo - Slovenski standardni prevod, 2008. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

Starozavezni kronist tudi opiše, kdo so Kajnovi potomci in njihova opravila; delijo se v tri skupine: prvi so poljedelci in živinorejci, drugi so godci na citre in flavto ter tretji, kovači vsakovrstnega orodja iz bronu in železa (1 Mz 4, 20-22); hebr. beseda Kajn pomeni kovač).

Tudi druge legende imajo krščansko ozadje, izhajajo pa iz časa Jezusovega križanja. Rimski vojak naj bi denar za žeblje zapil; ker je judovski kovač odklonil, da bi izdelal nove žeblje, da bi križali sorojaka, ga je vojak ubil. V mestu pa je bil samo še ciganski kovač, ki je skoval žeblje za Jezusovo križanje, vendar je zaradi vojakove naglice, žebelj ostal neohlajen. Cigani verjamejo, da je v četrtem, neohlajenem Jezusovem žeblju, izvor njihovega prekletstva, zato se morajo nenehno seliti iz kraja v kraj, v večnem strahu, da jih ne ujamejo.

Med Cigani/Romi je tudi razširjena legenda, ki ima svoje temelje v Novi zavezi češ, da so Cigani odklonili zavetišče Devici Mariji na begu v Egipt (Diricchardi 1992-2010). Clebert pa v svojem delu opisuje zanimivo legendo, ki so mu jo prenesli francoski Sinti:

»The Sinti, broke from their original band living East of India in Nepal or Burma, and headed west. They became horse-breakers and traded in precious stones, eventually reaching Chaldea by caravan. There they worked bronze and gold, taught the Chaldeans yoga, fire walking, and other acrobatic exercise. In return, they were taught astronomy. A later foray into Egypt by these people has them entertaining the Pharaoh with these same feats to win asylum in his lands (Clebert 1961, 4-6).«

»Ko so Sinti zapustili svojo matično domovino (vzhodna Indija, Nepal ali Burma), so krenili proti zahodu. Postali so konjski mešetarji, ki so jih zamenjali v prečudovite dragulje; s karavano so končno dosegli Kaldejo. Tam so predelovali bron in zlato, Kaldejce naučili joge, hoje po žerjavici in različne akrobatske veščine. V povračilo so jih Kaldejci naučili astronomije. Kasneje so Sinti pripotovali v Egipt, kjer so zabavali faraona; ta jim je v zameno, v vseh njegovih deželah, podaril azil.«

Sveto Pismo - Slovenski standardni prevod, 2008. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

Heide van der Albert (ur.) idr. 2007, 103-150. *»The treatise on the Patriarch Henoch by Johannes Drusius«* V: Studies in Hebrew Language and Jewish Culture. Amsterdam. Springer.

Med Cigani/Romi pa so našle svoje mesto tudi takšne, ki mejijo na znanstveno fantastiko češ, da so z drugega planeta.

Clebert Jean-Paul, 1961. *The Gypsies*. London: Vista Books.

Sveto Pismo - Slovenski standardni prevod, 2008. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

Diricchari Rinaldo, 1992-2010. *Osebni Arhiv*. Ljubljana

2. Resnejše raziskave ciganske etnogeneze

Raziskovalci ciganske etnogeneze niso samo Romi pač pa tudi etnologi, antropologi, sociologi in lingvisti. Od zgodnje renesanse so raziskovanja usmerjena na prihod ciganskih plemen v Evropo, sprva z bolj mističnimi pristopi do nepoznanega ljudstva ter z velikim strahom. Novi prišleki so črni, dolgolasi, ušesa jim krasijo uhani, so drugačnih moralnih kvalitet in norm, ne spoštujejo nikakršnih zakonov razen svojih, ukvarjajo se (za evropske norme), drugačnimi deli: s seboj so pripeljali slone, leve, konje in druge cirkuške živali, spremlja jih ogromno število voz in vpreg, govorijo tuj, za evropska ušesa neznan jezik, njihovi otroci in ženske so bolj svobodnega duha; Evropejci jih nikakor niso mogli primerjati s svojim okoljem, Cigani pa se tudi nikoli niso poskušali implementirati v mononacionalna okolja; izkaže se, da so Ciganom indiferentnost, kaotičnost, letargičnost in inertnost do tujih običajev prirojeni. Resnejše raziskave so znanstvenike vodile v napačno smer, saj so predvidevali, da so Cigani prišli iz Malega Egipta ter jih zato poimenovali Giptarji, Giftaria, Gypsy. Sklicevali so se na tedanja poročila, predvsem dosledno zapisana v krščanskih kronikah. Prvi tak dokument je poročilo frančiškanskega fratra Simona Simeonisa, ki je že leta 1332 opisal sužnje iz podonavskih dežel (Moldavija in Vlaška). Piše, da jih je že prej opazil v Egiptu, izgledajo kot Indijci, s črnimi in poslikanimi obrazi. Nadalje omenja, da so verjetno »Hamovi potomci« (1 Mz 9, 18-29; 10, 1-32), ki živijo na otoku Kreta, v votlinah in šotorih (Marushiaková – Popov 2001, 16). Zanimiva so tudi ustna poročila romarjev, ki so se vračali iz svetih krajev; najbolj obiskani romarski središči v tem obdobju sta Jeruzalem in cerkev Božjega Groba - Sveta Sepulhura. Nemški romar opiše nekega Cigana iz Mandopolisa, da govori jezik, ki ga nihče ne razume.

V 13. in 14. stoletju se v Evropi na splošno uveljavita izraza Tsingani in Giptarji (beseda »atsinganoi« nima nič skupnega z istoimensko versko sekto iz tistega časa). Pomembno je tudi dajatveno poročilo carigrskega patriarha Kypriosa II., ko zapoveduje obema skupinama Tsinganom in Giptarjem (2 različni ciganski skupini), da so dolžni plačevati določen odstotek davka in da ga morajo pobiralci dajatev vnaprej izterjati. Na takšna poročila naletimo tudi v 14. stoletju, kjer so opisani Cigani (Atsingani, Zingani), ki so naseljeni ob albanski obali (bolgarska verzija Žitja sv. Barbarija).

Sveto Pismo. Slovenski standardni prevod, 2008. V: 1 Mz 9, 18-29. Ljubljana:

Svetopisemska družba Slovenije.

Marushiakova E; Popov V; Kenrick Donald, 2001. *Gypsies in the Ottoman Empire*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.

Zanimiva je tudi zakonska zbirka Nomokanon iz 15. stoletja, veljala pa je za področje bizantinskega cesarstva, kjer zasledimo kazenska določila zoper tiste, ki bi Tsingane in Giptarje prosili, naj jim prerokujejo in napovedujejo srečno prihodnost ali celo, kar Bog ne daj, spremljali cigansko izvajanje eksorcizmov (Marushiaková; idr; 2001, 18-20). (Glej tudi Prilogo 2.1 in 3.1)

Že v zgodnjem srednjem veku so v Bizancu pravilno ločevali ciganske skupine, najverjetneje na podlagi jezikovnih razlik, barve kože, po času prihoda iz Egipta ali Bližnjega Vzhoda v bizantinsko cesarstvo in po medsebojnem odnosu (kronisti tudi beležijo prvine kastnega ločevanja med ciganskimi skupinami); ločili so jih tudi po socialnem statusu: eni so bili lastniki zemljišča in plačevali zanj davke, drugi so bili pripadniki revnejših kast, ki so živeli v šotorih ali votlinah. Iz zgodovinskih virov lahko z veliko zanesljivostjo trdimo, da se je teoretično ločevanje ciganskih skupin začelo že pred 14. stoletjem, kar zagovarjajo tudi Fraser (1995), Hancock (2008), Kenrick (2002), Marushiakova (2001) in Štrukelj (2004).

Druga teorija o Praciganih, ki jo zagovarjata Fraser (1995, 10-25) in Kenrick (2004, 10-50) je znanstveno sprejemljiva ter za raziskovanje Sintov relevantna; opira se na zgodovinsko preverljive vzporedne vire, predvsem perzijske; Fraser in Kenrick trdita, da se je »praciganski« eksil začel najverjetneje okrog leta 224 - 642 po Kristusu, kajti tega leta je začel vladati perzijski šah Ardašir (do leta 241), ki je že na začetku svojega vladanja osvojil severno Indijo (predele današnjega Pakistana - Sindh in Pandžab), nakar je postala perzijska kolonija. Le-ti »Pracigani« naj bi bili predniki srednjeveških Ciganov, ki jih kronisti beležijo v Mali Aziji, na Bližnjem Vzhodu in Anatoliji. Hipotetični praciganski eksil naj bi se začel ne toliko zaradi pregonov, kot bolj verjetno zaradi prošnje perzijskega šaha Bahrama Gura indijskemu maharadži Šankali, naj mu pošlje glasbenike, pevce in zabavljače, ker je šahovo ljudstvo nesrečno brez glasbe in zabave. Maharadža mu je poslal 12.000 zabavljacev, glasbenikov, plesalcev in pevcev. Ko so Indijci (perzijski pesnik Firdousi jih imenuje Luri, arabski zgodovinar Hamza al Isfahan pa Zotti – oboje pa označuje indijsko pleme JATE) prišli v Perzijo, jim je šah Bahram Gur razdelil zemljo in poklonil žitna semena, da bi se preživljali. Jezni Jate so pograbili svoje inštrumente in vpili nad šahom, da se oni preživljajo samo s petjem in zabavljaštvom (1).

Marushiakova E; Popov V; Kenrick Donald, 2001. *Gypsies in the Ottoman Empire*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.

Fraser Angus-M., 1995. *The Gypsies*. London:Willy-Blackwell.

Kenrick Donald, 2004. *Gypsies, from the Ganges to the Thames*. Hertford:University of Hertfordshire.

Štrukelj Pavla, 2004. *Tisočletne podobe nemirnih nomadov. Zgodovina in kultura Romov na slovenskem*. Družina: Ljubljana.

Prvi eksil se je torej zgodil zaradi dela in ne pregona (Kenrick 2004, 10-50), vsi kasnejši »praciganski« eksili pa so eksili v pravem pomenu besede. Perzijski kronološki podatki in spisi namreč govorijo o Hindujcih (Indijci), ki so na perzijskem dvoru v službi šaha kot plačani vojaki, telesni stražarji, zlatarski umetniki idr., ki naj bi bili, po kronistovem prepričanju, zelo dobro plačani.

Indijci so bili znani po svojem filigranskem ustvarjanju daleč naokoli. Zanimivo je tudi opazovanje kronista Herodota iz časa Aleksandra Velikega, na Indijo in Indijce:

»The way in which the Indians get the plentiful supply of gold which enables them to furnish year by year so vast an amount of gold-dust to the kind is the following: eastward of India lies a tract which is entirely sand. Indeed of all the inhabitants of Asia... the Indians dwell the nearest to the east, and the rising of the sun. The tribes of Indians are numerous, and do not all speak the same language- some are wandering tribes, others not...These Indians wear a dress of sedge, which they cut in the river and bruise; after wardsthey weave it into mats... they have also all the same tint of skin.«(2)

20

»Način, kako Indijci pridobivajo obilne zaloge zlatega prahu, ki jim omogoča, da so dobro preskrbljeni leto za letom, je sledeči: vzhodno od Indije leži predel, ki je popolnoma peščen. Resnično, od celotnega azijskega prebivalstva ... živijo Indijci najbližje na vzhodu in sončnemu vzhodu. Številna so indijska plemena in vsa ne govorijo istega jezika; nekatera plemena so potujoča (nomadska), druga ne...Ti Indijci nosijo obleke iz šaša, ki ga režejo v reki in ga nato obtolčejo; potem ga razdelijo in vpletejo v rogoznice... vsi (Indijci) imajo isto barvo kože.«

Korelacije in povezave vseh indijskih eksilov lahko sklenemo z ugotovitvami, da je omenjena skupina indijsko-perzijskih »Praciganov« iz Perzije nadaljevala svoj eksil nazaj proti Indiji, Pakistanu in Afganistanu; nadaljnji eksili prvotnih »Praciganov« pa se v naslednjih stoletjih ponovijo; šele te eksile raziskovalci upoštevajo kot eksile v pravem pomenu, ko se »Pracigani« množično selijo pred zavojevalci – Huni in kasneje Arabci ter otomanskimi osvajalci Indije in Perzije.

1. Pery John, 2005. Dostopno preko: <http://www.iranica.com/newsite> (20.11. 2010)

Kenrick Donald, 2004. Gypsies, from the Ganges to the Thames. Herford:University of Herfordshire.

2. Herodotus history. 3.knj. Dostopno preko: <http://classics.mit.edu/Herodotus/history.html> (17.11.2010)

Ta, zadnji perzijski eksil je tudi vzrok za njihovo vračanje nazaj v Indijo in odtod proti Egiptu, Palestini, Anatoliji in Grčiji, kjer se »Pracigani« ponovno razdelijo v dve ali tri podskupine.

Indijsko-perzijska »praciganska« skupina se je na tej dolgi poti verjetno mešala med seboj (interetnični stiki), kar dokazujejo lingvistične raziskave ter lingvistično-teoretično-zgodovinski pristop do proučevanja ciganskega eksila v Evropo. Ob prehajanju skozi toliko področij je tudi verjetno, da so prvotno hindujsko in zoroastrsko religijo zavrgli, s seboj prinesli že pomešan indo-arijski prakrit s hindi/pandžabi dialektom (Singhal 1982, 27-70), verjetno so še obdržali kastno ureditev (kar dokazujejo današnji Sinti) ter se v Palestini, Egiptu in drugod že v 4. ali 5. stoletju spreobrnil v krščanstvo.

Vzporedni teološki viri (Apd 1-28) namreč poročajo o izredno živahnem krščanskem življenju in pokristjanjevanju že za časa apostolov, torej od 1. stoletja po Kristusu, omenja se cerkveno - juridična vzpostavitev škofij, škofovstva in duhovništva. Raziskovalci praciganskih migracij, posebno Kenrick, Hancock, Štrukelj potrjujejo teorijo, da so ti indijsko - perzijski »Pracigani« krščanstvo že prinesli v Malo Azijo, Egipt in Anatolijo to pa zaradi ciganskih imen, ki naj bi bili krščanski (Mihael, Panuel, Ladislav...) Nekateri »praciganske« skupine niso nadaljevale poti naprej, pač pa so se ustale v Egiptu, Jordaniji, Izraelu, Siriji ali Iraku, kjer so še danes prisotne - to skupino imenujemo bližnje-vzhodna ali Domari, ki so prvotni praindijsko-perzijski »Pracigani« (nekateri jih imenujejo izvirni, nepomešani Cigani). Za raziskovanje sintskega načina življenja so Domari dokaj relevanten vir, kajti do okrog 9./10. stoletja je praciganski jezik še enoten, po tem obdobju pa je »praciganščina« že pod lingvističnimi vplivi področij (Matras 2005, 70-74) v katerih so se Cigani nahajali in skozi nenehne eksile (Egipt, Mala Azija, Armenija, Bližnji Vzhod, Anatolija, Grčija in Evropa) inkulturirali nove jezike in običaje (interetnični in interlingvistični stiki). V Bizancu sta tako nastali (poleg - praciganske), še dve skupini. Prva, praciganska skupina Domari, je po nekaterih teorijah, pramati današnjih dveh evropskih in balkanskih skupin: Lomarov in Romov.

DHOM – phen govoreča skupina: dhom – phen, lhom – phen in rhom – phen delitev glede na indijski eksil in glede na glotodiferenciacije ali similitete pri izgovorjavi besede moški: prva skupina izgovarja dhom (moški), druga lhom (moški) in tretja rhom (moški).

Dhom govoreča skupina se danes nahaja v Siriji, na Bližnjem Vzhodu, Palestini, Jeruzalemu; Iraku in še vedno v Iranu. Od skupine DHOM se nekateri iz Indije in Perzije odcepijo in se selijo dlje proti Egiptu, Palestini in Siriji do Severne Afrike. Ko del iberskega polotoka zasedejo Arabci, se ta skupina seli proti Severni Afriki v Španijo (v 13. stoletju) ter se po tako imenovani severni poti seli naprej v Nemčijo, Švico, Francijo, Belgijo, Nizozemsko ter Avstrijo: to so predniki današnjih Sintov, kar potrjujejo tudi lingvistične primerjave ter sintska vpetost v judovsko Thoro, zakonska določila iz Mojzsovega Pentatevha.

Verjetno so se nekatere indijske nomadske skupine dlje časa morale zadrževati v Palestini, Egiptu in na Bližnjem Vzhodu, kjer so, kljub zgodnjemu sprejetju krščanstva, zadržali judovske teološke prvine in Thoro. Ta teorija dobi svojo potrditev v 9. stoletju (811) v Bizancu, ko cesar Mihael I. ustavi preganjanje in smrtno kazni zoper Tsingane in manihejce (verski heretiki); Mani iz Babilonije je okoli leta 242 ustanovil novo religijo (maniheizem), v katerem je povezal stari perzijski dualizem, egiptovsko gnozo, mitraizem, krščanstvo ter indijsko reinkarnacijo. Iz več religij je tako ustvaril verski sinkretizem. Po tem nauku sta dva stvarnika (dualizem) stvarstva: dobri bog je ustvaril duhovni svet (duša, duhovna bitja), hudobni bog pa materialni svet (mesenost, poželenje, užitke) (3).

3. Verske razmere v Perziji/Iranu

Manihejci so bili v Perziji preganjeni zaradi odpada od zoroastrstva (Manija je dal okoli leta 276 perzijski šah križati), zato so se umaknili v Indijo, kjer obstajajo še danes (Parsi/Parši). Zaradi svojega odpadništva od skoraj vseh tedaj znanih velikih religij, predvsem pa krščanstva, so manihejce preganjali tako na zahodnem (do 5. stoletja) kot tudi na vzhodnem delu imperija (do 13./14. stoletja). Na vzhodnem delu cesarstva, (po letu 476 bizantinskem), so manihejci preživeli preganjanje. Njegov naslednik, cesar Mihael II. (820-830) ponovno uvede smrtno kazen in pregon zoper manihejce in Giftarje, ki kot pravi, so to herezijo podedovali od svojih prednikov (Perzija) in so:

... »baptized but in every other respect were like the Jews, except circumcised«
(Marushiakova 2001: 15).

... »krščeni, toda v vseh ostalih pogledih kot Judje, razen obrezani«

Ta skupina je tudi nenehno bežala pred arabsko - turškimi zavojevanji, nikoli sprejela islama, raje se je pustila zaslužniti. Perzija je nekdaj obsegala ozemlja današnjega Irana in Iraka. V prvih stoletjih krščanstva je bila to mogočna država, ki se je vedno znova zapletala v boje z rimskim, pozneje pa z bizantinskim cesarstvom. Krščanstvo naj bi tam oznanjal apostol Tadej, razširilo se je zlasti v 3. in 4. stol. Perzijska Cerkev je imela slabotne stike s škofijami znotraj cesarstva. Leta 486 je škofovsko sinoda v Seleuciji sprejela nestorijanizem kot uradno veroizpoved perzijske Cerkve.

Cerkev je v naslednjih stoletjih doživela izreden razcvet in je uspešno oznanjevala krščanstvo v osrednji Aziji (Turkestan, Kitajska, Mongolija) in vse do južne Indije. Indijskim kristjanom je vedno pošiljala po enega škofa. V srednjem veku je štela nekaj deset milijonov vernikov in prek 200 škofij v Aziji. Danes so le še neznatni ostanki, nekaj več jih je ostalo v južni Indiji: o njihovi nenavadni zgodovini pričajo cerkveni dokumenti tedanjega obdobja. Staro indijsko izročilo in nek apokrifni spis poročata, da je v Indiji oznanjal krščansko blagovest apostol Tomaž. To poročilo utegne biti resnično.

Marushiakova E.; Kenrick Donald, 2001. Gypsies in the Ottoman Empire. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press
3. Neander Augustus 1854a, 478-506. *General History of the Christian Religion and Church*. London, Wiley and Putham.

V 4. stol. so v Indijo pred preganjanji prebežali kristjani iz Perzije. Odtlej je bila Cerkev v Indiji povezana s perzijsko Cerkvijo. Sprejela je kaldejski obred s sirskim jezikom in pozneje tudi nestorijanizem perzijske Cerkve. Svoje škofo so dobivali iz Perzije. Indijski, Tomaževi kristjani prebivajo v državi Kerala na jugozahodni obali indijskega polotoka. Večinoma pripadajo višji kasti brahmanov. Krščanstva niso širili med druge. Vedno so ostali neznatna manjšina. Ko so v 16. stol. v Indijo prišli Portugalci, so tam našli te Tomaževe kristjane, ki so bili povezani z mezopotamsko - perzijskimi nestorijanci. Portugalci niso več pustili, da bi dobivali škofo iz Perzije. Zadnjega perzijskega škofa je poslal zedinjeni patriarh Janez Sulaqa. Tako so indijski kristjani avtomatično postali katoličani, ohranili pa so svoj kaldejski obred. Večinoma so Tomaževi kristjani ostali katoličani. Imenujejo se malabarci, s približno milijon in pol verniki (Frykenberg 2003, 33-60).

Današnja nestorijanska ali asirska Cerkev (nestorijanci se sami imenujejo Asirci) predstavlja ostanek nestorijancev, ki so v zadnjih stoletjih pretrpeli huda preganjanja od vseh strani. Danes živijo v glavnem v severnem Iraku in v Kurdistanu. Ena škofija je še v Iranu, ena v Indiji, ena v Severni Ameriki (Chicago, sedež patriarhata). Vseh nestorijancev naj bi bilo okoli 75.000. Njihov patriarh se imenuje katolikos in živi v ZDA. Izvira še vedno iz iste rodovine. Novega izberejo med nečaki prejšnjega patriarha (5).

4. Frykenberg Robert E. 2003, 33-60. «*Christians in India: An Historical Overview of their complex Origins*». V: *Christians and missionaries in India*. Eerdmans Publishing.

5. Frykenberg Robert E. 2003, 33-60. «*Christians in India: An Historical Overview of their complex Origins*». V: *Christians and missionaries in India*. Eerdmans Publishing.

4. »Protociganski« jeziki

Raziskovalci »praciganske« zgodovine si še vedno niso edini, kdaj naj bi potekal eksil "Praciganov" in kakšen je pravzaprav bil "protociganski" jezik. Hancock (2008) vidi povezavo v vojaški predzgodovini ciganskih prednikov, predvsem iz obdobja od 6. do 11. stoletja, ko nekateri preprosto niso bežali, pač pa so se morali pridružiti tako perzijski kot arabsko-otomanski vojski. Ta teorija se zdi smiselna v luči zgodovinsko podobnih primerov, še posebej v primerih, ko je vojna trajala nekaj let ali desetletij (novačenje vojakov v rimskem imperiju - multietničnost vojakov; podoben primer najdemo v otomanski vojski - janičarji, ko so bili vpoklicani tudi Cigani). Hancock zagovarja teorijo, da so bili »Pracigani« vojaki:

»A military origin for Romanies, generally as captives, is not a new idea; in the year 1000, we find bands of Zotts in the army of Abu-Naṣr ibn-Bakhtiyâr, in Persia and Kirmân ...In 1025, al-Mançura was conquered by Mahmud al-Gaznawî, because the prince of this town had forsaken Islamism;...The victorious army of Mahmoud... was attacked and pillaged by them on the banks of the Indus...Broken and dispersed by the resistless arms of the Sultan of Ghazni, they were not, however, annihilated

25

»Pogoste ideje, da imajo Cigani vojaške korenine, kot ujetniki, ni nova zamisel; leta 1000 najdemo v Perziji in Kirmânu, v vojski Abu-Naṣr ibn-Bakhtiyârja skupine Zottov... Leta 1025 je Mahmud al-Gaznawî osvojil al-Mançuro, ker je princ tega mesta prestopil iz islama;...Zmagovita Mahmudova vojska ... je napadla in oplenila ljudstvo na bregovih reke Ind. Mahmud jih je pregnal na vse strani in jim povzročil veliko gorja. Kakorkoli že, čeprav zlomljeni in razkropljeni, od neusmiljene roke sultana iz Ghaznija, Cigani niso billi uničeni.

Nadalje Hancock (2008) povzema Lelanda (1882, 330), ki se sklicuje na Burtonov vir, da je sultan Mahmud Ghaznavi leta 1011 zajel okrog 200.000 poraženih indijskih vojakov, (Jate) ki so še najbližji predniki današnjih Ciganov. Vendar tudi Hancockova teorija ni brez kritik, posebno oster je Nagy (2000, 19-26), ko sklepa:

Hancock Ian, 2008. »On Romani Origins and Identity« . Dostopno preko:
http://www.radoc.net/radoc.php?doc=art_b_history_origins&lang=en&articles=true (14.06.2010).

[da] »...there were “non-significant differences” in haplotype frequencies between Haryana and Sikh Jats and Slovakian Roma, but “significant differences with non-Romani populations«.

{da} »...so nepomembne razlike v sosledju haplotipov med Arijci in sikhovskimi Jatti ter slovaškimi Romi, vendar pa so 'pomembne razlike z neromskimi populacijami«.

Hancocku ugovarjata tudi Boyd (2005) in jezikoslovec Matras (2005, 70-74) saj ni dovolj empiričnih, niti materialnih dokazov, ki bi to teorijo lahko podkrepili. Sami lingvistični haplotipi vojaškega izrazoslovja še ne morejo dokazovati pravicanske vpletenosti v vojaške spopade. Tudi sam jezik perzijskega in grškega sveta je še stoletja uporabljal koiné – (grško perzijske vojne), tako da je izrazoslovje - preprosta implementacija vojaškega besednjaka.

Besede, ki so povezane z vojaško terminologijo, izvirajo iz indo-arijskega jezika in jih je obdržal romski jezik:

26

SLOVENSKO	ROM.	SANSKRIT	HINDI
Konfrontacija	Nikl	Nik - lajati	Nik - ln
Sodelovanje	Lat(h)	Labdha	Laddhija
Osvajalec/vojaški izr.	Idžavno	Najati	Karoti
Spopad/vojna	Radh	Rah	Dad - ti
Strelna puščica	Súlca	Súla	S`ul
Sekira	Tóver	Tárvar	KURDSKO - taver

Hancock Ian, 2008. »On Romani Origins and Identity«. Dostopno preko:

http://www.radoc.net/radoc.php?doc=art_b_history_origins&lang=en&articles=true (14.06.2010).

Nagy M.; Henke L.; Henke J.; Chatthopadhyay P. idr, 2007. "Searching for the origin of Romanies: Slovakian Romani, Jats of Haryana and Jat Sikhs Y-STR data in comparison with different Romani populations«. V: Forensic Science International, 169(1):19-26.

Boyd Jenkins Orville, 2005. »Koine Greek as a Mother Tongue«. Dostopno preko: <http://orvillejenkins.com/languages/koinemother tongue.html> (22.10.2010).

Matras Yaron; idr., 2005. *The role of Romanies: images and counter-images of Gypsies/Romanies in European cultures*. Liverpool: University Press

Evropski lingvisti »proto-romskega/Proto-Romani« in romskega jezika ter njunih dialektalnih variant (med njimi prednačijo lingvisti Yaron Matras, Norbert Boretzky, Vadim Toropov, Cech Petra, Rade Uhlik, Vekerdi Jozsef, Dieter Halwachs in Daniel Holzinger) evropske romske dialekte delijo v 16 podromskih dialektov, čeprav nekateri romo-lingvisti zagovarjajo teorijo o več kot 60 romskih dialektov. Splošno sprejete lingvistične teorije, ki jih sprejemajo skoraj vsi romologi, delijo Proto-Romani jezik, ki se je izgubil v 11. in 12. stoletju na »proto-ciganskem« prehodu iz Indije v Malo Azijo ter Bizanc, na 6 romsko/ciganskih jezikovnih skupin ter 16 romskih/ciganskih dialektov, ki jih uporabljajo evropski Romi:

1. Kosovski Arli-romski dialekt, ki ga govorijo Romi v Albaniji;
2. Vzhodno-slovanski romski dialekt, ki ga govorijo Romi na Češkem;
3. Finsko-romski dialekt, govorijo ga na Finskem;
4. V Nemčiji najdemo skoraj vse romske dialekte, razen krimsko-romskega, litvansko-romskega ter južnorusko-romskega;
5. Latvijsko-romski dialekt, ki se uporablja samo v Latviji;
6. Kalderaši-romski in ursari-romski dialekt – uporabljajo romunski Romi;
7. Banatski-kurbet romski dialekt; kosovsko-arli romski dialekt in sremski-kurbet romski dialekt uporabljajo mešane skupine Romov v Srbiji;
8. Dolenjski-romski dialekt, prekmurski-romski dialekt ter sintski-romski dialekt uporabljajo Romi v Sloveniji;
9. Sofijski-erli romski dialekt uporabljajo Romi v Bolgariji;
10. V VB so prisotni vsi romski dialekti;
11. V Franciji uporabljajo sintko/romski dialekt;
12. gurvaro-romski dialekt; lovara-romski dialekt; unghriko-vendski romski dialekt uporabljajo Romi na Madžarskem;
13. Kalderaši-romski dialekt; latvijsko-romski; krimsko-romski in litvansko-romski dialekt uporabljajo ruski Romi;
14. Bugurdži-romski dialekt in makedonsko arli-romski dialekt govorijo Romi v Makedoniji;
15. Vzhodno-slovaški romski dialekt uporabljajo Romi na Slovaškem
16. Finsko-romski dialekt, ki ga uporabljajo Romi in Kale na Finskem in Švedskem.

Lingvistične primerjave ciganskih dialektov s hindi jezikom

ŠTEVKE	HINDI	ROMSKO	LOM	DOM
1	Ek	Ekh/Jekh	Jak/Jek	Yika
2	Do	Duj	Luj	D'i
3	Tin	Trin	Trin	Trin
4	Čhar	Štar	Išdör	Star
5	Pančh	Pandž	Pendž	Pandž
6	Čheh	Šov	Šeš	Šaš
7	Saath	Ifta	Haft	Haut
8	Aath	Ohto	Hašt	Haišt
9	Nau	Inja	Nu	Na
10	Das	Deš	Las	Des
20	Bis	Biš	Vist	Wis
100	Sew	Šel	Say	Say

V evropskem in svetovnem merilu se uporabljajo naslednji ciganski/romski jeziki/dialekti:

- 1. ARLI in ERLI**, ki ga govorijo Cigani/Romi na Balkanu – Bolgarija, Grčija in področja bivše Jugoslavije z Dolenjsko, Belo Krajino in Posavjem;
- 2. BALTSKO – SLOVANSKI CIGANSKI JEZIK**, ki ga govorijo Cigani/Romi v vsehbaltskih državah, Belorusiji, Poljski in Rusiji;
- 3. SERVIKA CIGANSKI/ROMSKI JEZIK**, ki ga govorijo na Češkem in Slovaškem;
- 4. ROMUNGHRO CIGANSKI/ROMSKI JEZIK**, ki ga govorijo na Madžarskem do Prekmurja, južna Poljska in južna Slovaška;
- 5. MANUŠTIKES JEZIK**, ki ga govorijo Sinti, Manuši, Manoesje in Jeniši v Belgiji, na Nizozemskem, Nemčiji, Avstriji, Italiji, Švici, Španiji, Franciji ter Sinti na Gorenjskem;
- 6. UNGHRIKO CIGANSKI/ROMSKI JEZIK**, ki ga govorijo na Češkem, Slovaškem in Madžarskem;
- 7. HORAHANO CIGANSKI JEZIK**, ki ga govorijo muslimanski Romi na Balkanu.

Baretzky Norbert, 1993. Bugurdži. Deskriptiver und historischer Abriss eines Romani-Dialekts. Wiesbaden:Harrasowitz.
 Cech Petra; Heischink Mozes F. 2001, 137-184. A dialect with seven names V.: Romani studies. 5.serija. 11 (2).
 Holzner Daniel, 1993. Das Romanes. Grammatik und Diskursanalyse der Sprache der Sinte. Innsbruck.
 Matras Yaron , 2002. Romani. A linguistic introduction. Cambridge: Cambridge University Press.
 Toropov Vadim, 1994. Krymsky dialect tsiganskago jazyka. Ivanovo.

Do 10. stoletja je moral biti praciganski jezik še enak tistemu, ki so ga govorili v indo -arijskem prostoru; vsi ciganski dialekti so ostali brez srednjega spola, tako kot v urdu in prakritu. Po Nagy-evi idr. (2007) teoriji bi lahko trdili, da so praciganske »ex locis« lingvistične značilnosti obdržali tudi v Perziji: teorija jezikovnih similitet in ujemanja presenetljivo vodi do ugotovitve, da je bilo prevzetih le malo arijskih jezikovnih značilnosti; tudi če so »Pracigani« izhajali iz različnih indijskih dialektov, teorija še vedno drži, da gramatična similiteta s sindhi ali pandžabi jezikom, daje boljše rezultate.

Pričakovali bi večji odstotek lingvističnega ujemanja s perzijskim jezikom v romskem, lomskem in domskem jeziku/dialektu, vendar je rezultat naslednji: romski in domski jezik imata samo 16 % enakih besed, romski in lomski samo 7% ter lomski in domski jezik samo 12 % enakih besed. Pomembni so tudi rezultati similitete perzijskih besed v romskem jeziku, ki jih deli z urdu jezikom - kar 50 %!

Besede, ki so enake v urdskem in romskem jeziku

ambrol	hruška
asjav	mlin
azb	dotik
baht	sreča
buzno	koza
erhaj	nebo
inari	drevo
Ku...i	kozarec - kelih
kun	kot
kušti	rvanje
kuštik	pas

MANUŠTIKES ciganski dialekt ki ga govorijo vsi Sinti, španski Gitanosi, Manoesji, Jeniši, poljski in finski Sinti:

Nom. - manuš - človek – singular	manušelja / manuš - plural
Genitiv - manušeskhero	manušengheri
Dativ - manušeste	manušen
Akuzativ I - manušas	manušende
Akuzativ II - manušeske	manušenghe
Vokativ - manuš	manušelja
Ablativ I - manušester	manušender
Ablativ II - manušaha	manušeljaha

Osebnini zaimki

Jaz <i>mej</i>	Ti <i>tu</i>	On <i>joub</i>	Ona <i>joj</i>	Mi <i>men</i>	Vi <i>tume</i>	Oni/one <i>leste/lenghre</i>
--------------------------	------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------------	--------------------------	--

Svojilni zaimki

Moj <i>miro</i>	Tvoj <i>tiro</i>	Njegovo <i>leste</i>	Njeno <i>lleti</i>	Naše <i>menghri</i>	Vaše <i>tumhro</i>	Njihovo <i>lente/lenghri</i>
---------------------------	----------------------------	--------------------------------	------------------------------	-------------------------------	------------------------------	--

Sorodstvene relacije

Oče <i>Dhadde</i>	Sin <i>Čhav</i>	Brat <i>Phral</i>	Stric <i>Khakko ali</i> <i>Nenno</i>
Mama <i>Dhaj</i>	Hči <i>Čhaj</i>	Sestra <i>Pen</i>	Teta <i>Nenna</i>
Zet <i>Džamuthro</i>	Tast <i>Sasvi</i>	Zakonski mož <i>Rhoma</i>	Dedek <i>Pappo</i>
Snaha <i>Bhori</i>	Tašča <i>Sasni/ sasnija</i>	Zakon. Žena <i>R h o m l i / romlija</i>	Babica <i>Bhabba</i>

Kolokacijske relacije

Ciganski-romski dialekti ne vsebujejo kolokacijskih relacijskih razmerij, zato morajo bratranca opisati kot sledi v spodnji tabeli:

Od mojega očeta bratov sin (bratranec)	<i>Mirho dhadeskhre phraleskhro čhav</i>
---	--

Sestrično pa bi imenovali kot sledi v spodnji tabeli:

Od mojega očeta bratova hči (sestrična)	<i>Mirhi dhadeskhre phraleskheri čhaj (sestrična)</i>
--	---

Nagy M.; Henke L.; Henke J.; Chatthopadhyay P. idr, 2007. "Searching for the origin of Romanies: Slovakian Romani, Jats of Haryana and Jat Sikhs Y-STR data in comparison with different Romani populations". V: Forensic Science International, 169 ((1)): 19-26.

5. Teorija »praciganske« etnogeneze

L(H)OM – phen govoreča skupina; indijski eksil na jug Kavkaza, Armenijo, Gruzijo do Črnega morja, Romunijo in na Balkan; vzhodna in zahodna Evropa. Nekaj znanstvenikov zavrača to tezo, zaradi lingvistične in zgodovinske difference, dejstvo pa je, da so današnji Cigani v Armeniji, Gruziji, Rusiji in Zakavkazju, potomci Lhomov. Nekaterе skupine so potovale celo naprej v osrednjo Evropo; imenujejo jih tudi Boši.

R(H)OM – phen govoreča skupina, ki je najbolj pomešana in tudi najštevilnejša. Iz Indije ubere pot proti Mali Aziji; Balkanu in v bizantinsko cesarstvo. Ciganska rom-phen govoreča skupina so: 1. Kalderaši, 2. Mačhavaji, 3. Lhovari in 4. Čhurari.

Mešane govoreče skupine med rhom-phen in dhom-phen v Evropi so: Romaničali, Gitanosi (Kale in španski Sinti), Sinti (nemški, avstrijski, slovenski in italijanski) Manuši (fr. Sinti), Manoesje (nizozemski Sinti), finski Sinti, Bojašhi, Rudari, Ungharici, Luri, Bašhalde, Romunghre in Horahane. Te skupine nerade sprejemajo enotno poimenovanje Rom za vse ciganske skupine, pač pa se oklepajo starega naziva Cigan, ki je bolj splošen in ki vključuje vse ciganske pod/skupine; poleg naštetega je vsaka od teh skupin posebna sociološka in etnična manjšina v državah, kjer se le-te skupine nahajajo. Rom - phen skupina je po mnenju lingvistov in poznavalcev romskega jezika najbolj pomešana med vsemi skupinami. Romske skupine iz nižjih kast (Kalderaši, Mačhavaji, Lhovari in Čhurari) se v Mali Aziji, Bizancu in Balkanu lingvistično pomešajo ter inkulturirajo največ novih besed, tako arabskih, grških, turških, bolgarskih in srbskih. V Grčiji se ta skupina razdeli na sužnje in obdelovalce zemlje. Del te skupine ostane v otomanskem cesarstvu, kjer sprejme islam tisti, ki ga ne, plačujejo visoke davke.

Obstaja nekaj teorij vezanih na praciganski eksil oziroma na njihova potovanja skozi čas in ozemlja. Vzrok prvotnemu eksilu 12 000 indijskih »Praciganov« je bil izboljšanje socialnega in življenjskega statusa, ki ga lahko primerjamo s sodobnimi evropskimi migracijami: iskanje dela, izboljšanje položaja, beg pred domačimi političnimi razmerami, ali kot na področju bivše Jugoslavije, ubežati vojni in vojaškim spopadom. Zelo verjeten razlog za pracigansko migracijo v 6. stoletju so hunski vdori na področje Indije in današnjega Pakistana.

Hunski vdori so temeljito zamajali indijski kontinent: padec indijske kraljeve dinastije Gupta in razdelitev velikega imperija, povzroči socialno, zdravstveno in agrikulturno škodo. Razumljivo je, da so indijski »Pracigani« hoteli ubežati nadaljnji usodi propadanja imperija. Ta eksil je Pracigane lahko vodil samo v eno pot- Perzijo. (15).

Naslednji indijski politični pretres se je zgodil stoletje kasneje v 7. ali 8. stoletju z arabskim vdorom v Indijo ter v 10. stoletju arabsko – otomanska osvajanja pod vodstvom Mahmuda Ghaznija v Perzijo. Zavzetje Punjaba in Sindha ter ostalih delov Indije je opisal arabsko-perzijski pesnik Firdousi, s pravim imenom Abul Khasim Mansur (940 – 1020), ki je živel na dvoru perzijskega sultana. Njegovo znamenito delo ŠHAH –NAMA (Knjiga kraljev) opisuje nastanek sveta, izvor perzijskega naroda, kulturno zgodovino, starodavna verstva, predvsem zoroastrstvo, ter znamenita arabsko - otomanska osvajanja Indije in Perzije (16) (*Glej: Priloga 2.1 in 3.1*)

Na temelju naštetih dokumentov in lingvističnih raziskav, ki jih je opravil že Miklošič (1874) v 19. stoletju in jih povzema Štrukelj (2004, 15-17; 62) ter kasnejši lingvisti, ki najdejo svojo oporo v lingvistični unifikaciji indijskega prakrita, lahko sklepamo, da je vsaj do 10. stoletja jezik še enoten, s prvinami perzijskega jezika (indijsko – arijski jezik) po 10. stoletju se jezik diferencira na mešanice grškega jezika koiné in armenskega. Indijski »Pracigani« so se začeli izseljevati iz Sindha, Pandžaba in ostalih indijskih področij zaradi: a) dela in socialnih razmer ter b) zaradi političnih nemirov - hunski vdori ter kasneje arabski in zaradi stalnih invazij arabsko - otomanske vojske v Perzijo, ki je povzročila množičen eksil v 10. in začetku 11. stoletja.

S to teorijo se strinjajo tudi Price (2000, 207-212), Sampson (1923, 2; 156-169), Tcherenkov, Laederich (2004, 18), Štrukelj (2004, 13-23), ter Hancock (1995, 25 – 51), ki povzema Halitija; pritrjujejo pa ji tudi Fonseca (1996), Knudsen (2003) in Djurić (2003).

“Some time between the tenth and eleventh centuries, the largest groups of Roma left India and the main cause was invasion of the great emperor Mahmud Gazni, who led 17 raids in western India. Running away from terror, Roma first stopped in Iran, and then separated in two groups, the first moving toward Spain, and the second toward Byzantium and Greece.” (Fonseca, 1996)

16. Houtsma M Th; E. J. Brills (ur.) 1999, 1913-1936. *First Encyclopaedia of Islam*. Leiden: Brill.

Štrukelj Pavla, 2004. Tisočletne podobe nemirnih nomadov - Zgodovina in kultura Romov v Sloveniji. Ljubljana: Družina

»Nekako med desetim in enajstim stoletjem, je velikanska skupina Ciganov zapustila Indijo. Glavni razlog je bila (vojaška) invazija Mahmuda Gaznija, ki je v zahodni Indiji pustil svojih 17 vojaških pehot. Cigani so bežali pred terorjem in se najprej ustavili v Iranu ter se nato razdelili v dve skupini: prva se je obrnila proti Španiji (to so Sinti), druga pa v Bizanc in Grčijo.«

Dokaj optimistično bi bilo trditi, da je etnogeneza evropskih Ciganov popolnoma identična indijskim »Praciganom«. Na dolgi karavanski poti iz Indije do Perzije in nazaj do Pakistana, Afganistana, Malo Azijo, Anatolijo, Bližnji Vzhod in od tod v Evropo ter na Balkan, so se medsebojno, kljub endogamiji, zelo pomešali in razcepili, ne samo z drugimi ciganskimi skupinami, pač pa tudi z »Gadži«. Avstralska raziskovalka s področja molekularne genetike, Luba Kalaydjieva (2005) meni, da za razliko od drugih populacij, katerih genealogija je jasno izpričana in dokumentirana, demografska zgodovina Ciganov:

... »is not fully understood and, given the lack of written records ... We analyzed the frequency distribution of the five mutations in 832-1,363 unrelated controls, representing 14 Gypsy populations, and the diversification of chromosomal haplotypes in 501 members of affected families«
(KalaydjievaLuba,2005)

... »ni povsem razumljiva in nam daje premalo pisnih virov... Analizirali smo pogostost razporeditev petih mutacij od 832-1,363 nepovezanih vzorcev, kar predstavlja 14 generacij romske populacije ter diverzifikacijo kromosomskih haplotipov v 501 članu vključenih družin« ...

16. Houtsma M Th; E. J. Brills (ur.) 1999, 1913-1936. *First Encyclopaedia of Islam*. Leiden: Brill.

Štrukelj Pavla, 2004. *Tisočletne podobe nemirnih nomadov - Zgodovina in kultura Romov v Sloveniji*. Ljubljana: Družina

Sampson John 1993, 156-169. "On the Origin and early migration of the Gypsies". V: *Journal of the GypsyLore Society*. 3. izd.

Tcherenkov Lev; Laederich Stephane, 2004. *The Rroma, Otherwise Known as Gypsies, Gitanos, Tsiganes, Cigani, Gingen, Zigeuner, Bohemiens, Travellers, Fahrende, etc.* Basel: Schwabe Verlag. 2. izd.

Hancock Ian, 1995. «On the migration and affiliation of the Rom, Lom and Dom Gypsies». V: Matras, Y.(ur.) *Romani in contact*. Amsterdam - Philadelphia: Benjamins.

Djurić Rajko, 2003. *The language of the Roma: the oldest language still spoken*. Berlin: PEN centrum press release.

Fonseca Isabel, 1996. *Bury Me standing: The Gypsies and their Journey*. New York: Knopf.

Knudsen Marko, 2003. *Die Geschichte der Roma*. Hamburg: RomaBooks

Kalaydjieva Luba, 2005. »A newly discovered founder population: The Roma /Gypsies«. Dostopno preko:

http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15322984?ordinalpos=23&itool=EntrezSystem2.PEntrez.Pubmed.Pubmed_ResultsPanel.Pubmed_DefaultReportPanel.Pubmed_RVDocSum (20.04. 2009).

Zatem je Kalaydjieva izolirala kromosom pri prirojeni myasthenii 1267delG, ki je značilna za indijsko-pakistansko populacijo; oba sta mutirala. Izmenjala je tudi mutirana kromosoma, ki sta pokazala močno prevodnost in podprla njeno teorijo o prenašalcu miastenije, ki je tipična samo za indijske Cigane. Na temelju časovne in »loco« diferencirane koalescence haplotipa ugotavlja:

...»that the entire Gypsy population was founded approximately 32-40 generations ago, with secondary and tertiary founder events occurring approximately 16-25 generations ago... initial gene mapping could be performed in large families from a single Gypsy group«...
(Kalaydjieva: 2005).

...»da celotna ciganska populacija izvira približno pred 32-40 generacijami, s sekundarnimi in terciarnimi izvornimi pojavi pa približno pred 16-25 generacijami ... začetno gensko kartiranje bi se lahko izvedlo v velikih družinah, z eno samo cigansko skupino«...

Z znanstveno verjetnostjo lahko zaključimo, da je indijska ciganska populacija v Evropi prisotna skoraj tisoč let.

Kalaydjieva Luba, 2005. »A newly discovered founder population: The Roma /Gypsies«. Dostopno preko:
http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15322984?ordinalpos=23&itool=EntrezSystem2.PEntrez.Pubmed.Pubmed_ResultsPanel.Pubmed_DefaultReportPanel.Pubmed_RVDocSum (20.04. 2009).

5.1 »Pracigani« in »protociganski« jezik

Priznani etnologi in jezikoslovci si še vedno niso edini, v katero stoletje lahko umestimo praciganski eksil (Hancock, Matras, Higgie, Barany, Vekardi, Kaufmann) iz Indije ter kakšen jezik so govorili. Za raziskovanje sintskega eksila je to umestno, ker obstaja kar nekaj hipotez o ločitvi indijskih plemen, vse pa datirajo od 4. do 14. stoletja. Upoštevati moramo dejstvo, da se je grški koiné jezik razvil med obdobjem grško-perzijskih vojn (Aleksander Veliki); uporabljali so ga preprosti ljudje in da je bil ljudski pogovorni jezik za vsakdanjo rabo; (Boyd, 2005) Znotraj jezika koiné je obstajala še vrsta poddialektov, ki nas vodijo do prajezika ciganskih plemen. Znanstveniki so si enotni, da je bil prajezik Praciganov indo-arijski sanskrit ter tudi dialekta hindi in pandžabi. Govorjeni ciganski jezik je mešanica različnih dialektov; jezikoslovci, med prvimi (Miklošič: 1872-1880), so raziskali praizvor tistih besed, ki jih uporabljajo vsa ciganska plemena. Na podlagi jezikovnih raziskav so ugotovili, da se Cigani delijo v tri skupine in jih tako tudi etnično opredelili:

DOMARI – Cigani Bližnjega Vzhoda in Vzhodne Evrope, imenovani DHOM, ki se delijo na:

- Afrikaye v Alžiriji; Alimahe v arabskih deželah; Aptale v severni Siriji; Avgone, ki so emigrirali iz Indije v sovjetsko Azijo; Bahlavani v Sudanu (požiralci ognja in rokoborci), Barake v Siriji; Kačhari, ki so podskupina Kohlijev-tudi Juki; Dummi v Iranu, Iraku in Siriji; Evgjiti v Albaniji; Ghagari, ki so iz Evrope prebežali nazaj v Severno Afriko, Egipt, Alžirijo in Oman; Ghavazi – plesalke iz Egipta; Ghorbati-Gurbati-Qurbati, ime pa izhaja iz arabskega jezika in pomeni »tujec«, njihova pot je vodila proti Iranu, pridružili so se tudi kurdskim nomadom; Goodari-Gaodari v Iranu; Guaidiyahi v Siriji in Mezopotamiji;

Nadalje so še Hanagerji, ki so podobni egipčanskim Nawarom; Halebi-Helebi – ime najbrž izhaja po mestu Aleppo, najdemo jih v Egiptu in Libiji. Ukvarjajo se s prodajo konj in drugih živali, ženske so jasnovidke in napovedujejo prihodnost. Veliko jih živi tudi v okolici Kaira, v mestu piramid, Sakkari, Helwanu, Sohagu, Luxorju in Asuanu ter okoli Rdečega morja.

Boyd Jenkins Orville, 2005. »Koine Greek as a Mother Tongue«. Dostopno preko:

<http://orvillejenkins.com/languages/koinemother tongue.html> (22.10.2010).

Miklosich Franz, 1872 – 1880. *Über die Mundarten und die Wanderungen der Zigeuner Europas. Die Denkschriften der Philosophisch-historischen Classe der KAW.* (Zvezki: XXI;XXIII;XXX) Wien.

Jate v Indiji in Pakistanu ter tudi v Afganistanu; Kabuli po mestu Kabul-sorodniki Kohlov; Kalori (črni), ki jih zasledimo na bregovih Evfrata; Karačhi (kar turško pomeni črni), zasledimo jih v Isfahanu in Afganistanu; Kersi v Asterabadu v Iranu; Luli v Iranu uporabljeno ime za Lure; Nawari, tudi Nuri in Nuari, arabska beseda za kovače; beseda je nastala že pred 10. stoletjem v arabskem svetu, zasledimo jih v Egiptu, Gazi, Siriji, Jordaniji, Libanonu in Izraelu;

Med Cigane se prištevajo tudi Suzmani v Kurdistanu, poznani tudi kot Dummi, ki so verjetno sorodniki sirskih Dumanov; moški se ukvarjajo z glasbo, ženske so plesalke; Tsignosi ali Tsinganosi, v uradnih grških dokumentih poimenovanje grških Ciganov (Adsincan ali Cingani); Tsoani je hebrejski prevod za Cigane; Horahi – tudi Horahai, Horahi in Horahane, ki so Cigani islamske veroizpovedi, zasledimo jih v Alžiriji in nekaterih balkanskih državah, opisujejo pa jih tudi kot bližnjevzhodne Rome, turške in arabske Cigane; Yiftosi ali Giftosi – kar je grško ime za Cigane (na Cipru jih imenujejo Yleftosi); Zargari, ki so prebegli evropski Cigani, najverjetneje iz nekdanje sovjetske zveze in Zotti, kar je arabska beseda za Jate.

2. LOMARI– Cigani srednje Evrope, imenovani LHOM

3. ROMI – Cigani zahodne Evrope, imenovani RHOM

Jezik vseh treh skupin Ciganov ni univerzalen, niti kodificiran, standardizacija pa se odvija pod supervizijo lingvistične komisije Mednarodne romske zveze (IRU). Vse tri skupine se nadalje delijo še v podskupine (Haliti 2006, 6; Hancock 2000, 50-100).

Haliti, Bajram, 2006. *India and Roma*. Kosovo: Central Office of Roma.

Hancock Ian, 2000. »The emergence of Romani as a koine outside of India«. V: Acton Thomas (ur.) *Scholarship and the Gypsy struggle*. Hatfield: The University of Hertfordshire Press.

6. Preganjanja Ciganov/Romov – v Evropi

Preganjanja »Praciganov« in kasneje Ciganov, se niso odvijala samo v njihovem etničnem okolju ter Perziji, Bližnjem Vzhodu in Severni Afriki, pač pa tudi v Evropi. Za tedanje razmere je razumljivo - množica tujih, črnih in nenavadnih »romarjev« je lokalnemu prebivalstvu vzbujala »tremendum et fascinosum«. Ker se je v zgodnjem srednjem veku v katoliški Cerkvi uveljavila romarska praksa, so prebivalci sprva pomislili na romarje, ki prihajajo iz njim, neznanih dežel. Zanimivo poročilo zasledimo v Žitju sv. Atanazije iz 9. stoletja, ko opisuje, da je v času lakote darovala tujcem, imenovanim Atsingani, hrano. V času vladanja bizantinskega cesarja Ioannesa I. Tzimiskesa, je antiohijski patriarh Theodor Monachos leta 969 organiziral premestitev Singanov z njegovega področja (Antiohije) in jih preselil v Filipopolis. Drugo krščansko poročilo zasledimo v patriarhovi prošnji, naslovljeni na nadškofa Teophilakta ohridskega, naj sporoči cesarju Aleksiju I. Komnenosu, da je opazil velike premike in močan val potujočih nomadov Singanov, ki prihajajo v bizantinsko cesarstvo. To poročilo jasno izraža, da so mišljeni Pracigani; Irski frančiškan Simon Simeonis pa v svojih potopisih iz leta 1322, ki ga navaja Groome (1778, 57), da je na svojih popotovanjih po Grčiji, na otoku Kreta opazil taiste Athingane, ki so podobni podonavskim Ciganom.

37

Izraz »Athinganoi-Singani« ni samo »technicus« pač pa explicite »terminus ethnicus« in se nanaša na Cigane od 10. stoletja dalje. Kanonski jurist bizantinske Cerkve, Theodor Balsamon v 12. stoletju omenja Atsingane, ki so krotilci kač in napovedovalci usode – prerokovalci, kar zopet dokazuje, da so Cigane že zelo zgodaj poklicno okvalificirali: prva skupina (kasta) se je imenovala »aurari« zaradi kopanja zlata ali dela v rudnikih zlata in trgovanjem zlata; druga kasta so bili »ursari« (ursus lat. medved) , ker so bili cirkusanti in zabavljači; tretja skupina je bila kasta »linghurari«, ker so bili sekači in drvarji; četrta in najnižja kasta so bili »laiessi« ali izobčenci, tudi kasta lopovov in umazancev; »bhojari« so bili kasta kočarjev, ki je imela nekaj malega obdelovalne zemlje; peta kasta so bili »vatrassi – vaitira«, ki so se ukvarjali z glasbo, gledališčem in umetnostjo; omenja pa se še ena kasta, ki ni bila visoko umeščena, »čhurari«, ki so bili brusilci nožev in podobnih opravil.⁽¹⁷⁾ Samo Athingani (Atsingani/Tsingani) in Giptarji so tisto ljudstvo, ki je iz tujih dežel nenavadne poklice prineslo s seboj.

Groome Francis Hindes 1778, 57. *Itineraria*. Cambridge.

17. Grellman H.M.G., 1787. *Disertation on the Gypsies*. London: Ballantine.

18. Freherus. *Notam ad Chronicon Andreas Ratissbonensi*. V: Tetzner Theodor, 1835. *Geschichte der Zigeuner, ihre Herkunft, Natur und Art; für Gebildete Leser dargestellt*.

Peucer (18) v svojih Komentarjih iz leta 1580 trdi, da novogrška beseda Athinganoi(os) v nemških deželah pomeni isto kot Cigan.

Prav tako se že zelo zgodaj uveljavi cerkvena praksa, ki onemogoča ciganski način življenja. Še posebej zavzeti nasprotniki so bili cerkveni dostojanstveniki vzhodne – bizantinske Cerkve. Patriarh Anastazij I. ob koncu 13. stoletja opozarja svoje vernike naj bodo previdni na tako imenovane krotilce kač, trenerje medvedov in čarovnike, posebej na Atsingane, ki se ukvarjajo s hudičevimi zadevami (Marushiakova in Popov 2001, 15). Bizantinsko srednjeveško obdobje je polno protislovij, posebej v satirični poeziji, ki vselej ošvrkne Atsingane in njihovo dejavnost. Redko katera bizantinska pesem je Ciganom naklonjena, če že, potem so morali Cigani storiti res nekaj zelo izjemnega ali pa pridobiti pomemben položaj, kot na primer Cigan Joanes, ki je bil povišan v vojaški položaj »drungarius acinganorium« (vojaški vodja skupine ciganskih vojakov), ko je bila ta enota 12. avgusta leta 1444 ustanovljena v grškem mestu Nauplionu (Fraser 1995, 51). V bizantinskem cesarstvu vzhodna Cerkev Cigane, njihovo delo, prosjačenje, ukvarjanje s preprodajo konj, cirkusantstvo in prerokovanje, biča in omalovažuje. Cerkevni dostojanstveniki vedno najdejo načine, da bi kristjane svarilo pred nespodobnimi in brezbožnimi Cigani. Kronisti tedanjega obdobja pa ne poročajo o tako visokem sovraštvu in preganjanju, kot ga bodo ti Cigani doživeli ob vstopu v srednjo, vzhodno in zahodno Evropo. Izjemi sta le Vlaška in Moldavija, kjer so Cigane dolga stoletja zasušnjevali. Poročila o krščanskem zasušnjevanju segajo v 11. stoletje.

Posebno mesto v zgodovini preganjalca Ciganov, si je prislužil vlaški kralj Mircea Veliki, ki je svojim podanikom velikodušno »poklanjal« zemljo in Cigane. Na velike ciganske migracije v 13. in 14. stoletju v zahodno Evropo so bili oblastniki že obveščeni in pripravljeni nanje. Arhivska poročila mestnih veljakov na podoben način opisujejo prihod neznanih, tujih nomadov, podobnim Tatarom, s poslikanimi obrazi, z velikimi uhani, prebodenimi nosovi, svetlečimi prsti in črnimi obrazi. Skupno ime za Cigane je bilo: ljudje zunaj zakonov, nespoštovalci zakonov, potujoče ljudstvo brez jasnega cilja; imajo pa lastne voditelje z aristokratskimi nazivi (baroni, kralji) (Fraser 1995, 65-68; Štrukelj 2004, 13-18).

Marushiakova Elena; Popov V.; Kenrick Donald, 2001. *Gypsies in the Ottoman Empire*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.

Fraser Angus M., 1995. *The Gypsies*. London:Willy-Blackwell.

Cigani/Giptarji se pojavijo na nemških in španskih tleh okoli leta 1399, na Madžarskem pa že okrog leta 1250, ki pa se kasneje zopet obrnejo proti Nemčiji, Italiji, Švici in Španiji. (19) Nemški kronisti poročajo, da so Cigani prišli na njihova tla že sredi, ter ob koncu 14. stoletja, toda ker Nemci še niso poznali Ciganov (Giptarje), so jih opisali kot Tatare, kar je bil dokaj razširjen izraz za nomadska ljudstva. Tudi Nemci opisujejo, da so Cigani videti kot romarji in da govorijo, da prihajajo iz Malega Egipta; Cigane vodijo lastni voditelji, imenovani princi, vojvode in grofje, najpogosteje pa se omenjajo vojvode in princi Panuel, Mihael, Sindel in Andrej, kar dokazuje, da so Cigani kristjani in da so prišli v Evropo še pred turškimi vpadi. Tudi tedanja evropska aristokracija je priznavala cigansko aristokracijo, kar lahko razberemo z nagrobnega epitafa ciganskega vojvode, ki je pokopan v manjšem samostanu v Nemčiji blizu gradu Fürstenau, last grofov Erbach odenwaldskih: (20)

»1445 years after birth the Christ our Saviour, on St. Sebastian's evening, died the high-born Lord, Lord Panuel, duke of Little Egypt and Lord of Hirschhorn in the same country.«

»1445 let po rojstvu Kristusa, našega Odrešenika, je umrl visokorodni gospod, gospodar Panuel, vojvoda od Malega Egipta in gospodar Jelenovega roga taiste dežele.«

39

Panuelovi prekržani roki sta bili slovesno okrašeni, za krono na grebenu, pa je bil položen jelenov rog. (20) Nemški kronist Crucius 1596 pa omenja, da je v mestu Pforzen:

»there died the well-born Lord John, free Count out of Little Egypt, to whose soul may God be gracious and merciful«.

»umrl visokorodni gospod Janez, svobodni grof od Malega Egipta, kateremu naj bo Bog usmiljen in milostljiv«(20)

Groome Francis Hindes 1778, 57. *Itineraria*. Cambridge

Marushiakova Elena; Popov V.; Kenrick Donald, 2001. *Gypsies in the Ottoman Empire*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.

Fraser Angus M., 1995. *The Gypsies*. London: Willy-Blackwell.

Štrukelj Pavla, 2004. *Tisočletne podobe nemirnih nomadov. Zgodovina in kultura Romov v Sloveniji*. Ljubljana: Družina.

19. Kogalniceanu Mihail, 1840. *Skizze einer Geschichte der Zigeuner, ihrer Sitten und ihrer Sprache, nebst einem kleinen Wörterbuche dieser Sprache*. Stuttgart: Castische Buchhandlung.

20. Hastings James (ur.) 2006, 464-466. *Encyclopedia of Religion and Ethics*. Elibron Classics series. Vol. VI. 2. del. Edinburgh: Adamant media Corporation (faksimile iz leta 1913).

Ta skupina Ciganov sebe imenuje Giptarji, ker so bili prepričani, da prihajajo iz Malega Egipta (ki pa je pripadal Grčiji), je pot iz Indije nadaljevala proti Mali Aziji, Palestini, Egiptu, Anatoliji ter v Grčijo, kjer so bili okrog leta 1399 tudi izgnani. V Nemčiji, Švici in Spodnjih deželah Giptarje/ Zigewnerje opazijo med leti 1407/30; kronisti so Cigane opisovali tudi kot nemške Jude ali kot judovske spreobrnjence (konvertite). Kronist Frank Sebastian, (1538) (21) omenja, da so Haethe, Zigewnerje opazili že leta 1348; pravitko o tem dogodku omenja Speirischer Chronik; (22) isto letnico omenjajo tudi kronista Lehmann in Albert Argentinensis ter Nürnbergischer Chronik. (23) Kronist Albert Argentinensis o domnevnih spreobrnjenih Zigewnerjih/Judih, (ki so po tedanjem mišljenju bili pogani, Haethen /Heathen), piše takole: (24)

»Anno Domini 1348 facta est, magna Judaeorum persecutio quasi ubique adeo, ut gens Hebraeorum crederet finem venisse, et undique comburebantur fine differentia senes et iuvenes. Dicebatur enim de iis, quod venena in aquas sparissent quod et fatebantur in tormentis«

»V letu Gospodovem 1348 se je skoraj povsod (po nemških deželah) odvijala strašna gonja Judov in veliko preganjanje hebrejskega naroda, brez razlike, starcev in mladcev. Ti so verjeli, da bo to njihov konec. O njihovih strašnih mukah je pripovedoval nekdo, ki mu je uspelo zbežati.«

V Anales Rebdorfenses pa o domnevno ciganskem (judovskem) preganjanju iz istega leta zasledimo naslednji zapis:

(25) *»Pauci Iudaei difensi sunt in civitatibus, Babtismum eligentes, ut combustionem evaderent. Plures Iudaeae pulchrae, quasi invitae, (invitis?) multique pueri erepti, ab in vitis sunt baptizati«*

»V mestih pa je več poraženih Judov, krst sprejelo kot izgovor za lastno varnost. Veliko pravičnih Judov ter otrok, ki se niso upirali, je bilo krščenih z listi vinske trte.«

21. Franck Sebastian, 1538. *Germanicae Chronicon. Von des ganzen Teutschlands aller Teutschen Völker herkommen.* Bern/Frankfurt: Apiarius.

22. *Catalogo episcoporum argentinensium*, 1508

23. *Nürnbergischer Chronik*

24. Argentinensis Albert, 1508. *Catalogo episcoporum argentinensium*. 2. knjiga.

25. Rebdorf Henrici *Annales* 1265-1362. Vol.1. Arenpech/Hagen: Ebendorf/Freyherum

v Italiji Zingarre opazijo leta 1417, ki pa so nemški Cigani, imenovani Valci (Valči cigansko za Italijo). Italijanske Cingarre ali Valčije opisuje kronist Brodäus: (26)

»Sunt autem Walchi, sicque eos Germani appellant, id est Itali, huc olim ad repellendos barbarorum gentium tumultus ex Italia in colonias missi, ubi patriam habitam per multos annos ad hunc usque diem in parte retinuerunt«

»So pa tudi Valči, kot jih imenujejo Nemci, to so italijanski barbari, ki so bili z vikom in krikom izgnani iz Italije ter poslani v kolonije, kjer je bila nekoč, dolgo časa njihova domovina in kjer se, dandanašnji, še vedno zadržujejo«.

Drugo poročilo najdemo v mestni hiši mesta Hildesheim, leta 1407. Kronist omenja, da so ljudje Ciganom dajali vbogajme; kljub tej velikodušni potezi, se je mestna oblast odločila, da ustanovi posebno stražo zoper Cigane.

V Bavarski Kroniki zasledimo naslednji zapis o prihodu Ciganov Giptarjev: (27)

»Eodem anno 1433 venerunt ad terra nostram quidam de populo Ciganorum, qui dicebant, se esse ex Aegypto« (Chronicon 1468,122)...»vulgariter Cigewner nominati«-(kasnejši dopis!)

»Pravtako je 1433 leta v našo deželo prišlo cigansko ljudstvo, ki zase govorijo, da so iz Egipta« (vulgarno imenovani Cigani).(27)

Da cigansko »izmišljanje« imena Mali Egipt (Spodnji Egipt?) ni le imaginarno ime neke dežele, priča tudi naslednji arhivski dokument - vojna napoved turškega sultana Ahmeda IV. poljskemu kralju Kazimirju leta 1652: ...»Jaz, sultan, kralj in sin turških vladarjev, božji vojak Grkov in Babiloncev, kralj Velikega in Malega Egipta«...(28) Theodor Tetzner (1835, 12) pa piše, da so Giptarji prišli v nemške dežele iz indijske pokrajine Sindh.

26. Brodäus, VIII. Misc.17

27. Ratisbonensis Andreas 1486, 122. *Chronicon de Ducibus Bavariae ante CC.* Amberga: Bibliotheca Marquardi Freheri.

28. V: *Nova Acta eruditorum Lipsiensia: Anno 1682-1776*, 1743.

Tetzner Theodor, 1835. *Geschichte der Zigeuner, ihre Herkunft, Natur und Art; für Gebildete Leser dargestellt.*

Pravtako kar nekaj nemških kronistov opisuje prihod Sintov na nemška tla iz pokrajine Sindh ali pa iz Egipta, ki je bil pred turško prevlado še grški, dokumenti a ga tako tudi imenujejo: Graecis Aegyptus (29). Kar nekaj nemških avtorjev opisuje Cigane/Giptarje kot drugo cigansko skupino, ki je ob koncu 14. in v začetku 15. stoletja prišla iz Malega Egipta v Nemčijo (30; 31; 32). V nekaterih nemških kuharskih knjigah tistega časa je tudi opisan recept, kako ubiti Cigana - to ni greh, pač pa nuja (glej: *Priloga: 6.1*).

Izredno zanimiv je zaključek, da si vsa poročila, tako bizantinska, maloazijska in evropska delijo iste ugotovitve o Ciganih: to so ljudje brez spoštovanja zakonov, črni, temni, srebrnimi uhani v ušesih in nosovih, srebrnimi zapestnicami, prerokujejo in čarajo, ukvarjajo se z eksorcizmom, so krotilci kač in medvedov ali drugih cirkuških živali, oblečeni pa so v posebna, krpam podobna oblačila. (33; 34) V Švici so Cigane prvič opazili leta 1417, poročilo pravi, da so izredno črni, temnega videza in zunaj vseh zakonov (kar lahko razumemo kot svobodnega duha).

Švicarsko poročilo nadaljuje, da Cigani trdijo, da so prišli iz Malega Egipta (Giptarji) in da jih Švicarji niso sprejeli odprtega duha, bili so nezaželeni (Fraser 1995, 68). Kronist Conrad Justinger poroča, da je približno 200 Ciganov taborilo izven bernskega obzidja, ker so jih lokalne oblasti izgnale iz mesta (35). Kam so se nato razbežali švicarski Cigani, iz poročil ni razvidno, ali o tem ne poročajo več. Verjetno so jih iz Švice za nekaj časa izgnali.

29. V : *Nova Acta eruditorum Lipsiensia: Anno 1682-1776*, 1743.

30. Eccard Joachim Georgio 1723, 2164. *Corpus Historicum Medii Aevi* (2.del). *Sive Scriptores in Orbe Universo. Praecipue in Germania a temporibus Maxime Caroli M. Imperatoris usque ad finem seculi*.

31. Frommann Johann Christian 1674, 527. *Tractatus de Fascinatione novus et singularis*. Norimbergae: Haeredum.

32. Moritz Heinrich; Grellmann Gottlieb, 1787. (Elibron 2005, replika). *Disertation on the Gipsies, Being an Historical Essay on the Gipsies*. London: Adamant

33. Eccard Joachim Georgio 1723, 2164. *Corpus Historicum Medii Aevi* (2.del). *Sive Scriptores in Orbe Universo. Praecipue in Germania a temporibus Maxime Caroli M. Imperatoris usque ad finem seculi*.

34. Frommann Johann Christian 1674, 527. *Tractatus de Fascinatione novus et singularis*. Norimbergae: Haeredum
Fraser Angus M., 1995. *The Gypsies*. London:Willy-Blackwell.

35. Glej v prilogo 2.1

Ohranjeno pa je tudi takoimenovano »spremno pismo« cesarja Sigismunda, ki v prevodu pomeni: (36; 37)

»Wir Sigismund, von Gottes Gnaden römischer König, allzeit Mehrer des Reiches, König von Ungarn, Böhmen, Dalmatien, Kroatien p.p. Allen unseren Getreuen von Adel, Militär, Befehlshabern, Beamten, Schlössern, offenen Flecken, Städten und ihren Richtern in unserem Reiche und in unserer Herrschaft, unseren gnädigen Gruß zuvor. Unsere Getreuen, Ladislaus, Woiwode der Zigeuner, nebst anderen zu ihm Gehörigen, haben uns gehorsamst ersucht, wir möchten sie unserer weitgehenden Gnade würdigen. Daher haben wir, ihrem gehorsamlichen wollen. Gesuche willfahrend, ihnen diese Freiheit einräumen...«

»Mi, Sigismund, po božji milosti rimski kralj večnega kraljestva, kralj Madžarske, Češke (Bohemije), Dalmacije, Hrvaške...Vsem našim zvestim plemičem, vojakom, graščakom, služabnikom, mestnim sodnikom in čuvarjem mestnih vrat, naš milostni pozdrav. Naš zaupnik, Ladislav, vojvoda Ciganov ter njemu pokorni, so nam obljubili pokorščino, zato mu želimo še nadalje velikodušno pokloniti svojo milost, da še naprej pokorno sledijo želji in ostanejo svobodni...«

43

V spremnem pismu nadalje cesar Sigismund naroča svojim podložnikom, naj vojvodo Ladislava in njegove podanike v vseh kraljestvih (Avstrija, Madžarska, Hrvaška, Dalmacija in Češka) lepo sprejmejo ter naklonjeno ravnaajo z njimi. Sigismundovo spremno pismo Ciganom zagotavlja varnost na področju habsburške monarhije. Spremna pisma veljakov ali cerkvenih oblastnikov niso bili nevsakdanja praksa. Takšna pisma o zagotovljenem varstvu so dajali tudi škofje in papeži, saj so obenem tudi predhodnica kasnejših akreditivov.

V togi in okorni monarhiji so kljub vsemu, spregledali svobodnjaške poklice, s katerimi so se ukvarjali Cigani; zato sprva tudi ni bilo dovolj dela zanje: ročne obrti, potujoče storitve in zabavljastvo so bile še v povojih, ljudje so nanje gledali nezaupljivo in s strahom. Razlog za njihovo izključenost iz družbe ter zaprtost trga dela za Cigane se torej v zahodni Evropi kaže na popolnoma nov, Ciganom nerazumljiv način. Sprva zelo prijazna Sigismundova gesta se v naslednjih letih preoblikuje v preganjanje in izključevanje. Sigismundovo spremno pismo, s katerim Ciganom zagotavlja varnost v habsburški monarhiji, so v parlamentu Lindau leta 1496, v Freiburgu pa 1498 razglasili za neveljavnega; še več, augsburški deželni parlament je celo izdal dekret, da morajo vsi Cigani v roku treh mesecev, zapustiti deželo.⁽³⁸⁾

Poleg tega pa je deželni parlament tudi uzakonil prakso, da smejo podaniki svobodno ubijati Cigane, če jih dobijo na njihovih posestih. »Kdor Cigana poškode, ne stori nič hudega«, se glasi ena od zapovedi (glej tudi tablo prepovedi za Cigane). Toda preganjanja se niso odvijala samo v Nemčiji in deželah habsburške monarhije; po vsej Evropi so veljala podobna pravila zoper Cigane: preganjanje, zasledovanje in celo uboji – z blagoslovom Cerkve in oblasti. (39)



Cigan kovač s pomočnikom, okrog leta 1600. Arhiv: Gronemeyer / Rakelmann 1988, 122

36. Verdorfer Martha, 1995. »Geleitbrief des Kaiser Sigismund«. V: Sinti und Roma

Dostopno preko: <http://www.gfbv.it/3dossier/sinti-rom/de/rom-de.html> (10.02.2011)

37. Gronemeyer Reimer 1988, 20-40. *Die Zigeuner: Reisende in Europa: Roma, Sinti, Manouches, Gitanos, Gypsies, Kalderasch, Vlach, und andere.* Köln. DuMont

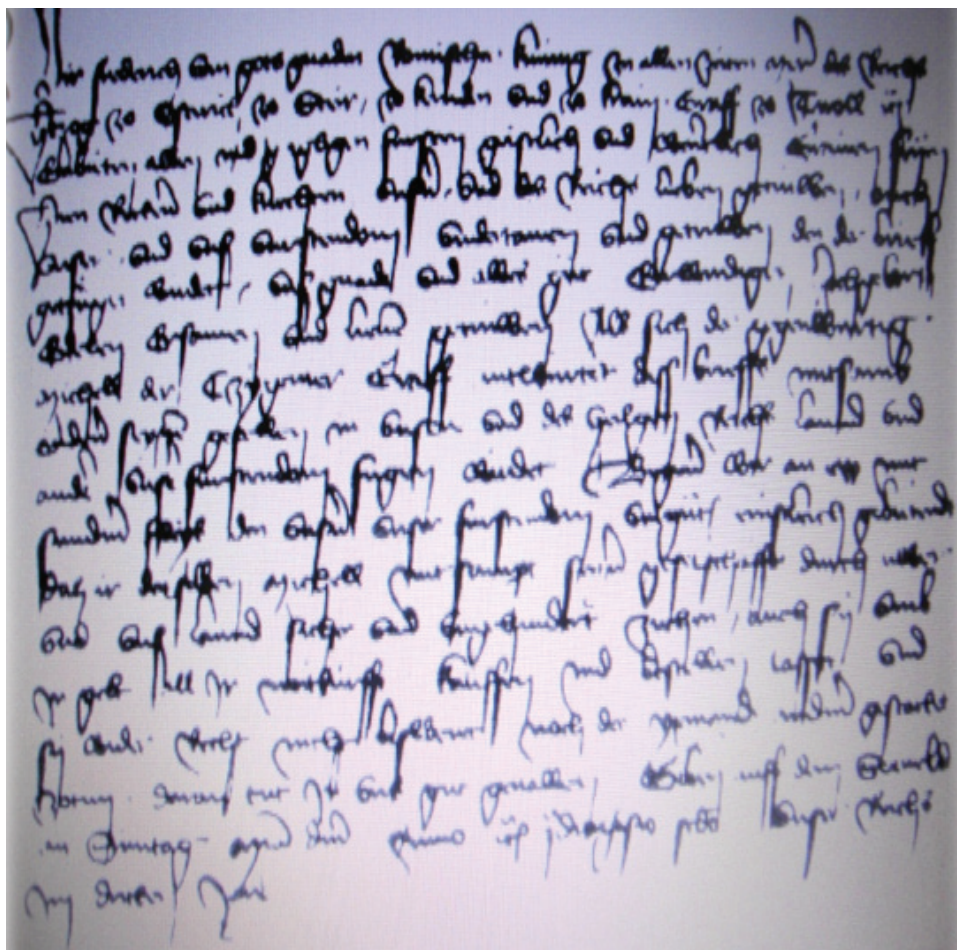
38. Gronemeyer Reimer 1988, 20-40. *Die Zigeuner: Reisende in Europa: Roma, Sinti, Manouches, Gitanos, Gypsies, Kalderasch, Vlach, und andere.* Köln. DuMont

39. Kenrick Donald; Taylor Gillian, 1998. *Historical Dictionary of the Gypsies (Romanies).* Scarecrow Press.



Ciganska tabla prepovedi – ARHIV: Landesmuseum Graz

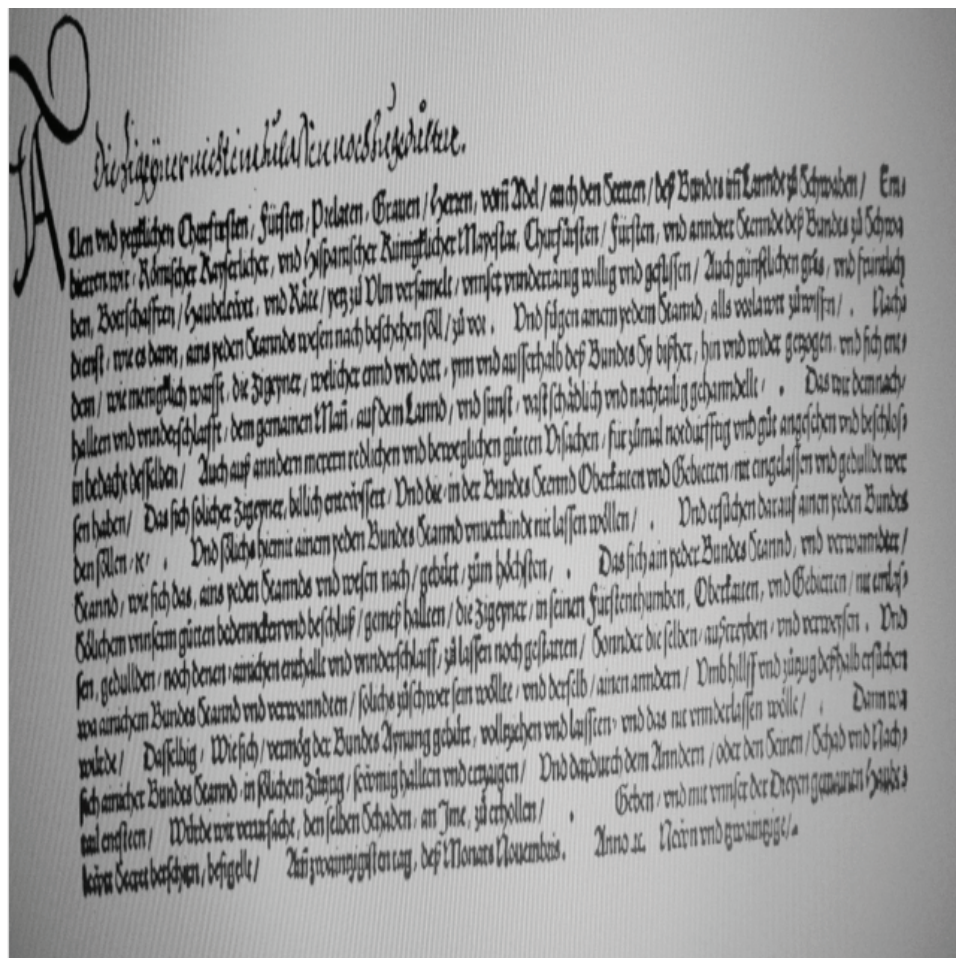
Karl VI. (1711-1740), rimsko-nemški cesar in kralj Madžarske, oče cesarice Marije Terezije, je bil do Ciganov (Sinti in Romi) najslabši vladar. Prve cesarske uredbe so bile izdane leta 1720, do tako imenovanega ciganskega gnoja, ki kvarno vpliva na podložnike. 1725 je cesar Karl VI. izdal Uredbo, da je treba zajeti vse Cigane. Vse zločince je treba obesiti, druge pa pokončati z ognjem. Izgnati jih je treba iz cesarstva; v primeru, da bi se Cigani vrnili, pa jim je treba zagroziti, da jim bodo odsekali ude, jih obesili in obglavili.



Spremno pismo kralja Friedrichsa za bohemskega grofa Mihaela, v katerem kralj sporoča, da so Cigani pod njegovo zaščito (Arhiv: Gilsenbach)

بارخ ددرگ داب آیاهانپ
 باتفأ شبات زا و ناراب ز
 دنلب يخاك مطن زا مدنكفا پ
 دنزگ دباین ناراب و داب زا دك
 مآد دنز نم دك هریمین سپ نأ زا
 مآد نكارپ ار نخس مخته دك
 نیدی و یار و شه دراد دك س كن آره
 سپ

Odlomek iz Knjige kraljev: Šah- Namah, V



»Die Zigeuner nicht inzuladen, noch zu gedulten«; Pravilnik Zveze nemških mest iz leta 1529, ki nalaga mejnim grofom in knezom, kako ravnati v primerih, ko se na njihovem ozemlju pojavijo Cigani.« (Arhiv: Gilsenbach)



48

Ciganska družina. Faksimile Munstrovega lesoreza, iz knjige »Cosmographie Univerelle«. Basle, 1552. Dostopno preko: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fc/A_Gipsy_Family_Fac_simile_of_a_Woodcut_in_the_Cosmographie_Universelle_of_Munster_in_folio_Basle_1552.png



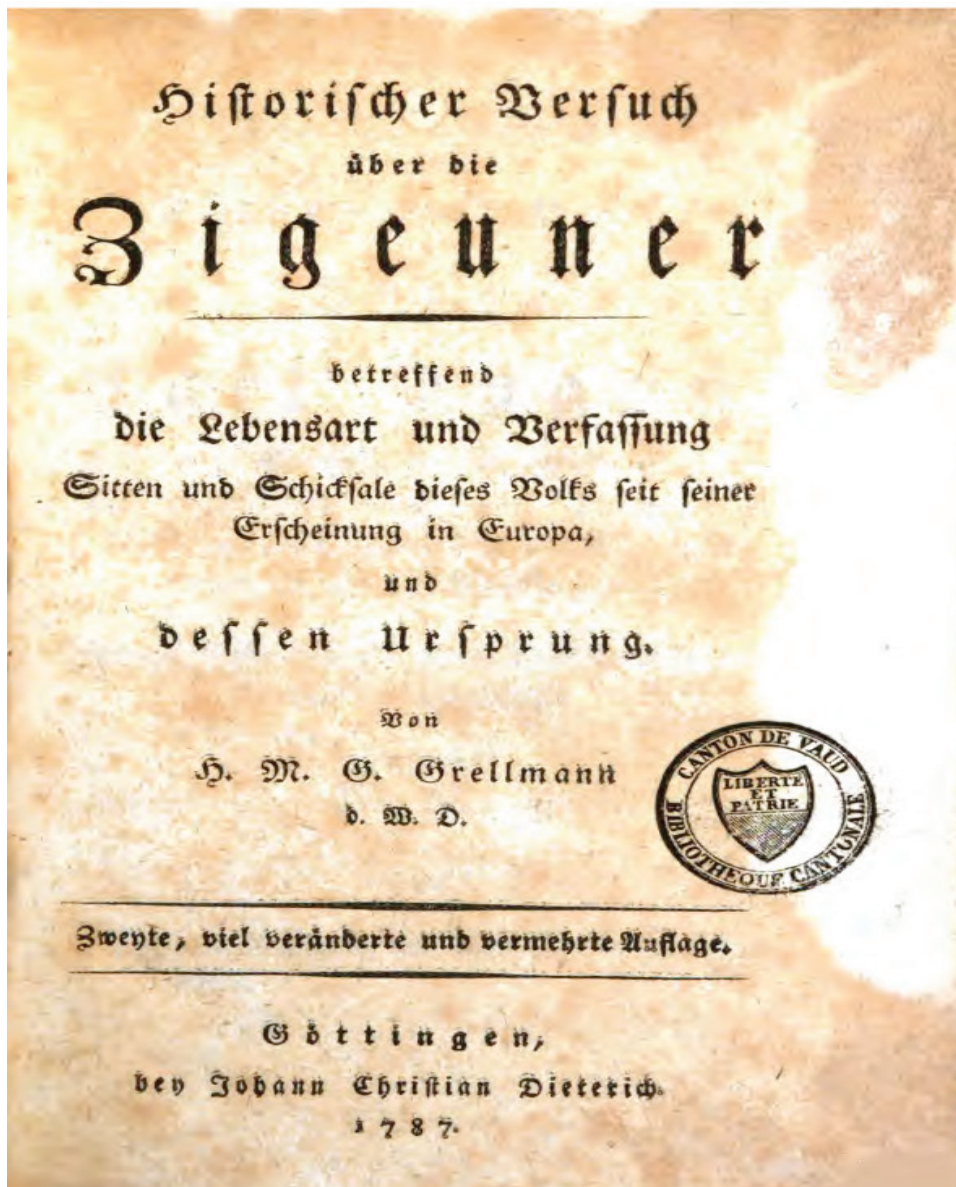
Dostopno preko: <http://www.reocities.com/~patrin/travellers.htm>



Kaznovanje Giptarjev/Ciganov v nemškem cesarstvu. Smrt z obešanjem, fizično pretepanje.
ARHIV: Landesmuseum Graz



Vešala, v nemškem mestu Beerfeld blizu Maina (40) so najstarejša in najbolj ohranjena v vsej Nemčiji. Postavili so jih leta 1597 za usmrtitve razbojnikov, tatov in Ciganov. Sprva so bile iz lesa. Zadnja usmrtitev z obešanjem je bila izvršena leta 1804. Kriminalno dejanje pa je storila Ciganka, ki je ukradla kokoš in dva hlebca kruha za svojega bolnega otroka. Bila je glavna atrakcija ob razjarjeni množici, ki je sredi vročega poletnega dneva prišla na ogled predstave z usmrtitvijo. Na svoji zadnji poti do vešal je vpila in prisegala, da ni kriva. Rabelj je mirno zatesnil vrv okrog Cigankinega vratu, ki je že pomodrel ter se oziral po množici, ki je plačala za ogled, češ, ali vidijo, da ji vrv jemlje življenje...



Grellmannovo monografsko delo iz 18. stol. o Ciganih/Jeniših. ARHIV: Švicarska kantonalna knjižnica

40. Galgen Beerfelden. Dostopno preko:

<http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Bild:Beerfelder-galgen-2007.jpg&filetimestamp=20071227193154>

(22.02.2011)

V francoskih deželah so se Manuši prvič pojavili 22. avgusta 1419, v kraju Chatillon-en-Dombes, v departmaju Savoy. Prebivalstvo ni bilo navdušeno nad njihovim prihodom; čeprav so Cigani imeli spremno pismo savojskega vojvode in cesarja Sigismunda o zagotovljeni varnosti, sta se ti dve pismi meščanom zdeli ponarejeni, zato so podvomili vanju. Ko so ju le sprejeli za verodostojna, so Ciganom razdelili hrano, vino, ovsu za konje ter tri florinte; kasneje, leta 1439 se omenja ciganski /giptarski grof »noble prince messire Thomas, comte de Gipte la Minor«, ki so ga na francoskem dvoru nadvse prijazno sprejeli (40). Čez pet let jih je obiskal giptarski grof Filip, ki pa so ga izgnali. Ko je leta 1438 ciganski vojvoda obiskal Arles, so ga sprejeli in mu ponudili 10 florintov; čez dve leti sta to mesto obiskala dva druga ciganska grofa in prejela po 6 florintov. Alzacija in Lorena sta bili del Svetega rimskega cesarstva, ki sta bili do Manušev v 15. stoletju nadvse gostoljubni; kasneje pa morata prav tako sprejeti nove cesarske zakone zoper Cigane. Francoska Provansa je bila neodvisna grofija in izredno gostoljubna do Ciganov/Manušev. V drugih francoskih departmajih so Manuše zavrnil, taboriti so smeli zunaj mestnih obzidij. V Spodnjih deželah so Manuše sprejeli odprti rok. Ko so se leta 1420 prvič pojavili v Bruslju, so jim meščani takoj postregli s kruhom, vinom, pivom, ovci in kravami ter jim poklonili 25 zlatih kron. Na Nizozemskem, v mestu Deventer so meščani celo prevzeli stroške čiščenja ciganskega perila.

52

Kronike poročajo, da so Nizozemski in belgijski plemiči celo potovali z Manuši (41). Egipčanskega kneza Mihaela (tako se je imenoval ciganski poglavar) in njegovo spremstvo so leta 1421 opazili tudi v Brugesu v Flandriji. Nenehno potovanje francoskih Manušev je prisotno še danes (potujoči). Flandrijski princ Latinghem je podanikom celo zapovedal pokoro, ko mu je knez Mihaela povedal žalostne zgodbe, ki so jih Cigani/Giptarji doživljali na poti: Manuši so od prebivalcev Hainalta redno prejeli kruh, vino, pivo in 12 zlatih kovancev. Ciganska kneza Mihaela in Andreja, s približno 200 člani, so opazili tudi v Monsu, oktobra istega leta. Prebivalci teh mest so Manušem naročili, naj se oglasio tudi naslednje leto. Giptarji/Zigewner/Jeniši/Haethen se v Švici prvič pojavijo leta 1411. Njihov prihod je zabeležen v Justingerjevi bernski Kroniki, leta 1419 jih opazijo tudi v Zürichu. Justinger opisuje prav Giptarje opisuje njihov krst in pravi, da so zelo bogati, okičeni z zlatom in dragimi kovinami, Giptarje vodita dva njihova kneza, s seboj so

40. Liegeois Jean Paul, 1978. «Bohemians et pouvoirs publics en France du XVe au XIXe siècle». V: Etudes Tsiganes (No.4). Pariz: 84-100.

pripeljali cirkuške živali; Justinger omenja, da Giptarji govorijo, da so romarji in da se nameravajo vrniti nazaj v deželo Sind (Priloga 6.1). Ko so se Cigani leta 1421 ponovno vrnili v Švico, so jih oblasti zvrnile in izgnale. Ker so bili v Švici zavrtnjeni, so Cigani potovali naprej proti Španiji. Tu jih je lepo sprejel princ Saragosse, lepo jih je sprejel tudi aragonski princ, ki jih je gostil cele tri mesece. Kronist poroča, da jih je princ enačil z junakom Don Juanom. Ko so Cigani/Giptarji princu aragonskemu »ukradli« 2 psa (greyhound in mastiff) mu jih je ciganski grof Tomaž od Malega Egipta tudi vrnil. V Italiji so jih v Bologni opazili 12. januarja 1425 leta. Giptarji so potovali naprej, se ustavljali v krajih na poti in ponovno prispeli v Pariz, kjer so jih meščani opazili leta 1427. V Franciji so bili opaženi še tudi pred tem datumom, kajti Tetzner (1835,15) omenja poročila, da so ob koncu 14. stoletja, Giptarji morali zapustiti Grčijo, ker jih je cesar Mihael izgnal. Giptarji so se Francozom predstavili za faraonovo ljudstvo/faraonidi, ker naj bi po nekem izročilu, na faraonovem dvoru opravljali službo magov, modrecev in čarovnikov. Tetzner prav tako omenja deželo Sindh, ki naj bi bila domovina ene od ciganskih skupin. Kronist omenja nenavadno papeževo spremno pismo, ki so ga Cigani nosili s seboj (42). V njem namreč piše, da vsak škof ali opat, ki prekriža Ciganom potovanje in ne dovoli prehoda skozi njihova posestva, jim mora plačati kazen, v vrednosti 10 funtov. Zgodovinarji do danes niso našli tega zapisa, iskanje pa poteka vse od leta 1932. Nenavadno je to, da se je mnogo takšnih spisov zgodovinske vrednosti, preprosto »izgubilo«. Naslednja leta Ciganom niso bila prizanešena. Manuše so začeli preganjati tudi v Franciji, saj poročajo, da so jih leta 1457 izgnali do Pontoisea.

Prvo zabeleženo poročilo v Italiji sega v konec 14. stoletja, ko je Valči/Cigan Filippo ubil ženo in hčerko ciganskega poglavarja grofa Mihaela od Malega Egipta. Konec 14. in začetki 15. stoletja so bili za Valči Cigane v Italiji pogubni. Vraževerni Italijani so jih krivili za coprnije, bolezni, kugo (črna smrt) in celo za razprtije med verskimi in političnimi veljaki (reformacija, antireformacija, husiti, cerkveni razkol). Ciganom so naprtili krivdo, češ da so s seboj prinesli božje prekletstvo, nekaj časa pa so celo mislili, da so Sinti češki husiti. Ljudstvo je sprožilo revolt, oblast je sprejela nove anticiganske zakone, poroča kronist Johan Thurmaier.(43)

41. Romani Culture and History (2002) V: The Patrin Web Journal. Dostopno preko: <http://www.patrin.com> (22.02. 2011).

Tetzner Theodor, 1835. *Geschichte der Zigeuner, ihre Herkunft, Natur und Art: für Gebildete Leser dargestellt*. Weimar und Ilmenau: Bernhard Friedrich Boigt Verlag.

42. Singal D.P., 1982. *Gypsies: Indians in Exile*. Meerut: Archana.

Anticiganski zakon sprejet v Nemčiji leta 1439, v Franciji 1452, (še strožji pa leta 1504, ko jim kralj Louis XII. prepove bivanje v Franciji), sledijo mu Švica 1471 in Španija 1492. Še strožje ukrepe sprejme Španija leta 1499, ko uvede suženjski sistem za Cigane: zakon veleva, da mora vsak Cigan imeti svojega gospodarja in je tako tudi predmet prodaje; znamenja suženjstva, ki jih mora nositi sleherni Cigan, morajo biti vidna; če se teh znamenj ne opazi, bodo Cigani kaznovani in pretepeni; dodatne kazni pa bodo amputacija ušes, 60 dni v verigah in nenazadnje, kdor bi Cigana ujel, ga je lahko zaslužnil (Fraser 1995, 84-100). Leta 1445 je vlaški princ Vlad Dracul iz Bolgarije transportiral okrog 12.000 oseb, ki »izgledajo kot Egipčani«. S tem dejanjem se je odprla prosta trgovina z zaslužnjenjem Ciganov.

Leta 1496 in 1498 sta deželni vladi Landaua in Freiburga odločila, da so Cigani v krščanskih deželah izdajalci in vohuni v službi turškega imperija. Leta 1500 na zahtevo cesarja Maximiliana I., augsburški parlament izglasuje odločbo, s katero Cigane obtožuje čarovništva, banditizma, obenem pa Cigane tudi obtožijo kot tatove otrok. Leta 1526 Nizozemska in Portugalska sprejmeta anticiganske zakone; 10 let za njima tudi Danska; 1540 leta Škotska sprejme zakon, s katerim dovoljuje Ciganom, da se držijo svojih zakonov; leta 1547 angleški kralj Edvard VI. institucionalizira zakon, da se mora Ciganom, na prsi vžgati črko »V« (vagabundi) in zaslužniti za dve leti; če pa pobegnejo, se jim vžge črka »S« (scapati) in doživljenjsko zaslužnji. Novi anti-ciganski zakoni nastajajo kot gobe po dežju: 1549 na Češkem, 1557 v Litvi in na Poljskem; leta 1560 španska zakonodaja prepoveduje druženje več kot dveh Ciganov skupaj. Ista zakonodaja tudi prepoveduje cigansko nošo in navade. Kazen za neposlušnost je 18 let dela na galeji, zajema pa vse Cigane starejše od 14 let. Leta 1563 tridentinski koncil izda odlok, s katerim prepoveduje Ciganom, da bi postali duhovniki; papež Pij V. pa leta 1568 Cigane izključi iz katoliške Cerkve. Na Danskem so leta 1589 izglasovali zakon, da morajo vsi Cigani zapustiti državo, sicer jih bodo usmrtili; strogi zakoni in nova zakonodaja zoper Cigane je nastajala tudi v naslednjih stoletjih. (44) (Glej tudi Priloga 6.1)

43. Thurmaier Johann 1554, 509-663. *Annalium Boiorum libri septem*. Ingolstadt.

Fraser M. Angus, 1995. *The Gypsies* (2.izd) West Sussex: Wiley-Blackwell.

Fraser M.-Angus, 1995. *The Gypsies* (2.izd) West Sussex: Wiley-Blackwell

44. Fraser M.-Angus, 1995. *The Gypsies* (2.izd) West Sussex: Wiley-Blackwell.

7. Prihod Ciganov v Vojvodino Kranjsko

Cigani so prišli na slovensko etnično področje oziroma v takratno avstro-ogrsko deželo Kranjsko konec 18. in začetek 19. stoletja. Cigani/Romi, nekoč potujoče nomadsko ljudstvo, del veliko obsežnejšega praljudstva (45), ki se je v času islamizacije Indije (10. stol.) posebno Pandžaba in Sindha, premikalo proti Perziji in Srednjem Vzhodu ter poseljevalo takratna območja, bodisi zaradi preganjanj (arabski vdor v Indijo in Perzijo) ali preprosto, zaradi preživetja. Potrjene so tri smeri naseljevanja v Evropo in sicer prekmurski Cigani iz smeri Madžarske in Avstrije, na Dolenjsko in v Belo Krajino pa iz Srbije preko Hrvaške. V Sloveniji je prisotna le majhna skupnost številnih drugih indijskih skupin, ki so se počasi pomikali proti severni Evropi, kjer so se v 13/14. in 15. stoletju povečini tudi ustalili.

O sami številčnosti lahko samo ugibamo, saj bi se vsako poskušanje lahko sprevrglo v golo špekuliranje. Teh podatkov ne zasledimo v vzporednih kronikah, dostopnih iz tistega časa, res pa je tudi, da so bili Cigani nepismeni in svojih popotovanj po Evropi niso kronološko beležili. Pomagamo si lahko z nekaterimi kasnejšimi dokumenti, datiranimi iz tega in kasnejšega obdobja, kot so na primer sodni spisi tedanjih glavarstev in okrajev ter župnijskih arhivov iz obdobja 17., 18. in 19. stol. Tedanja glavarstva, tako avstroogrska kot kasneje kraljevine Jugoslavije, so Cigane marginizirala, in ker so bili Cigani potujoče ljudstvo, ki se je selilo iz kraja v kraj, nobeno glavarstvo ni čutilo potrebe, da bi jih popisalo. Tudi iz pogovorov ter zgodb, ki še krožijo med starejšimi živečimi Romi (Diricchardi 1995-2010), ki jih smemo resno upoštevati, obstaja prepričanje, da Cigani niso razmišljali o daljši naselitvi na Kranjskem, pač pa se po opravljenem delu nameravali vrniti nazaj v Avstrijo, Nemčijo, Madžarsko ali Srbijo; takšno filozofijo so uporabljali vsi Romi/Cigani tedanjega časa, pa tudi kasneje (kjer je bila možnost dela in če so bili v tem okolju sprejeti, tam so se zadržali dlje časa, lahko tudi ustalili. S podobnimi primeri se srečamo v tedanji železarni Kropa, Železniki, Jesenice, ali Kranjska Gora, ki je bilo stičišče tako z Avstrijo kot Italijo, kar potrjujejo tudi arhivski dokumenti Muzeja Kropa, Muzeja Novo Mesto in Murska Sobota.

45. Rikhye Ravi, 2006. »Mahmud Ghaznavi's Seventeen Invasions of India«. V:

http://orbat.com/site/kings_master/kings/Mahmud_ghaznavi/Mahmud%20Ghaznavi.html (22. 11. 2011).

Štrukelj Pavla, 2004. *Tisočletne podobe nemirnih nomadov. Zgodovina in kultura Romov*. Ljubljana: Družina.

Diricchardi Rinaldo, 1995-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

46. Nadškofijski arhiv Ljubljana hrani izvirnike Krstnih in Poročnih knjig krajev: Kranjska Gora, Kropa, Radovljica, Kamna Gorica in Jesenice), kjer mi je bil omogočen vpogled in fotodokumentiranje.

Prihod Ciganov v deželo Kranjsko pa se po dokumentiranih podatkih nadškofijskega arhiva postavlja v začetek 18. stoletja, čeprav so se Cigani tudi že pred tem časom za kratek čas ustavljali na Kranjskem. Z dokaj relevantno zgodovinsko verjetnostjo lahko sklepamo, da so ciganske skupine iz smeri Nemčije in Avstrije, Hrvaške na Dolenjsko in iz Madžarske v Prekmurje naselile Kranjsko med leti 1750 – 1800.

7.1 Poimenovanja Ciganov/Romov

Potomce indijskih nomadov v Evropi – Cigane, ob prehodu v Evropo poimenujejo v Franciji Manouches, špansko Gitanos holandsko: Manoesje, v Švici Jeniši, in tudi Gitanosi, Kaškaroti, Kale, Džambasi, Cigojnerji, Gaunerji, Cigaunerji, Črni, Boemi... Prve pisane vire zasledimo v „Universallexicon“ v letih 1731-1754, (47) naslednji zapis najdemo v Sulzerjevi knjigi: „Zigeunerliste“ iz leta 1787, (48) nato pa še v letih 1787 v knjigi „Über Zigeuner“ ter leta 1793 v pruski gledališki igri „Zigeuner,. Isti pomen za Cigana/Roma je francoska beseda Manouche, ki jo uporabljajo za francoske Cigane, prvič pa jo zasledimo leta 1597; pravtako španska izraza Gitanos in nizozemska Manoesje. Še vedno pa potekajo raziskovanja glede povezljivosti pakistanske pokrajine Sindh in etnične skupnosti Sintov. Vzporedne raziskave nemških etnologov in komparativizacija indijskih dialektov v Nemčiji, je že v 14. stoletju pokazala na to, da nemški Cigani govorijo starejšo varianto indijskega urdu-pandžabi jezika kot ostale nomadske skupnosti, ki so v Nemčijo prišle kasneje (49).

47. Zedler Johann Heinrich, 1731-1754. *Universallexicon*. In: Münster Sebastian, 1544. *Cosmographia universalis*. Basel. In: Münster Sebastian, 1550. *Familie von „Zigeunern“/“Heyden“*. Basel.

48. Biester Johann Erich 1793, 108-165; 364; 360-393. „Über die Zigeuner: besonders in Königreich Preußen“. V: Berlinische Monatschriften. 21.

49. Schäffer Georg Jakob, 1787. *Sulz. Zigeuner-List und genaue Beschreibung des zum Schaden und Gefahr des Gemeinen Wesens meistens in Schwaben...* Stuttgart: Christoph Fridrich Cotta.

7.2 Izražanje etnične identitete: romska/ciganska

Država nikoli ne sme biti imuna na konsistentna javljanja teh ali onih etničnih skupnosti, kajti ciganska/romska in sintska gibanja za pravice do enake obravnave, se bodo venomer javljala v takšni ali drugačni barvi, pod tem ali onim imenom tudi v prihodnosti. Negiranje obstoja problemov etničnih manjšin, marginaliziranih in pozabljenih skupin, pa lahko nepripravljeni družbi povzročijo etnične nemire in trenja, še posebej v slovenskem primeru, ko je ena romska manjšina v privilegiranem in dominantnem položaju, država pa je gluha za pojave novih manjšin. Vermeersch ugotavlja:

...the liberal State is never ethno-culturally neutral...for ethnic minorities a State needs to construct special policies and rules for these minorities“

...svobodna država ni nikoli kulturno-etnološko nevtralna...država mora ustvarjati posebne politike in pravila za te etnične skupnosti“.

Nadalje avtor ugotavlja, da tako nekdanji komunistični režimi v Vzhodni Evropi kot sodobni politični trendi:

...operated on the premise that Romani identity was not to be seen as an ethnic identity and would consequently disappear, ...After 1989, the dominant view was that the Romani identity needed to be viewed as an ethnic minority identity“ (Vermeersch 2006, 212- 214).

....delujejo na premisi, da romska identiteta ni razumljena kot etnična identiteta in da bo, posledično izginila... Po letu 1989 mora biti dominanten aspekt videnja romskih identitet gledan z vidika identitete etničnih manjšin“.

Po njegovem mnenju si vsaka od teh nomadskih indijskih skupin v Evropi zasluži svojo obravnavo:

...“A specific implication of the mechanization of policy towards the Roma was the promotion of a single ethnic categorization to deal with this group...while lesser-known, ethnic categorizations such Vlach, Romungre, Lovari, Sinti or Kalderashe, were seen as less important and were made subordinate to the official designation `Roma’“ (Vermeersch 2006, 214 - 216).

Vermeersch Peter 2006,64. *The Romani movement*. Oxford-New York: Berghahn Books.

„Specifična posledica implikacijskih mehanizmov romske politike, ki bi se ukvarjala s to skupino, je bila promocija samo ene etnične kategorizacije ... medtem, ko bi manj znane etnične kategorizacije, kot so Vlahi, Romunghre, Lhovari, Sinti ali Kalderaši, obravnavali kot manj pomembne; podrejedili so jih uradnemu imenovanju Romi«.

Vermeersch Peter, 2006. *The Romani movement*. Oxford-New York: Berghahn Books.

Glej internetne vire o izražanju etnične identitete:

Dostopno: <http://www.varuh-rs.si/index.php?id=108>; (08.02.2011)

Dostopno: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlImpid=201057>; (08.02.2011)

In: http://ec.europa.eu/employment_social/fdad/cms/stopdiscrimination?langid=en; (08.02.2011)

Dostopno: <http://www.assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tag9/erec1201.htm> (08.02.2011)

Dostopno: <http://www.assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tag9/erec1255.htm> (08.02.2011)

Dostopno: <http://www.mailzabava.com/zmago-jelincic-plemeniti-dopis/>; 08.02.2011

in: http://89.143.249.33/slovenija/crna_kronika/2011/01/v_sojenju_jelincicu_kot_prica_vabljenavoditeljica_erika_znidarsic.aspx?vote=-1; 08.02.2011

Dostopno: http://www.siol.net/slovenija/novice/2008/09/sinti_so_integralen_del_slovenskega_naroda.aspx; 08.02.2011

in: <http://www.rtvlo.si/slovenija/svetniki-podprli-romski-zakon/65799>; 08.02.2011

Dostopno: http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/kulturni_razvoj_in_mednarodne_zadeve/kulturne_pravice_manjsin/predstavitev_podrocja/pravice_manjsin/; 08.02.2011

In: <http://volksgruppen.orf.at/slovenici/novice/stories/89765/>; 08.02.2011

In: http://m.24ur.com/bin/mobile/index.php?article_id=2013005; 08.02.2011

In: http://www.facebook.com/note.php?note_id=180214126523; 08.02.2011

In: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/51175>; 08.02.2011

Dostopno: http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/217279; 08.02.2011

In: http://www.mladina.si/tednik/200445/clanek/nar--manjsine-ksenja_hahonina/; 08.02.2011

In: <http://www.ragor.si/podrocja.php?podrocje=&tema=aktualno&id=1001>; 08.02.2011

In: <http://www.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/SUNEO5ZapisnikDS.pdf>; 08.02.2011

8. Cigani/Romi: duhovnost, usoda...

Romi, Manuši, Jeniši ter Manoesje in Kale poznajo besedo khintala, khintari, khintujmos, ki označuje notranje duhovno ravnotežje. Odsotnost khintale, poruši notranje ravnovesje, notranjo in zunanjo čistost, pri nekaterih ciganskih skupinah pomeni, da član postane nečist - palečhido. Ker je nečist, lahko svojo nečistost, kot gnilo jabolko, širi med sonarodnjake. Ciganski zakoni in prepovedi imajo svoje temelje v vedskih svetih spisih starodavne Indije in v judovski Thori, 3. Mojzesovi knjigi Postav (Levitik) ter v 4. Mojzesovi knjigi (Numeri) (3 Mz 11-12; 15; 17; 18; 19; 20; ter: 4. Mz 5; 6; 19,11; in v Zakoniku o dednem pravu žensk, 4 Mz 27, 1-11. Zato znotraj skupnosti obstaja odločba, ki prepoveduje širjenje duhovne in fizične umazanije: člana izobčijo iz skupnosti, skupnost pa mora imeti trdne dokaze, da je njen pripadnik duhovno ali fizično grešil. Tako kot v Svetem pismu Stare zaveze, mora tudi v tem primeru skupnost priskrbeti pričevanja dveh neomadeževanih prič. Ponavadi so to bogaboječi in pravični člani skupnosti, ki so si zagotovili sloves pravičnikov in resnicoljubnih ljudi. Med pričevalce ne sodijo otroci in neporočena dekleta ter tisti člani, ki so se v preteklosti omadeževali z lažjo in lažnim pričanjem. Ciganske muhle (duhovi pokojnih), so lahko prijazne in dobrohotne; v primeru nespoštovanja ciganskih zakonov in zapovedi so zlobne in agresivne.

60

Kazen za duhovno in fizično umazanijo (npr. dotikanje mrtvih, jesti v lokalih, ki so nečisti, jesti z bolnišničnim osebjem, spolni razvrat) je lahko zelo huda in dolgotrajna. Član je lahko izobčen relativno dolgo obdobje, kratek čas, delno ali popolno izobčen. Kazen dodeli čačapaskhro muhrš - (ciganski poglavar-baron), ki se je pred tem posvetoval s svetovalci in temeljito, tudi navzkrižno, izprašal dve priči. (50) Za izobčenega člana skupnosti popolno izobčenje pomeni isto kot zaporna kazen: skupnost ga mora popolnoma ignorirati in izolirati, ne sme prestopiti praga drugih članov, ne sme jesti v skupnosti, nihče ga ne sme povabiti ven ali v družbo (celotna njegova družina je pravtako izolirana), nihče mu ne sme verjeti, postane dvomljiva priča, zato v resnejših razgovorih ne sme sodelovati, tisti, ki so pred tem jedli z njim, morajo zamenjati ves kuhinjski pribor, starega pa zamenjati, zavreči morajo posteljnino, če jo je pred tem uporabljal... Popolno izobčenje ponavadi traja dlje od enega meseca, trajanje izobčenja pa je lahko celo trajno, vendar se mora čačapaskhero rom v teh primerih posvetovati tudi z ostalimi poglavarji.

Delno izobčenje je pravtako odvisno od teže prestopka, ali je dotični član prestopek storil v nevednosti, nenamerno, brez vključevanja svoje volje ali razmišljanja, morda zakona ni poznal temeljito, ni razmislil o polemical, ali je bil vanj pahnjen in ali je bil nekaj primoran storiti, da bi preprečil večjo škodo. Tudi za delno izobčenje velja enako, da mora imeti čačhapaskhro rom dve priči, ki potrjujeta prestopek, lahko pa se nekdo sam naznani, ali pa se v razgovorih nevede izda in razkrije.

Pri delnem izobčenju velja praksa, da čačhapaskhro rom sam izreče delno izobčenje, ki lahko traja od enega do treh mesecev. Takšen prestopnik pa ne sme jesti iz iste posode, zanj so pripravljeni posebni krožniki in pribor, jesti mora zase (tudi, če je na obisku), skupaj z ostalimi lahko je samo zunaj v gostilnah ali restavracijah, ni izključen iz pogovorov, lahko se druží z ostalimi člani skupnosti in še vedno uživa delno zaupanje (še vedno živi ciganski zakoni so pri skupinah: Kale, Manuši, Manoesje in nemški Sinti)

Za obe vrsti izobčenja velja sintska praksa, da se izobčenec lahko spokori in prosi za ponovni sprejem v skupnost, če je izrazil obžalovanje, če so zanj prosili drugi člani skupnosti in če je pokazal, da mu je izobčenje izostrilo čut za skupnost. Med hud prestopek, ki vključuje takojšnje izobčenje je tudi maherdhow, ki ga stori samo Ciganka, če onesnaži moškega z menstrualno krvjo; ta prestopek vključuje vsakršno spolno nečistovanje, spolni razvrat, aktivno sodelovanje v porno filmih in sodelovanje v različnih spolnih praksah. Izobčenje je takojšnje, brez posvetovanja, nikoli kratkotrajno. Ta kazen doleti celotno družino, traja pa lahko doživljenjsko. Primeri takšnega kaznovanja v preteklosti so pokazali, da se o prestopku sicer v javnosti ne govori, širiti pa se mora zavest, da je tisti, ki je zagrešil maherdhow, za vedno zaznamovan in se ga mora vsa skupnost v širokem krogu izogibati. (51)

Obstaja še ena vrsta izobčenja, ki pa ima svoje korenine še iz Indije. Beseda »mehallo, mahallo, mahardho«, označuje fizično umazanijo človeka, oziroma tiste člane, ki so dejansko umazani, živijo v umazaniji, prevzamejo umazani način življenja s tem, da se izogibajo umivanju in kopanju, ali opravljajo takšna dela: komunala, pogrebništvo, kopanje grobov ipd. Ajurvedski koncept obredne čistosti in obredne spolne čistosti je nastal v Indiji in ga nekatere ciganske skupine ohranjajo še danes. Ajurvedski koncept spolne čistosti je bil sestavni del indijskega kastnega sistema. (62)

Skupaj jedo lahko samo člani iste kaste, mešanje med kastami ni dovoljeno,

sicer jih doleti izobčenje iz kaste. Stroga zapoved celo odreja, da se tudi z ustnicami ne smejo dotakniti hrane iz druge kaste. Kale, Manuši, Manoesje in nemški Sinti tako kot Radžputi, hrano delijo na bahtalo in frejkhardo (»srečna« in »prekleta« hrana). Tako je za pravovernega Manuša odhod v bolnišnico lahko prava Kalvarija, saj nima temeljitega vpogleda, kako je bolnišnična hrana pripravljena in še več, kdo je to hrano pripravljala. Ker je medicinsko osebje po nemških in francoskih bolnišnicah bilo seznanjeno s cigansko zakonodajo in pravili, so pripadnikom teh skupin dovoljevali, da so jim domači pripravljali hrano in jo prinašali bolnim. Manuši, Kale, Jeniši idr. po pravilih ne smejo jesti niti z zdravniki, medicinskimi sestrami, laboranti in ostalimi, ki imajo stik z obolelimi ali mrtvimi; ta pravila še vedno zaznavamo pri indijski etnični skupnosti Bandžara. Bolezen imenujejo jado – džado (52). Zaradi različnih bolezni in okužb, ki izhajajo iz ženske menstrualne krvi, nekater pripadnice ciganskih skupin niso prakticirale ginekoloških pregledov, pač pa so se v menstrualnem ciklusu same izločile iz moževe spalnice (prej celo iz vagona) (53). Te bolezni oziroma nečistosti se imenujejo dhrabarni, pri Hindujcih pa siana. Izpeljanka iz besede dhrabarni je dhrabb - zdravnik, zdravilo; v sanskritu - dravya; v hindu - dharb; sintsko - dhrabb. Pri Ciganih/Romih se beseda mhej dhau tu dhrabb - dajem ti srečo, še vedno uporablja pri napovedovanju usode, vedeževanju ter pri očiščevanju od urokov. Ciganski/Romski svet je še vedno uganka zase; nedoumljiv vodnjak, neizčrpen vir bogatega etnološkega in antropološkega raziskovanja, ki pa bo v prihodnosti tak tudi ostal: nepojasnen, neodkrit, belemu človeku - gadži večna tabula rasa, ali kot ugotavlja Mayall (2004):

...«Gypsy identity was thus associated with secrecy, unknown, mystery and the impenetrable: The Gypsy is still in riddle. Though he lives amongst us, he is less known than the long buried Assyrian...the Gypsy race is more curious and radically distinct in all its characteristics than our writers, with one or two exceptions, have ever understood.»

»Ciganska identiteta je bila vseskozi povezana s tajnostjo, neznanim, skrivnostnim in neprehodnim: Cigan je še vedno v teku. Čeprav živi med nami, je manj znan kot dolgo pokopan Asirec ...Ciganska rasa je neznanka in se radikalno razlikuje v vseh karakteristikah, kot bodo naši pisatelji, z eno ali dvema izjemama, kdaj razumeli.» (Mayall 2004, 84 - «. 85; 126 - 132; 140 -142)

52. Hoyland John, 1816. *A historical Survey of the Customs, Habits and Present State of the Gypsies*. London: Darton-Harvey&Co.

53. Diricchardi Rinaldo, 1995-2008. *Osebni arhiv*. Ljubljana

Mayall, David (2004) *Gypsies Identities 1500 - 2000: From Egyptians and moo-men to the ethnic Romani*. London: Rutledge

9. Cigani/Romi in religija - vera

Nekateri etnologi iz 19. stoletja, med njimi prednjačita Woodcock (1865) in Elyssey (1882) trdijo, da so Cigani iz Indije v Evropo prišli kot a-religiozno ljudstvo. Kounavin pa trdi, da je med ruskimi Cigani naletel na besede, ki označujejo indijska božanstva: Brahma, Indra in Lakshmi. Znanstvena dognanja in komparativizacija religij je dokazala, da so se vsaj 3 indijske boginje transformirale v krščanske: Khali tako postane sv. Sara; Vayu in Marathi v sv. Marto; pravtako Šivin trizob - trisula v krščanski simbol trpljenja in odrešitve v križ (trušhul - trušhël).

Nekateri raziskovalci menijo, da se je dokončna transformacija in religiološka redakcija izoblikovala v Armeniji (54). Cigani - Lhomari z besedo trušhël označujejo duhovnika in cerkev. Sanskritska in ciganska beseda arseya se na poti v Evropo pri Sintih in Ciganih spremeni v rašhal - duhovnik. Izraz za Boga (božanstvo) je v sanskritu Dhevala, pri Sintih Dhejvel in Romih - Dhevla, v hindu jeziku pa Dhev. V radžputskem jeziku najdemo boginjo Sati - Saro, v krščanskem svetu se spremeni v sveto Saro (služkinja sv. Marije, ki sta po Kristusovi smrti (legenda?) prebežali na francosko obalo); prav sv. Saro Manuši, Romi in Kale zelo častijo in množično romajo v francosko romarsko svetišče St. Maries de la Mer, kjer jo decembra spustijo v morje - tako kot v Indiji SATI - SARO spustijo v reko Ghanges. Tako Sati - Sara kot sv. Sara imata kroni, obe imenovani Khali in obe črnega obraza. V hinduizmu je Sati - Sara družabnica boga DŽIVE ter poznana pod mnogimi imeni: Bhadrakhali, Uma, Durgha in Syama.

V vedskih religijah starodavne Indije so znane vile usode, ki jih Sinti imenujejo vhursitorja. Te so prisotne ob otrokovem rojstvu kar tri dni. Njihova naloga je determinirati otrokovo usodo, obenem pa vplivajo na starševsko izbiro otrokovega imena. Vhursitorije lahko primerjamo z indijsko matrkho - malo mamó, ki v času otrokovega rojstva »obsede« njegovo usodo in mu pomaga do izbire boljše usode. (55) Lhovli dhori - rdeča nit, ki jo vile ali matrkha zavežejo na otrokovo zapestje ali gleženj, mora na njem ostati dve do tri leta. Namen, ki ga hočejo vile in matrkha doseči je, da ga obvarujejo pred pogledi zlobnih oči - jakha/lo. (55) Rdeča barva je indijska barva zaščite. Indijke se z rdeče prebarvanim telesom zaščitijo pred zlim in zlobnimi očmi ali demoni.

54. Acton Thomas Alan 1997, 142 - 150. »Gypsy law«. V: Gypsy politics and Traveller Identity. Herfordshire. University of Herfordshire Press.

55. Diricchardi Rinaldo, 1995 - 2010. Osebni arhiv. Ljubljana/Jesenice.

Vzporednice obrednega zažiganja zlih duhov po smrti moškega, zakonskega moža, ali sežig vdove skupaj z možem, še vedno najdemo pri indijskih satijih. Čas, ko ga Cigani/Romi preživijo med »Gadžami«, to zanje pomeni odtekanje življenske in duhovne energije - dhji/dhja. Dhji se občuti kot splošno počutje, vpliva na romski karakter, njegov pogum ali strah ter notranjega duha.

V nekaterih ciganskih/romskih dialektih dhji/dhja označuje telesni organ trebuh. Samo kadar Romi/Cigani celotno obdobje preživijo v svojem matičnem okolju, med svojimi domačimi in prijatelji, tedaj so srečni in jim je dobro - bahthalo (56). Zato se pri nekaterih ciganskih/romskih skupinah le redko zgodi, da bi se za daljše obdobje odselili, potovali ali preselili dlje od Evrope.

Religiološka komparativizacija indijskih nomadskih skupin v Evropi, pritrjuje teoriji, da so vse ciganske skupine v Evropo že prinesle krščanstvo. Zgodovinski, arhivski dokumenti namreč opisujejo Cigane/Rome s krščanskimi imeni, kar lahko pomeni, da so Cigani/Romi že na pragu Evrope ali pokristjanjeni ali pa so krščanstvo sprejeli v krščanskih deželah. Imena, kot npr. Panos, Panagiotis jasno kažejo, da so to grška imena; jasno kaže tudi to, da so nekatere številke že grške (efta, ohto, enja). Ker so nekateri ciganske skupine inkorporirale nekatere grške številke in nekatere druge besede, z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da so se pred prihodom v Evropo, zadrževali na pravoslavnih krščanskih področjih: Anatolija, Mali Egipt, še pred tem pa v judovski enklavi v Egiptu; močna vpetost v Pentatevh in Thoro pa bi lahko dala slutiti, da so se zadrževali celo v Palestini, kar dokazuje današnja prisotnost Domov, ki so na Bližnjem Vzhodu tudi skoraj 900/1000 let. (57) Ko so Giptarji v 14. stoletju naselili nemške dežele, so jih Nemci zamenjali za Jude; ta naziv je v Nemčiji še vedno živ.

Nekateri nemški kronisti namreč poročajo, da so vse te pogane (Haethen, Ajde, pogane) v krščanskih deželah takoj pokristjanili; tiste Cigane, ki so bili pravoslavne vere, so jih konvertirali v katoliško. Komparacija romskega katolicizma je vsekakor zelo zanimiva, saj evropski Romi/Cigani pravzaprav redno ne prakticirajo svoje vere. Zelo pomembna zakramenta sta krst in birma, ostali zakramenti pa nimajo posebne veljave. Še posebej se nekateri Cigani/Romi zelo bojijo zakramenta sv. zakona, saj se mora človek, po njihovem prepričanju, spremeniti v »svetnika«.

55. Diricchardi Rinaldo, 1995 – 2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

56. Diricchardi Rinaldo, 1995-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

57., 68. Diricchardi Rinaldo, 1995-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

Romi se bojijo spremembe, oziroma obljube, da se bodo spremenili, kajti veliko psiholoških dejavnikov lahko kasneje negativno vpliva na dano obljubo Bogu. Prakticiranje krščanstva ni obvezno, dočim imata omenjena zakramenta izredno sakralen pomen. (58) ZaCigane/Rome je tudi pokop mrtvih sveta dolžnost in iti za pogrebom pomeni, izkazati svoje spoštovanje umrlemu; Bogu in družini. Ciganski pogreb in bdenje sta še vedno prava družabna dogodka, saj se tri dni bedi pri umrlem v vežici, kjer se srečajo vsi pokojnikovi prijatelji, tudi tisti, ki se že dalj časa niso videli. Spremljanje teh dogodkov lahko v laških očeh vzbudi pohujšanje, saj se pri večini ciganskih skupin ne joka; tri dni se na domu umrlega je in pije, hrane je v izobilju, kajti po ciganskem/romskem verovanju je hrana ob pokojnikovi zadnji uri in slovesu, nekakšen blagoslov za vse prisotne; pokojnika se na oni svet spremlja s polnim želodcem, nasmejanega in veselega obraza. Pokojnik je od tega trenutka že odrešen (eshatološki in soteriološki pomen pogreba), zato bi bil vsak jok neprimeren. Pogreb pokojnika izvrši duhovnik, spremljajo ga vse romske družine, ki so tudi poskrbele za dostojen pokop. Na pogrebu je vedno prisotna sintska glasba, govorec, ki je najbolj poznal pokojnika in ob koncu tudi trobentač. Ko duhovnik zaključi obred pokopa, Romi/Cigani še ostanejo ob grobu ter opravijo še zadnje slovo od pokojnika – njemu v slovo, vsi prižgejo cigarete, da ga obvarujejo pred zlimi duhovi na poti v večnost; morda tudi zato, ker je bil pokojnik strasten kadilec, ali pa je bila to njegova zadnja želja. (59)

Soteriološka in eshatološka komparativizacija s hinduizmom, pravoslavljem ali judovstvom vodi do nedefinirane katoliške vere evropskih Romov/Ciganov. Je nekakšen religijski sinkretizem, ki je v vsakem obdobju ter področju prevzel nekaj elementov ene ali druge religije. Na vprašanja o Kristusovi soteriološki vlogi, pri nekaterih ciganskih skupinah naletimo na bolj starozavezne teološke elemente kot pa katoliško teološko dogmatskost. Kristus je samo eden izmed bogov, je prerok, dvomijo pa o njegovi soteriološki vlogi. Romi/Cigani menijo, tako kot Judje, da človek ne more odrešiti celega človeštva, ker je samo človek in ne bog. Samo Kristusov oče kot Bog Stvarnik ima soteriološko vlogo. Poleg tega pa je vpetost v judovsko Thoro izredno močna, saj se ta opazi v sami teološki miselnosti, ki se bolj nagiba v judaizem kot katoliško teološko dogmatiko.

V nekaterih razgovorih z Romi sem dobil občutek, da je starozavezna miselnost »zob za zob«, »oko za oko« še vedno teološka maksima, ki se tudi s katoliškim naukom o odpuščanju, ne zmanjšuje. Izredno pomembna pa sta prijateljstvo in pomoč – altruizem, ki se širi tako na ožjo kot širšo družino, saj bi bila za Rome/Cigane

največja sramota, odreči pomoč sočloveku. Skrb za otroke, družino in starše je tako celo bolj poudarjena kot v krščanstvu. (60)

Obiskovanju katoliškega obredja Romi/Cigani ne pripisujejo posebnega pomena, saj je po tem mišljenju, Bog prisoten povsod; obisk cerkve je bolj osebna odločitev posameznika, ki pa mu ne pomaga pri odrešenju, če Rom ni bil skozi vse življenjsko obdobje prvenstveno dober človek – zveličanje po dobrih delih. Izredno pomembno vlogo v življenju Roma/Cigana igrajo romanja in božja romarska središča. Zanje je romanje v svete kraje sveta dolžnost, saj se tako zaobljubijo ali za ozdravitev, blagoslov otrokom in družini ali pa za dobro ekonomsko in finančno stanje družine.

Najbolj obiskovana romarska središča v Sloveniji so Brezje in Stična, Padova, Rim, Assisi, Monte Lussari v Italiji, Melk in St. Pölten v Avstriji, v Franciji pa Lurd, Saint de La Mer, ter Fatima na Portugalskem. Omenjajo pa se tudi druga romarska središča, celo Jeruzalem. (61)

58-61. Diricchardi Rinaldo, 1995 – 2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

10. 2. Svetovna vojna, samudarippen/naci holokausta/porrajmos/berša bibahtale Romenghere

Hitlerjev zločinski um in nacistični ubijalski stroj je idejo o iztrebljanju manjvrednih človeških ras prevzel iz dosti starejših nemških zakonov. Že švabski parlament je leta 1890 organiziral konferenco z naslovom »Das Zigeunergeschmeiß« (62)(ciganski mrčes), na kateri se uveljavi splošna praksa opozarjanja s cerkvenimi zvonovi, ko bi meščani opazili, da prihajajo Cigani; leta 1899 je Alfred Dillmann v Münchnu ustanovil »Nachrichtendienst in Bezug auf die Zigeuner« (63)(Obveščevalna - podatkovna služba, v zvezi s Cigani), ki je prvi tak register in spremlja vsako gibanje Ciganov na nemških tleh. Register že vsebuje fotografije in prstne odtise Ciganov, pravtako vsebuje vse podatke, ki jih je potrebovala policija in ji je olajšalo kriminalistično delo. Ta register vodi v Dillmannovo zloglasno »Zigeuner Buch« (64)(ciganska knjiga) (1905) ter šest let kasneje 1911, v sklic konference na temo ciganskega vprašanja. Dillmannovo »cigansko knjigo« so v Nemčiji prenehali uporabljati šele leta 1970. (Priloga 10.1)

Dillmannova knjiga iz leta 1905 vsebuje 3 poglavja: uvod, v katerem avtor navaja argumente, zakaj je potrebno nadzorovati Cigane; iz 310 strani dolgega registra popisanih Ciganov na nemških tleh, vključno z imeni in priimki, rojstnimi datumi in kraji rojstva, s celotno genealogijo in kriminalno zgodovino Ciganov; v drugem in tretjem delu opisuje vzroke za to dejanje, saj nemški narod preveč trpi zaradi takoiimenovanega ciganskega smradu in poudarja, da bodo odslej Cigani strožje obravnavani, nenehno nadzorovani ter neizprosno kaznovani, če bo to potrebno. Nacizem je pravtako povzel prusko direktivo iz leta 1906 zoper Cigane z naslovom »Bekämpfung des Zigeunerunwesens« (65) (Boj zoper ciganske grožnje), avtorja pruskega notranjega ministra; direktiva vsebuje bilateralne dogovore med Nemčijo, Avstro-ogrsko monarhijo, Belgijo, Dansko, Francijo, Italijo, Luxembourgom, Holandijo, Rusijo in Švico ter nalaga omenjenim državam, da morajo

62. Kenrick Donald; Grattan Puxon, 1981. *Sinti und Roma : Die Vernichtung eines Volkes im NS-Staat*. Göttingen: Gesellschaft für bedrohte Völker.

63. Vossen Rüdiger; Dietrich Wolf, 1983.: Katalog zur Ausstellung »Zigeuner zwischen Romantisierung und Verfolgung - Roma, Sinti, Manusch, Calé in Europa« Des Hamburgischen Museums für Völkerkunde. Frankfurt: Ullstein.

64. Dillmann Alfred, 1905. *Zigeuner-Buch*. München: Wild.

65. Heymann C., 1924. »Anweisung zur Bekämpfung des Zigeunerunwesens vom 17. Februar. 1906". Berlin: Reichsministerium des Innern.

Cigane izgnati s svojega ozemlja, če se ne držijo zakonov, ali se ukvarjajo s kriminalno dejavnostjo, če vztrajajo v nomadskem načinu življenja in če se nočejo socializirati ter živeti tako, kot ostali državljani. Še istega leta je Prusija začela izdajati posebne državljske dovolilnice tistim Ciganom, ki so želeli spremeniti star način življenja. Leta 1907 se je mnogo Ciganov/Romov odselilo v tiste zahodnoevropske dežele, kjer takšnega zakona niso izvajali. (Priloga 10.1) Pravtako je nacizem svojo ideologijo zoper nečiste rase črpal iz bavarskega zakona, ki je bil sprejet leta 1925 »Gegen Zigeuner und Vagabundes« in je imel svojo oporo v anticiganskih razmišljanjih različnih nemških avtorjev iz 19. stoletja.(66)

Ko se je nacistična stranka leta 1933 dokopala oblasti, je 26. maja istega leta uzakonila Zakon o eugeniki in sterilizaciji, (67) v prvi vrsti pa je bil zakonjen namenjen Sintom in Romom. 14. julija istega leta je Hitlerjev kabinet podprl zakon zoper tiste rase, ki si ne zaslužijo življenja »Lebensunwertesleben« (68,69) in je manjvrednim rasam prepovedoval širjenje svojega »umazanega semena«. Tudi s tem zakonom se je predvsem omejil na Cigane, ki jih je potrebno sterilizirati; zakon je vključeval tudi takoimenovane »nemške bastarde«, vključeval pa je Senegalce in druge Afričane, ki so po prvi svetovni vojni bivali v nemških afriških kolonijah; izzeti niso bili tudi Židje in ostala »asocialna sodrga«. Januarja leta 1934 nacisti izvajajo anticiganske zakone tudi v praksi. Nemške Cigane/Sinte in Rome deportirajo v koncentracijska taborišča Dachau, Dieselstrasse, Sachsenhausen, Marzahn in Vennhausen, kjer izvajajo preizkuse sterilizacije in kastracije. Leta 1935 so nacisti v Kölnu aretirali preko 500 Romov/Ciganov s pretvezo, da izvajajo zakon. 15. septembra istega leta se nad nemškimi Cigani/Romi restriktivno izvajata »Reichsbürgergesetz« (70) in nürnberški »Rassenhygienische

66. *Kaiserlich privilegirter Reichs-Anzeiger*, 1804. 2. Izdaja. Dostopno preko:

http://books.google.com/books?id=-FFEAAAACAAJ&pg=RA2-PT681&dq=Gegen+Zigeuner+und+Vagabundes&hl=sl&ei=lomBTZOAContOf_Ulsl&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CCsQ6AEwATgK#v=onepage&q&f=false

glej tudi v: Grotefend G. A.; Norddeutscher Bund, 1866-1870. *Die Gesetze und Verordnungen, nebst den sonstigen Erlassen für den Preussischen Staat und das Deutsche Reich, 1806-1875. Prussia: Schwan. In tudi: Zur deutschen Rassengesetzgebung. 1.del. München: Beck.*

67. Lifton Jay Robert 2000, 22-45. *The Nazi doctors: medical killing and the psychology of genocide*. New York: Basic Books.

68. Pine Lisa, 1997. *Nazi family policy: 1933-1945*. Oxford: Berg.

69. Wetzell Richard F., 2000. *Inventing the criminal: a history of German criminology: 1800-1945*. University of North Carolina Press.

70. Stuckart Wilhelm idr, 1938. *Neues Staatsrecht. Neugestaltung von Recht und Wirtschaft*;13:1. 12. Letnik. Leipzig: Kohlhammer.

In Stuckart Wilhelm idr, 1936. *Reichsbürgergesetz: vom 15. September 1935, Gesetz zum Schutze des deutschen Blutes und der deutschen Ehre...Kommentare*

Forschungsstelle«, zloglasnega avtorja Roberta Ritterja; do leta 1941 so tako klasificirali 50.000 Ciganov/Romov, kot čiste po rasi ali krvi. (71) (Priloga 10.1)

Odgovorni za izvajanje zakona o sterilizaciji ter kastraciji je nacionalni »Erbgesundheitsgesetz«(72), po nalogu specialnih sodišč. Istega leta je nemško Zvezno višje sodišče (Bundesgerichtshof) opisalo Cigane/Sinte in Rome, z naslednjim opisom:

»Da die Zigeuner sich in weitem Maße einer Seßhaftmachung widersetzt haben, gelten sie als asozial. Sie neigen, wie die Erfahrung zeigt, zur Kriminalität, besonders zu Diebstählen und Betrügereien, es fehlen ihnen vielfach die sitlichen Antriebe der Achtung vor fremden Eigentum, weil ihnen wie primitiven Urmenschen ein ungehemmter Okkupationstrieb Eigen ist«

»Tukajšnji Cigani se v veliki meri spet množično upirajo ponovni privedbi, zato se jih obravnava kot asocialne. Ti se nagibajo, kot kažejo izkušnje, h kaznivim dejanjem, predvsem tatvinam in goljufam, saj jim pogosto primanjkuje spoštovanja do tuje lastnine, kar je značilno za primitivce, in je skupno vsem okupiranim ljudstvom. (73)

15. septembra je nacistična stranka sprejela zloglasni zakon »Blutschutzgesetz«, v katerem opiše cigansko kri kot tujo:

»Artfremden Blutes sind in Europa regelmäßig nur die Juden und die Zigeuner... Die gleichen Grundsätze, die rassische Einordnung als jüdischer Mischling gelten, müssen auch für die Einordnung sonst artfremder Mischlinge zugrunde gelegt werden« (74)

»Tuje krvne vrste v Evropi so samo Judje in Cigani ... ista načela rasne klasifikacije se tako uporabljajo za judovske mešance, upošteva pa se tudi za klasificiranje drugih tujih krvnih vrst«.

71. Kenrick Donald; Puxon George 1972, 61. *The Destiny of Europe's Gypsies*. London.

72. Büttner Winfried, 1996. *Mainzer Polizeigeschichte: von Anfängen bis zur Gegenwart*. Alzey: Verlag der Rhein Hessischen Dr.- Werkstätte. In v:

Friedlander Henry 1997, 55. *The Origins of Nazi Genocide: From Euthanasia to the Final Solution*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.

73. Stuckart Werner; Globke Hans 1936, 55-56. *Kommentare zur Deutscher Rassengesetzgebung*. München.

74. Spitta Alfred 1989, 380 - 400. »Entschädigung für Zigeuner«. V: *Wiedergutmachung in der BRD*. München 380 - 400; in v: Kenrick Donald; Puxon George, 1972. *The Destiny of Europe's Gypsies*. London.

Himmlerjev dekret z dne 8. decembra 1938 »Bekämpfungen der Zigeunerplage« (75), decidirano zagovarja »Regelung der Zigeunerfrage aus dem Wesen der Rasse heraus in Angriff zu nehmen«; (76;77) (Pravilnik o ciganskem vprašanju glede rasnega čiščenja) Rezultat rasnega čiščenja je opazen že aprila leta 1940, ko nacisti v poljska koncentracijska taborišča deportirajo 2500 Ciganov. Izraz antisocialen so nacisti enačili z izrazom Cigan, kar jasno kaže, da je nacizem vseskozi zagovarjal rasno čiščenje in iztrebljanje rasno neprimernih ljudi (Ciganov/Romov). (Priloga 10.1)

Nacistični pogrom zoper Cigane so na nemškem zagovarjali tudi že veliko pred letom 1943. V avgustu 1941 leta je Heinrich Himmler izumil posebne kriterije za označevanje rasne in biološke čistosti za Cigane. Vsakega Cigana je potrebno genealoško raziskati do treh generacij in klasificirati po naslednjem kriteriju: <Z> za čistokrvnega Cigana; <ZM+> za več kot pol Cigana; <ZM> za pol Cigana; <ZM→> za manj kot pol Cigana ter <NZ> za Ne-Cigana. (Priloga 10.1)

V avtobiografskih dokumentih poveljnika koncentracijskega taborišča Auschwitz, Rudolfa Hössa lahko preberemo, kaj je zapisal v svoj dnevnik ob Himmlerjevem obisku 17. in 18. julija 1942: (78)

70 *»...1942 kam nun der Befehl, daß alle zigeunerischen Personen, auch die Zigeuner-Mischlinge im Reichsgebiet verhaftet und nach Auschwitz transportiert werden sollten, gleich welchen Alters und Geschlechts...es kam der RFS - Besuch im Juli 1942. Ich zeigte ihm das Zigeuner - Lager. Er sah sich alles gründlich an, sah die vollgestopften Wohnbaracken, die mich immer erschauern ließ, sie erinnerte mich an die Lepra - Kranken, an die Aussätzigen, die ich in Palästina einst sah, diese abgezehrten Kinderkörperchen mit den großen Löchern in der Backenhaut, durch die man durchsehen konnte, dieses langsame Verfaulen bei lebendigem Leibe. Er hörte die Sterblichkeitsziffern, die gesehen am Gesamtlager noch relativ niedrig waren. Doch die Kindersterblichkeit war außerordentlich hoch. Ich glaube nicht, dass von den Neugeborenen die ersten Wochen überstanden haben. Er sah alles genau und wirklichkeits getreu - und gab uns Befehl, sie zu vernichten, nachdem die Arbeitsfähigen wie bei den Juden ausgesucht wurden«.*

75. Reiter Raimond 2002, 34-40. *Sinti und Roma im »Dritten Reich« und die Geschichte der Sinti in Braunschweig.* Marburg: Tectum Verlag.

76. Berenbaum Michael; Peck J. Abraham, 2002. *The Holocaust and history: the known, the unknown, the disputed and the re-examined.* Bloomington Indiana: University Press.

77. Koch Ute 2010, 255-278. »Soziale Konstruktion und Diskriminierung von Sinti und Roma«. V: Hormel Ulrike; Scherr Albert (ur.), 2010. *Diskriminierung: Grundlagen und Forschungsergebnisse.* Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften in GWV Fachverlage.

78. Calvelli Adorno Franz 1961, 529-537; 534-536. »Die rassische Verfolgung der Zigeuner vor dem 1. März 1943«. V:

Rechtssprechung zum Wiedergutmachungsrecht. 7. zvezek. München.

»je bil leta 1942 izdan ukaz, da se vse ciganske osebe, tudi ciganske mešance na območju Reicha (ki morajo biti enake starosti in spola) aretira in prepelje v Auschwitz... Z RFS smo v juliju 1942 dobili Himmlerjev obisk. Pokazal sem mu cigansko taborišče. Pregledal ga je zelo temeljito, videl je tudi utesnjen bivalne barake, ki so me vedno pretresle, spominjale so me na gobavce, ki sem jih enkrat videl v Palestini, na shujšana otroška telesa z velikimi luknjami v zapečeni koži, ki se jih je lahko videlo, ter njihovo počasno gnitje živega telesa. Slišal je tudi (Himmler) za število

umrljivosti v celotnem taborišču, ki je bila relativno nizka. Toda, umrljivost otrok je bila izredno visoka. Ne verjamem, da so novorojenčki, v prvih nekaj tednih, preživel. (Himmler) je vse to skrbno in realno pregledal - in nam ukazal, da se jih uniči tako kot med Judi, kar se je izkazalo za izredno uspešno delo«.

Čistilec nemške rase in krvi Robert Ritter je napredoval v direktorja »Kriminalbiologisches Institut« (Inštitut za kriminalistično biologijo), leta 1942 v direktorja »Reichskriminalpolizei« (Kriminalistični urad Reicha) ter leta 1943 v direktorja »Reichsgesundheitsamt« (Urad Reicha za zdravje). (Priloga 10.1)

71

Na nürnberškem procesu leta 1950 je bil opran vsakršne krivde in odgovornosti, čeprav je imelo zavezniško sodišče dovolj pisnih dokazov in Ritterjevih izjav o nujnosti čiščenja nemške krvi, kar zgovorno priča njegov komentar: (79)

»Damit erhebt sich die Hauptfrage, ob und inwieweit überhaupt den Darstellungen der Zeugen zu glauben ist. Es handelt sich um die grundsätzliche Frage, ob und inwieweit Aussagen von Zigeunern zur Grundlage richterlicher Überzeugung gemacht werden können...Zalreiche Wissenschaftler haben lange vor 1933 die Anschauung vertreten, daß Zigeuneraussagen grundsätzlich für die richterliche Überzeugungsbildung ausscheiden müssen. Diese Beurteilung stimmt im übrigen auch mit der Auffassung des Zentralamts für Kriminal- Identifizierung und Statistik in München überein...«.

»Stem se zastavlja ključno vprašanje, ali in kako resno verjeti v vsa predstavljena pričevanja. To je temeljno vprašanje, ali in kako te izkaze Ciganov lahko vzamemo kot izrek pravosodnega mnenja... Številni znanstveniki so dolgo pred letom 1933, zastopali ideja, da se ciganskih izjav ne upošteva za sodno

oblikovanje mnenja in da se morajo umakniti. Ta presoja je bila sprejeta (poleg drugih), in je v skladu s stališči državnega Sveta o kriminalistični identifikaciji in statistiko v Münchnu»

Izraz »čista arijska rasa« vsekakor ni Hitlerjev izum, pač pa je preprost plagiat perzijske besede, ali kot navaja Bernard Lewis:

»We first find the word in ancient Persian inscriptions. In the inscription of Darius for example, in the ancient Persian language, he describes himself as King of the Aryans. Iran is the same word as Aryan; it means »noble« in the ancient languages of Iran and of India. The King was the King Aryanum, which is a genitive plural, King of the Aryans. It survives in the myths and sagas of the early medieval period, in the Shahnamah and related stories of the great struggle between Iran and Turan; it reappears in the nineteenth century as the name of the country in common rather than official usage». (79)

»Mi prvi smo našli to besedo v starodavnih perzijskih napisih. V Darijevem napisu na primer, v staroperzijskem jeziku, samega sebe opisuje kot kralja Arijev. Iran pomeni isto, kot Arijec; to v pradavnih iranskih in indijskih jezikih pomeni »plemeniti«. Kralj se je imenoval kralj Arij, kar v rodilniku množine prevedemo v - kralj Arijev. To ime še vedno živi v mitih in sagah o perzijskem zgodnjem srednjem veku, v Knjigi kraljev - Shahnamah in povezanimi zgodbami o velikem boju med Iranom in Turanom; ime se ponovno pojavi v devetnajstem stoletju in postane uradno ime iranske države.

78. Spitta Alfred 1989, 380 - 400. »Entschädigung für Zigeuner«. V: Wiedergutmachung in der BRD. München.

79. Lewis Bernard, 2001. Dostopno preko: <http://www.tau.ac.il/dayancenter/mel/lewis.html> (22. 02. 2011).

11. NDH, Jasenovac in ciganski/romski holokavst

Leta 1941 NDH odpre prvo koncentracijsko taborišče na Hrvaškem zoper Cigane in Jude (glej prilogo 11.1).⁸⁰ Točnega števila pobitih Romov/Ciganov verjetno nikoli ne bomo izvedeli, kajti razlogov za to je več. Dejstvo je, da se je v obdobju kraljevine Jugoslavije zanemarjal popis ciganskega prebivalstva, tistega, ki pa obstaja pa je nepopoln ali pa popisan na žandarmerijskih postajah kraljevine Jugoslavije (v banovinah). Veliko takratnih Ciganov se je deklariralo za Hrvate, Slovence, Srbe, Albance ipd. Hrvaška vseskozi zanika večje število pobitih Romov, uradna razlaga KT Jasenovac je, da je bilo pobito samo 16.000 Romov (glej Priloga 11.1). Srbski zgodovinarji pa vsekakor dvomijo o tako majhnem številu pobitih Romov in menijo, da jih je bilo pobitih preko 90.000, saj najnovejša izkopavanja v Jasenovcu govorijo v prid slednjemu podatku. (80) Hrvaška trdi, da so ustaši pobijali Rome, ne da bi jih prej popisali. Vendar pa ta trditev ne drži! Znano je, da je NDH vse taboriščnike popisala v treh izvodih: enega za Ravnateljstvo za javni red i sigurnost u Zagreb, drugega vsem večjim županijam, dočim je trtji spisek oziroma izvod ostal za arhiv. Nemogoče je, da ni bil najden niti ena kopija teh spiskov! Za zamolčannost spiskov pobitih Ciganov/Romov med vladavino ustaške NDH pa so seveda obstajali močni razlogi. Nekateri zgodovinarji menijo, da Romov/Ciganov ustaši sploh niso vpisovali v taboriščne knjige, spet drugi menijo, da so se spiski taboriščnikov namerno izgubili. V beograjskem Muzeju štev genocida hranijo tudi zvočne zapise preživelih logorašev iz KT Jasenovac, ki kažejo povsem drugačno luč na tedanjo NDH. Mnogi izmed preživelih logorašev je izjavil, da so vsakodnevno z vlaki dovažali nove in nove ciganske žrtve na ustaško klanje. Točnega števila »ciganskih vlakov« preživeli niso znali opisati, ocenili pa so, da jih je bilo v treh letih, dnevno po stotine ubitih Ciganov, na tisoče. Veliko so jih ustaši pobili na samem mestu ter jih odvrgli v reko Savo. Ciganska trupla so plavala po reki noč in dan, leto za letom! Povojne komisije za popis vojnih zločinov na območju Jugoslavije, v nobenem popisu ne omenja Ciganov/Romov! Iz neznanih razlogov. Morda so tudi komisije sledile nemški nacistični zakon, da je 3. Reich samo obračunal s ciganskimi kriminalci! Povojna Nemčija je evropskim narodom izplačala ogromne reparacije, ciganskemu/romskemu ničvrednemu narodu – nikoli! Evropski zgodovinarji so si enotni v trditvah, da je v času 2. svetovne vojne, nacistični čistilni aparat »počistil« 500.000 ciganskih duš! (Glej tudi del spiska pobitih ciganskih žrtev v KT Jasenovac, priloga 11.1)

80. Acković Dragoljub, 1994a. *Stradanje Roma u Jasenovcu*. Beograd: NIGP »ABC GLAS«.

Kljub vsemu prikrivanju ustaštva in NDH ter popisov romskih/ciganskih taboriščnikov, v Muzeju žrtev genocida v Beogradu obstaja veliko dokumentov iz tega obdobja. V uradnem dopisu NDH, Ministrstva za notranje zadeve, št. 13542 Pr. M.U.P. 1941 Zagreb, dne 3. julija 1941, zadeva: Popis Ciganov, (potpis: opći pomoćnik Ministra unutrašnjih poslova) beremo naslednje:

»Kao prva mjera u postupku protiv Cigana određuje se popis svih Cigana na teritoriji Nezavisne Države

Hrvatske!...Popis valja obaviti u tri primjerka, od kojih jedan ima ostati kod oblasti, koja je popis obavila, drugi valja dostaviti nadležnim velikom županu, a treći MUP. Popis treba da sadrži redni broj, ime i prezime, godina starosti i spol. Cigane treba u popisu grupirati po porodicama. Kod glave svake porodice treba u opasci istaknuti je li skitalac-čergaš, ili je stalno nastanjen u kakovoj kolibi ili kućici, u tom slučaju valja istaknuti na čijem se zemljištu ta kućica ili koliba nalazi. Cigane koji su na području NDH doskitali, nakon što je izbio svjetski rat, valja već sada protjerati preko državnih granica«.

»V postopkih proti Ciganom se izda odredba o popisu vseh Ciganov na območju NDH!...Popis Ciganov se izvede v treh izvodih, od katerega en izvod prejme popisovalec, drugi izvod se pošlje velikemu županu, tretji izvod pa MNZ. Popis naj vsebuje: ime in priimek, zaporedno številko, starost in spol. Cigane se mora popisati v rodbinske skupine. Poleg poglavarja vsake družine se mora dopisati opazka, ali je dotični vagabund-čergaš, ali pa živi v kakšni kolibi ali kočici, v tem primeru se mora tudi dopisati, na čigavem zemljišču se takšna kočica ali koliba nahajata. Vse Cigane, ki so med svetovno vojno prebegli na področje NDH, se jih takoj izžene preko državnih meja.(81)

Pred tem pa je bila v Narodnih novinah (Uradni List NDH) proglašena Zakonska odredba o rasni pripadnosti (82):

1.

»Arijskog porijekla je osoba, koja potječe od predaka, koji su pripadnici europske rasne zajednice...

4.

Kao Ciganin u smislu ove zakonske odredbe vrijedi osoba koja potječe od dvaju ili više predaka drugog koljena, koji su Cigani po rasi.

81. Nezavisna Država Hrvatska, 3. srpnja 1941. *Cigana popis*. Ministarstvo Unutrašnjih poslova, br. 13542. Pr. M.U.P.

1.

Arijskega porekla se šteje tista oseba, ki izhaja od prednikov, ki so pripadniki evropske rasne skupnosti.

4.

V smislu tega zakonskega določila se kot Cigan šteje oseba, ki poteka od dveh ali več prednikov v drugem kolenu, ki so Cigani po rasi«

25. novembra istega leta minister za bogoslužje in pravosodje NDH, dr. Mirko Puk izda zakonsko odredbo o ustanovitvi KT ter o prisilni deportaciji v taborišča ali ustaške zapore vse nemoralne, kriminalce in Cigane v KT Jasenovac, Danico v Koprivnici, Kerestinec, Lepoglavo, Gospić, Kruščicu, Caprag, Lobograd, Sisak, Jastrebarsko, Tenje, Slano ali Đakovo. (83) 19. maja 1942 je bila v oddelku za javno varnost vrhovnega orožniškega poveljstva izdana odredba o evakuaciji vseh Ciganov iz vseh kotarjev NDH ter ravnati z njimi, kot je opisano v nalogu. Odredbo je podpisal poveljujoči general Mizler. (84)

Ker oblastem v Konjicu ni bilo jasno glede odredbe, ki se je nanašala na Cigane, so zaprosili Veliko županijo Hum v Mostarju za pojasnilo, kako ravnati s Cigani. V pismu med drugim tudi piše: (85)

»Ovijem se izvješćuje da se dotični među ovdašnjim svijetom nazivaju »Ciganima« ali se kao takovi nigdje službeno ne vode. Isti su po vjeri Muslimani«.

»S tem dopisom vas seznanjamo, da tukajšnji ljudje dotične imenujejo »Cigani« in kot takšne, jih uradno ne vodimo nikjer. Ti isti so po veri Muslimani«.

Devetega junija 1942 so prejeli odgovor, v katerem jim Velika županija vso zadevo tudi razloži: (86)

»Pod imenom Cigani mogu se smatrati samo Cigani nomadi, bez stalnog boravišta i zanimanja, bez imetka naročit o nepokretnog... Stoga se evakuacija može odnositi samo na Cigane-nomade«

82. Narodne novine. *Službeni list*. Zagreb od 23. travnja do 5. svibnja 1941.

83. Odredba, br. CDXXIX-20101-Z-1942. Zagreb, 25. studeni 1941.

84. Odjel za javnu sigurnost. *Evakuacija Cigana*. Broj 1580 taj. Zagreb, 19. svibnja 1942

»Pod imenom Cigani se smatrajo samo Cigani nomadi brez stalnega prebivališča, brez imetja, posebno nepremičninskega...Evakuacija se torej nanaša samo na Cigane-nomade«

Isto pojasnilo v nadaljevanju razlage pomena Cigan piše:

»Određuje se, da se u tako zvane bijele Cigane Muslimane nema dirati, jer se isti imadu smatrati arijevcima, stoga se na iste ne smiju primjenjivati nikakve mjere protiv Cigana. Tako zvani bijeli Cigani, svi su pripadnici islama, izvršavaju točno vjerske obrede, žene se udavaju sa ostalim Muslimanima Hrvatima, imadu svoje kuće, a u glavnom su obrtnici, pa se stoga imadu prema odredbi g. Poglavnika smatrati arijevcima«.

Odreja se, da se v tako imenovane bele Cigane ne sme posegati, ker se smatrajo za arijce. V smislu odredbe zoper Cigane se na te ljudi zakon ne nanaša. Tako imenovani beli Cigani so vsi pripadniki iskamske veroizpovedi, saj pravilno vršijo verske obrede, ženske se poročajo z ostalimi Muslimani Hrvati, posedujejo svoje hiše, večinoma so obrtniki, zato se po Poglavnikovi odredbi smatrajo za arijce«.

76

Istega leta, 1942 so se začele odvijati množične deportacije Ciganov v KT Jasenovac. Dušan Ćulum, eden izmed redkih preživelih taboriščnikov je takoj po drugi svetovni vojni pred Komisijo za popis žrtev ustaškega režima v NDH izjavil:

»Otpočelo je masovno dovođenje Cigana. Dnevno je stizalo po 6-12 vagona. Iskravani su pred logorom i tu su morali da sjede na zemlji. Ustaše su odvajale najprije muškarce i odvodili ih tobože »na rad u Njemačku«. Cigani su morali da pjevaju: Paveliču, živjela ti ruka, što ti ubi srpskoga hajduka, i kliču Poglavniku i NDH....Svakoga dana rastao je broj dotjeranih Cigana. U Uštici više nije bilo mjesta. Masovno klanje prešlo je u Gradinu, malo bosansko selo uzduž rijeke Save. Žrtve su prevozili u Gradinu i šlepom...Ciganke, dvije po dvije, ukrcavaju se u šlep. Vuku djecu, u šlep stane po 100-150 ljudi... »D« grupa iskopala je već jame raznih dimenzija.

85. Arhiv VII a. NDH, k. 191, reg. br. 1/3

86. Arhiv VII a. NDH, k. 200-b, reg. br. 23

Največe su duge po 70 metara, široke 4-6 metara, duboke 2-3 metra...Dovode Cigane određene za ubijanje na 20 metara blizu jame, onda ih po desetinama izvode, tuku maljevima i kolju. Ustaše se vraćaju sa tih klanja krvavih ruku i odjeće. Kad napune rupe, onda ih zagrcu...Tako noć i dan. Šlep je stalno dovozio žrtve. Računa se da je pobijeno oko 80-100.000 Cigana...Gomile Cigana pred jasenovačkim logorom nestajale su zamijenjene uvijek novima transportima. Nestajali su čergari, vlasuljari, svirači, bolje stojeći sremski cigani....Jasenovac je uistinu ostao grobnicom ciganskog naroda u NDH...«

»Začela se je množična deportacija Ciganov. Dnevno so jih pripeljali od 6-12 vagonov. Cigane so raztovorili pred KT, kjer so jih posedeli na tla. Ustaši so najprej izločili moške in jih gnali naprej, češ, da jih peljejo na prisilno delo v Nemčijo.Cigani so morali prepevati:Pavelič, naj živi tvoja roka, ki ubija srbskega razbojnika. Cigani so morali tudi klicati Paveliču in NDH...Vsak dan je raslo število novih deportirancev. V Ušticu sploh ni bilo več mesta. Množično klanje se je preselilo v malo bosansko vas Gradina, poleg Save... Štve so prevažali tudi z vlačilci...Po dve Ciganki sta se vkrcali na vlačilec... Odvažali so tudi otroke... »D« skupina je že skopala grobnice različnih dimenzij. Največje grobnice so dolge 70 metrov, široke 4-6 metrov, globoke 2-3 metra. Privedli so Cigane, ki so bili določeni za pobjo, na razdaljo 20 metrov od grobnic, nato so jih ustaši pretepali z macolami in klali. Ustaši so se s teh pobojev in klanja vračali okrvavljeni, krvavih rok, s krvjo prepojenimi oblačili. Število pobitih Ciganov se giblje med 80-100.000... Množice Ciganov pred KT Jasenovac so nenehno menjale nove pošiljke deportiranih Ciganov. Izginili so čergarji, lasuljarji, glasbeniki in malo bolj premožni sremski Cigani... Resnično, Jasenovac je postal grobnica ciganskega naroda v NDH...«

77

Ob koncu žalostne tragedije za Cigane/Rome, ki so jih pobili v obdobju ustaškega režima NDH, sledi del velikanskega spiska pobitih, zaklanih in ustreljenih v KT Jasenovac, ki je za Cigane/Rome, najstrašnejše obdobje ciganske prisotnosti na evropskih tleh. Spisek je prispeval Haris Tahirović, predsednik RIC Anglunipe Ljubljana.

Spisek je v izvorni obliki, kot je bil posredovan avtorju na digitalnem mediju:

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
AHMETOVIĆ	ĆEBA	OSMAN	1905	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	BISERA	HAŠIM	1902	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	PLANA	OSMAN	1913	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	BEĆO	ALIJA	1910	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	MELVA	RAMO	1912	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	ŠEĆIRA	ALIJA	1917	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
AHMETOVIĆ	ATIF	OSMAN	1916	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
AHMETOVIĆ	BISERA	MEHO	1918	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	KADA	OMER	1882	TEŠANJ	TEŠANJ	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	HIDAN	HASO	1872	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	HAŠIM	ALIJA	1897	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	OSMAN	OSMAN	1915	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	ARIE	OSMAN	1918	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

AHMETOVIĆ	OSMAN	OSMAN	1890	TEŠANJ	TEŠANJ	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJKOVIĆ	SEJA	PAVO	1919	DUGA RESA	KORANSKI BREG	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJKOVIĆ	MARKO	PAVO	1925	DUGA RESA	KORANSKI BREG	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJKOVIĆ	LJUBA	PAVO	1924	DUGA RESA	KORANSKI BREG	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJKOVIĆ	BRANKO	ILIJA	1910	KOSTAJNICA	PREVRŠAC	HRVAT
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1945
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJKOVIĆ	IVAN	PAVO	1933	DUGA RESA	KORANSKI BREG	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDOVIĆ	VLADO	JANKO	1934	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJDIĆ	GRGA		1932	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	STEFANIJA		1920	DELNICE	GORNJI KUTI	HRVATICA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1945
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	VILIM		1890	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	NN-ŽENA		1923	VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	NN-ŽENA		1926	VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	NN-ŽENA			VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	NN-ŽENA			VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJDIĆ	JAKICA		1919	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	TILDA		1886*	VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	PEPA		1901	VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	MINA		1910	VRBOVSKO	SENJSKO	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	MENČO		1932	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	MATA		1925	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	DUCO		1929	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJDIĆ	DRAGO		1900	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	DANKO		1910	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	BALO		1927	VRBOVSKO	SENJSKO	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	JOSIP		1906	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	LJUBA		1915	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	KATA		1913	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BRAJDIĆ	VJEKOSLAV		1922	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJDIĆ	MAGDA		1892	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	JANA		1882	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	JURA		1936	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	IVAN		1932	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	DRAGICA		1940	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	VINČENC		1883	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

BRAJDIĆ	KATARINA		1911	KARLOVAC	KARLOVAC	ROMKINJA
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
----------	------	----------	----------	-----------------	-----------------	------------

BRAJDIĆ JANKO 1928 KARLOVAC KARLOVAC ROM

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ DRAGUTIN 1931 KARLOVAC KARLOVAC ROM

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ ANKA 1886 KARLOVAC KARLOVAC ROMKINJA*

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ TEREZIJA 1914 KARLOVAC KARLOVAC ROMKINJA

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ RUŽICA 1929 KARLOVAC KARLOVAC ROMKINJA

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ JURA 1892 KARLOVAC KARLOVAC ROM*

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

BRAJDIĆ JAGA 1922 KARLOVAC KARLOVAC ROMKINJA

Način smrti: **Stradao/la:** OD USTAŠA **God. smrti:** 1942

Mjesto stradanja: **Logor:** JASENOVAC **Stratište:**

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BRAJDIĆ	FRANJO		1922	KARLOVAC	KARLOVAC	ROM
Način smrti:			Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1942
Mjesto stradanja:			Logor:	JASENOVAC	Stratište:	

Pregled i pretraga poimeničnog popisa žrtava KCL Jasenovac 1941.-1945

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BEGANOVIĆ	SELIM	REDŽO*	1935	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	KADIR	REDŽO*	1933	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	FATA	REDŽO*	1917*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	ŠABAN	OMER	1928*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM*
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944*
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BEGANOVIĆ	SALKO	BEGO*	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MESUD	BEGO*	1939	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	KADA	BEGO*	1937*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	JEMKA	BEGO*	1943	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	IBRAHIM	BEGO*	1935*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	
BEGANOVIĆ	HATIJA	BEGO*	1943	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	FATA	BEGO*	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA*

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	ŠERIFA	ARIF*	1943	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	AZIZ	ARIF*	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	NIZA	ARIF*	1939	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	ŠEFKA	ALIJA	1935	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MUJO	ALIJA	1933	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	GARA	ALIJA	1931	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BEGANOVIĆ	MAHMUD	AHMO	1936	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM*
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	
BEGANOVIĆ	KALIJA	AHMO	1919*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA*
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	
BEGANOVIĆ	HAMDIJA	AHMO	1933	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM*
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	
BEGANOVIĆ	SAFET	AHMET	1933	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MIRSADA	AHMET	1943	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MINA	AHMET	1935	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	KADIRA	AHMET	1944	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BEGANOVIĆ	KADA	AHMET	1939	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	JEMKA	AHMET	1937*	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	IBRO	AHMET	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	HAJIŠA	AHMET	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	BAJRO	AHMET	1934	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	RAMIZ	AHMO*	1929	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	FEHA	AHMET*	1927	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROMKINJA*
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MUSA	SULJO	1941	BOSANSKA GRADIŠKA	MOKRICE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	AHMO	GIGAN	1910*	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROM*
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	JASENOVAC	Stratište:	
BEGANOVIĆ	ŠAHIDA	BEGO*	1942	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MUHIRA	BEGO*	1938	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROMKINJA
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	MESUD	BEGO*	1944	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	KASIM	BEGO*	1940*	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROM
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	

Prezime:	Ime:	Ime oca:	Rođen/a:	Općina rođenja:	Mjesto rođenja:	Narodnost:
BEGANOVIĆ	HATA	AHMET	1907*	BOSANSKA GRADIŠKA	DUBRAVE	ROMKINJA*
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA*	Stratište:	USKOČKE ŠUME
BEGANOVIĆ	MUHAREM	LALO	1931	BOSANSKA GRADIŠKA	BOSANSKA GRADIŠKA	ROM*
Način smrti:		UBIJEN	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	
BEGANOVIĆ	JEMKA	BEGO	1926	BOSANSKA GRADIŠKA	BOSANSKA GRADIŠKA	ROMKINJA*
Način smrti:		UBIJENA	Stradao/la:	OD USTAŠA	God. smrti:	1944
Mjesto stradanja:		U LOGORU	Logor:	STARA GRADIŠKA	Stratište:	

Povzetek

Pričujoča monografija o prihodu Ciganov/Romov v Evropo je večje avtorjevo delo, gradivo zanjo pa je desetletja skrbno zbiral, bodisi preko pogovorov in spominov starejših Sintov, ali preko avtorskih radijskih oddaj, ki so bile javno predvajane od leta 1995, na gorenjskih radijskih postajah ter na nacionalnem radiu ali televiziji. Avtor je redno sodeloval pri pogovorih na omenjeno temo, se udeleževal raznih delavnic in konferenc, s tem pa je poglobljajl védenje o etnični skupnosti, ki ji tudi sam pripada.

Za jasnejšo podobo te skupnosti je bilo pomembno tudi vzporedno raziskovanje ostalih nomadskih denominacij oziroma »Pra/Ciganov« od njenega eksila iz Indije in Perzije ter postopnega poseljevanja Malega Egipta, Bližnjega Vzhoda, Anatolije ali Grčije. Ločitev velikih nomadskih skupin se zgodi postopoma in v večih presledkih; takoimenovana severna pot naselitve Evrope je pomembna, kajti predniki tedanjih Ciganov/Giptarjev so se ločili že v Indiji in Perziji, pot pa jih je vodila neodvisno od ostalih nomadskih skupin po severni Afriki v Španijo in Francijo ter naprej proti Balkanu, srednjo, vzhodno, zahodno in severno Evropo proti Avstriji, Nemčiji, Švici, Belgiji ali Nizozemski. Nekaterе ciganske skupine se prvič v svoji zgodovini srečajo s slovanskimi narodi šele ob poselitvi slovenskega etničnega področja v 18. stoletju.

Evropa na ciganski naval ni bila pripravljena, niti ni poznala teh nomadskih indijskih skupin. Sprva jih enačijo s krščanskimi romarji, kasneje s Tatari in Turki, nato pa Sinti sami spregovorijo od kod so prišli in kdo so. Prva raziskovanja nomadskih skupnosti se odvijajo tipajoče, kasneje jih že ločujejo med seboj in Evropejci jih delijo na Cingane/Singane in Giptarje, ker so bili prepričani, da prihajajo iz Malega Egipta. Kasnejše jezikovne raziskave nomadskih plemen v Evropi so nakazale, v katero smer naj vodijo teoretične raziskave njihovega jezika, ki je skozi čas in prostor, vendarle ohranil prvine prakrita s hindi/pandžabi dialektološkimi prvinami, ki so ga govorili bodisi v Indiji v pandžabu in Sindhu, ali kasneje v Perziji ter ga na podlagi interetnične in interlingvistične inkulturacije v Evropi pomešali ter prilagodili novim razmeram.

Nomadске skupnosti v Evropi so bile sprva posebnost zase in predmet mnogih ugibanj. Kulturna, sociološka in družbena ureditev teh skupnosti se je v mnogočem razlikovala od tedanjega evropskega pojmovanja nacionalnosti in naroda. Nomadske skupnosti so se v pretežni meri držala svojih nepisanih pravil in zakonov, tudi kast, ki jih v novem okolju niso spreminjali, niti

hoteli. Njihova endogamna ureditev skupnosti je v večji meri temeljila še na kastnih pravilih in zakonitostih, ter hipogamiji, ki so jim skozi dolga stoletja pomagala, da so preživeli in se obdržali kot specifična nomadska skupnost. Neprilagoditev razmeram v Evropi so botrovala bodočim preganjanjem vseh indijskih nomadskih skupin. Politične in verske razmere v Evropi so narekovala novo politično strategijo proti indijskim »neprilagojencem« in asocialnim izmečkom«, ki ne spoštujejo nikakršnih zakonov, ki jim je delo tuje, ali pa se ukvarjajo z demonskimi opravili.

Politična in verska strategija urejanja ciganskega vprašanja je od dežele do dežele različna; vsem pa je cilj, pokoriti ciganska plemena, zlepa ali zgrda. Pri tem posebej prednačijo krščanske, nemške in avstrijske dežele, ki so tekmovalne in inovativne pri izmišljanju novih in vse bolj krutih prijemov. Preganjanja indijskih nomadskih skupnosti/Ciganov, so v mnogočem podobna lovu na čarovnice in znameniti španski inkviziciji. Cigane se pod krinko krščanstva, nasilno asimilira in »socializira« ter jim odvzame nemirnega duha. Poboji, umori, preganjanja in divjaštva do Ciganov v srednjem veku, najdejo svoje mesto v vseh kazenskih zakonikih tedanje Evrope. Vloge se zamenjajo, zgledni kristjani postanejo lovci na cigansko divjad. Ubiti, pokončati Cigana ni greh, pač pa dolžnost vsakega pravovernega kristjana - v tem sta si vzhodna in zahodna Cerkev enotni.

94

Politični in geografski zemljevidi so se skozi stoletja spreminjali, vendar pa je boj proti Ciganom ostal še naprej enak in temeljit. V 18., 19., in 20. stoletju Cigani doživljajo nova preganjanja in nova kaznovanja. Potujoča ljudstva iščejo pribežališča po Evropi, tisti, ki se socializirajo, so predmet novih obravnav, ostali, ki vztrajajo na nomadskem načinu življenja, so v nevarnosti povsod, saj vladarjeva roka sega vsepovsod.

Najhujše obdobje za Cigane/Rome je obdobje nacistične vladavine, ki sega v leto 1925. Pod krinko »kvazi znanstvenega« antropološkega in biogenetskega raziskovanja rase in čistosti krvi, je nomadska skupnost ponovno na tapeti preganjanj in preizkusov. Ker so nomadske rase/Cigani, neproduktivne in same po sebi koruptivne in strupene, se jih mora bodisi spreobrniti, bodisi uničiti v koncentracijskih taboriščih. Ta obdobja so zaevropsek Cigane/Rome, najtemnejša obdobja njihove zgodovine. Leta dolgo, noč in dan gorijo plinske peči v Auschwitzu, Dachauu, Birkenauu, Treblinki in Jasenovcu ter s tega sveta brišejo manjvredne rase.

Vojna in nacizem prizadeneta tudi Cigane/Rome s področij bivše Jugoslavije. Približno 300 Ciganov/Romov je pobitih ali odpeljanih v gestapovske zapore Begunje in zbirališče Št. Vid nad Ljubljano, kjer so čakali nadaljno

usodo; nekatere vodijo v koncentracijska taborišča po Evropi, druge izženejo v Jasenovac in v Srbijo, kjer se pridružijo osvobodilnemu gibanju in partizanom. Po podatkih, ki so dostopni tudi na spletnem naslovu spomenika in KT Jasenovac, je bilo usmrčenih preko 16.000 Romov, čeprav zgodovinarji menijo, da jih je bilo več, saj se veliko Romov v tedanjem obdobju NDH sploh ni hotelo izjasniti, da so Cigani. Srbski zgodovinarji so mnenja, da je ta številka višja in sega do 100.000 ubitih Ciganov/Romov.

Sodobna etnološka, sociološka in antropološka raziskovanja morajo v teh stoletjih raziskati takoiimenovani ciganski prastrah, ki sega tudi v sedanost. Povojno obdobje je za vse Cigane/Rome v Jugoslaviji težko. Izgubili so vse imetje, njihovi domovi na gorenjskem so porušeni ali požgani; Povojna, komunistična oblast jih je ponovno skušala getoizirati, zato so jih preselili v Kočevski Rog, Banat in Srbijo. Politične razmere tedanjega obdobja niso rožnate, vzporedno se odvijata Informburo ter rušenje ruskih idolov.

Povojna nemška oblast privoli v vojne reparacije, ki so jih prizadejali Židom, Romom in slovanskim narodom, vendar pa dolga desetletja, vse do prve polovice 70-ih, Nemci negirajo pravico do vojnih reparacij Ciganom/Romom. Nemčija se je sklicevala na poročila predvojne in medvojne kriminalistične tajne policije, češ, da so nacisti samo obračunali s ciganskimi kriminalci, zato Cigani niso upravičeni do vojne odškodnine. Nacistični kriminalistični zakon zoper »ciganske kriminalce« je bil ukinjen šele leta 1972. Nemški Rom Romano Rose, aktivist, borec za romske pravice in odvetnik, si je dolga desetletja prizadeval, da bi Nemčija priznala rasno čiščenje, ki se je zgodilo nad Cigani ter obenem priznala vsem Romom in Sintom status etnične manjšine. To mu je uspelo leta 1975.

Jugoslavija je pravtako prejela velike vojne reparacije s strani Nemčije, ki pa jo preživeli taboriščniki Cigani/Romi ter njihovi najožji sorodniki, do danes niso videli. Samostojna Slovenija, ki je naslednica vseh pogodb bivše Jugoslavije, tega vprašanja ne želi odpirati, saj bi lahko ogrozila dobre dvostranske odnose z Nemčijo.

PRILOGA 2.1

Delitev Ciganov v tri smeri poseljevanja Evrope



PRILOGA 3.1

perzijska knjiga stvarjenja sveta: ŠHAH NAMAĦ



Seleukidsko/helenski imperij, 312-63 pr. Kr. - Aleksander Veliki (6)



kralj Seleuco I. Nicatore (6a)



(od strani 12-22)

Ahamenidski imperij za časa Aleksandra Velikega, leta 490 pr. Kr. (6b)





Seleukidski imperij, Perzija l. 200 pr. Kr. (6c)





Grobnica iz časa ahamenidskega cesarstva. Grobnica kralja očeta Dariusa Velikega in njegovega sina Xerxesa, ki je kasneje izgubil vojno z makedonskim kraljem Aleksandrom Velikim. (6d)



Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov



Perzija v času Sasanidov, 6.st. po Kr.(4. cesarska iranska dinastija in 2. perzijsko cesarstvo (226-651) (7)



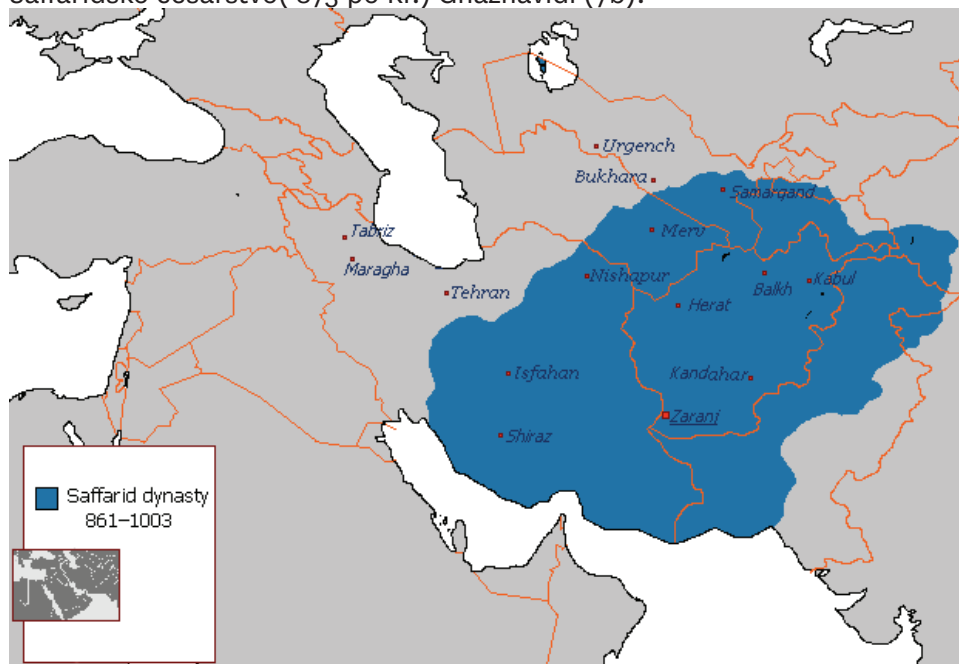


רָשָׁא, מְלִשׁוּרֵי תִלְגּוֹ, תִּפְרָצ־דַּע, מִיַּנְעֹנֶכְ-רָשָׁא לְאַרְשֵׁי יִנְבֵּל הַזֶּה-לַּחַה תִּלְגּוֹ כ
בְּגִנָּה יִרַע תָּא, וְשָׂרִי--דְּרַפְסָב

»And the captivity of this host of the children of Israel, that are among the Canaanites, even unto Zarephath, and the captivity of Jerusalem, that is in Sepharad, shall possess the cities of the South.«

(biblični citat za Sefarad/Sefaridski imperij)

Saffaridsko cesarstvo(873 po Kr.) Ghaznavidi (7b):



6. Dostopno preko: <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/1974.105.9> (16.9.2011).

6a. Dostopno preko: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Seleuco_I_Nicatore.JPG

6b. Dostopno preko: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Map_of_the_Achaemenid_Empire.jpg (16.9.2011).

6c. Dostopno preko: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Seleucid_Empire_200bc.jpg (25.9.2011)

6d. Dostopno preko: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fa/Naghsh-e_Rostam_ZPan.jpg (16.9.2011).

7. Dostopno preko: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/80/Asia_400ad.jpg (16.9.2011).

7b. Dostopno preko: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/18/Saffarid_dynasty_861-1003.png (16.9.2011).

The Second of May 1808: The Charge of the Mamluks avtorja Francisco de Goya (8)



109

Imperij Seldžukov 1092, v času Malika Šaha I (9)



713 - 1300:

Islamski vdori v Indijo (Turki in Arabci) pod vodstvom Mohammeda iz Ghora in Mahmuda iz Ghaznija.

8. st. po Kr.:

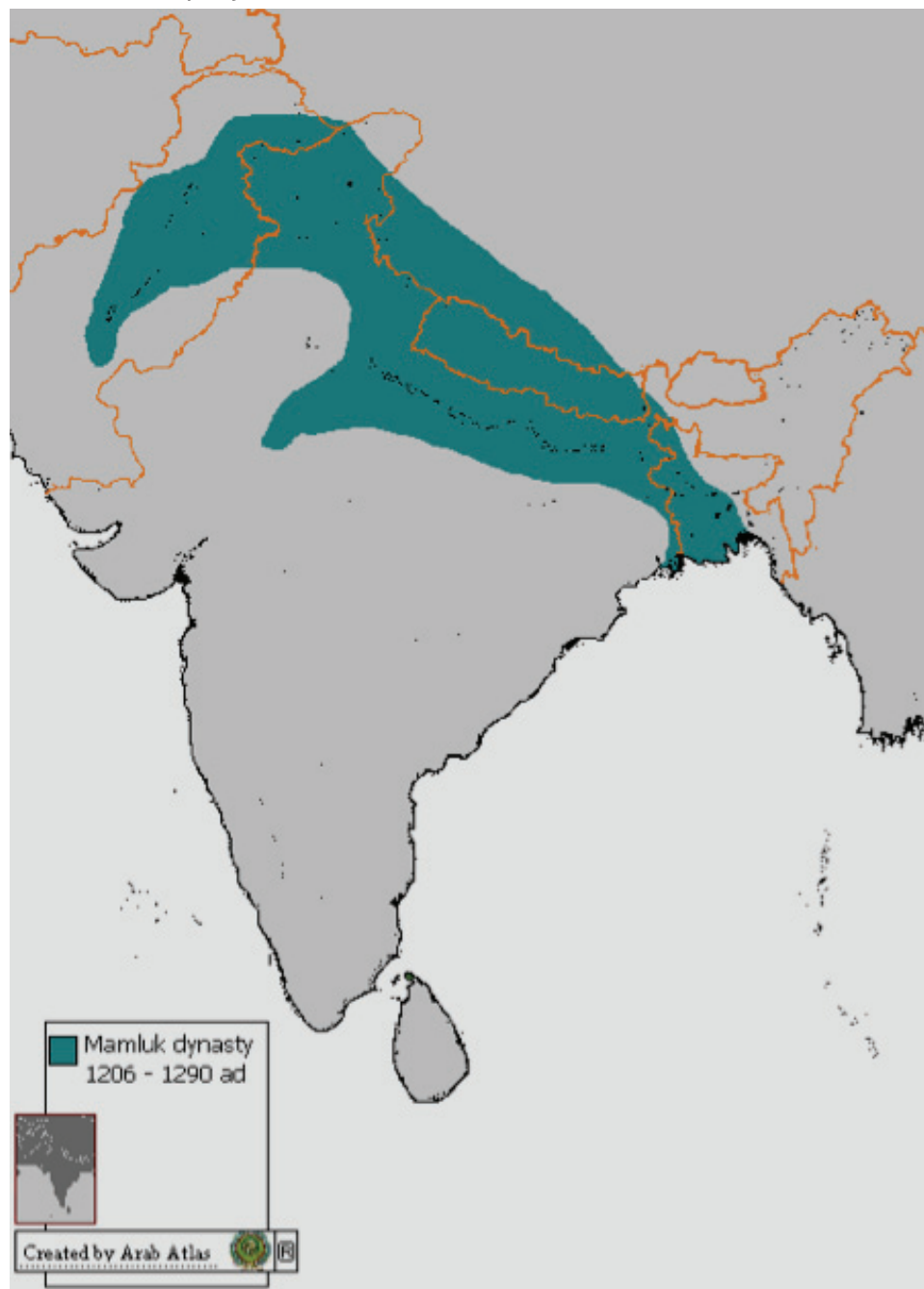
Arabci zavzamejo Sindh in Multan (današnji pakistanski Pandžab) in področje priključi abbasidskemu kalifatu s sedežem v Iraku. Ghaznavidi so sčasom prevzeli perzijsko kulturo in administracijo ter tako tudi zavrgli svoje turške korenine. Muslimanski svet leta 1037 ponovno pretresejo vojne s severovzhoda; perzijski seldžuški imperij napadejo turški Seldžuki ter ustanovijo obširen imperij na Srednjem Vzhodu, ter zgradijo Petkovo mošejo v mestu Isfahan.

Sodobni perzijski pesnik in matematik Omar Khayyam spesni pesnitev Rubaiyat ter opiše obdobje Seldžukov (8). V zgodnjem 13. stol. so tako perzijski Seldžuki izgubili oblast nad svojim imperijem in ga prepustili turškim. Leta 1160 po Kr. zahodno indijsko kraljestvo Radžput ponovno osvoji vzhodni Pandžab, istega leta se področje razmeji na Ghaznavide (muslimani) ter na hindu kraljestvo, ki meji med Indijo in Pakistanom. Takšna razmejitev traja še danes (9).

8. Dostopno preko: <http://en.wikipedia.org/wiki/Mamluk> (19.9.2011).

9. Dostopno preko: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c3/Seljuk_Empire_locator_map.svg (19.9.2011).

Mameluški imperij



Sultanat Delhi je leta 1206 ustanovil osvobojeni turški suženj, kasneje vojaški poveljnik Aybak. Po smrti sultana Mohameda, Aybak zasede še Afganistan, Pandžab in južno Indijo. Prestolnico iz Ghaznija prenese v Lahore, nato pa v Delhi. Ta imperij se je imenoval suženjska dinastija oziroma Mameluk. Vladal je od leta 1210-1290. Vendar pa je Iran/Perzija skozi obdobja islamizacije in arabizacije ostal nekaj posebnega. Kjerkoli in kamorkoli so Arabci širili islam in svoj vpliv, jim to v Iranu ni uspelo. Iran je bil versko osvojen, kar pa ne velja za kulturo in jezik. Arabsko - turški vpliv je tod naletel na močnega nasprotnika, ne toliko v vojaškem smislu, pač pa v smislu integracije in asimilacije. Kulturni vpliv Irana ni bil nikoli osvojen, kajti vsi arabsko-turški vladarji so se v perzijski svet preprosto stopili (10).

10. Lewis Bernard, 2001. «*Iran in history*» Dostopno preko: <http://www.tau.ac.il/dayancenter/mel/lewis.html>
(25. 09. 2010).

Slika iluzorno prikazuje, kakšne kazni doletijo Cigane.

Kaznovanje Ciganov v 15. stoletju v nemških deželah. ARHIV: Landesmuseum Graz (Priloga 6.1)



Pandžab pred obdobjem islamizacije v 6. Stoletju (11)



3300 - 1500 pr. Kr. – harapanska civilizacija
 1500 - 1000 pr. Kr. – zgodnje arijsko obdobje; Rigvedsko in Vedsko
 1000 - 500 pr. Kr. – srednje in pozno Vedsko obdobje
 599 pr. Kr. - rojstvo Mahavire
 567 - 487 pr. Kr. – obdobje Gautame Budhe
 550 pr. Kr. - 600 po Kr. – prevlada budistična religija
 550 - 515 pr. Kr.- Akhemenidi prodrejo na zahodno stran reke Indhus; (12)

Imperij Hahâmanešijan, (550–330 pr. Kr.) je med prvimi perzijskimi kraljestvi, ki je vladalo znatnemu delu Velikega Irana in tako nasledilo staro - iransko medejsko kraljestvo. S svojimi 7.5 km² površine, je tako postal največji imperij starega sveta (glej zemljevid) z zelo uspešnim modelom centralizirane državne administracije (13). Kasneje ga je osvojil perzijski kralj Kir Veliki, ki je poznan iz starozavezne zgodovine. Njegov predhodnik, kralj Nebukadnezar je odpeljal Izraelce v babilonsko suženjstvo (2 Krn

36, 17-21), kralj Kir uradno razglasi amnestijo in abolicijo Judov, sledila je njihova vrnitev v Jeruzalem. Starozaveznijudovski kronist Ezra (2 Krn 36, 22; Ezr 1;2) daje točen podatek Judov, ki so se iz babilonskega suženjstva lahko vrnili v obljubljeno deželo: skoraj 50.000 zaslužnjenih Izraelcev, od tega 973 duhovnikov, 74 levitov 300 pevcev 392 tempeljskih služiteljev ter 139 tempeljskih vratarjev (Ezr 1;2). Kir je tako osvojil Afganistan, Pakistan, dele Srednje Azije, Male Azije, Tracije, velik del obalnega področja Črnega morja, Saudovo Arabijo, Jordanijo, Palestino, Libanon, Sirijo ter vitalne predele starega Egipta in Zahodno Libijo.

Poleg judovskega kronološkega zapisa v Thori, so za naše primerjanje premikov starodavnih plemen, pomembno tudi Herodotova poročila o grško-perzijskih vojnah (Lewis, 1998), ki jih je sistematično in zgodovinsko natančno opisoval v letih 490-478 pr. Kr. Vzoredna historiografija, je pomembna zato, ker nam jasno daje slutiti, da se je zemljevid kraljestev do arabskih Ghaznavidov v 10./11. stoletju po Kristusu popolnoma premešal.

Če sledimo judovskim kronistom, lahko kasnejši »praciganski« eksil v Pandžabu in Sindhu razumemo kot geopolitično stvarnost, ki je zemljevid starega sveta še bolj spremenil z vdorom islama v Indijo, ki mu je bil samo mimogredoč vojaški poseg.

115

Upoštevati moramo dejstvo, da je bilo to obdobje nemirno skoraj 800 let in da se je podoba človeštva popolnoma spremenila kakor tudi zavedanje etnične in rodovne pripadnosti (Lewis, 1998). Zato ne moremo z gotovostjo trditi, da so izgnana ljudstva starodavne Indije domovino zapuščala istočasno in hkrati ter na isto mesto, še posebej, če Ezrovo kronološko poročilo vzamemo znanstveno vzdržno, ko govori o 50.000 Judih, ki se lahko vrnejo iz eksila. Toda Judje so imeli vizijo naroda, Izraelovega ter izvoljenega od Boga Jahveja; pri "Praciganih" ne moremo povsem trditi, da je šlo za takšno povezanost in unificiranost, razen pri današnjih Sintih, ki jih je skozi vso zgodovino eksila vodila rodovna, kastna, jezikovna in verska pripadnost. Kljub tej viziji, ne moremo empirično potrditi, da vračanje izvoljenega ljudstva morda le ni potekalo več desetletij, da se je del Judov ustalil v kraljestvih, (tako kot »Pracigani«) kjer so se ustavljali.

11; 12. Lewis Bernard, 1998. "Iran history". V: Loyola University New Orleans.The student Journal. Dostopno preko: <http://www.loyno.edu/history/journal/1998-9/Pipes.htm> (12.09.2010).

13. Ikram S.M., 1989. »The True Origin of Roma and Sinti« V: History of Muslim Civilisation in India and Pakistan. Lahore:Star Books.

Sveto pismo. Slovenski standardni prevod, 2008. Osnovna izdaja (8.izd.) Ljubljana: Svetopisemska družba.

Prav tako je skoraj strateško in vojaško nemogoče, da bi tako velikanska množica ljudi ne vzbujala strahu, če že ne vojaških posegov okoliških kraljev (Ezr 2; 1-70), saj so bili vladarji v nenehnem strahu, da izgubijo oblast. Naše hipotetično razmišljanje lahko prenesemo na kasnejše obdobje in kraljestva, od Sassanidov do turških in hindujskih Seldžukov ter Ghaznavidov: Pandžab, Sindh (Ikham, 1989).

Priloga 10.1: »Mi Sinti smo v plinskih pečeh v Auschwitzu«. Preživeli sintski taboriščnik Karl Stojka. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma

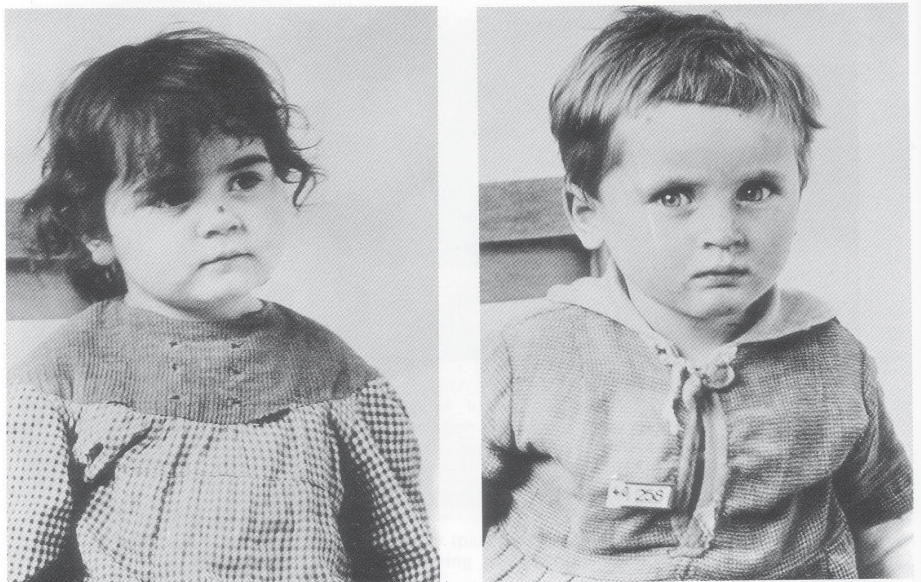


Lewis Bernard, 1998. "Iran history". V: Loyola University New Orleans, The student Journal. Dostopno preko: <http://www.loyno.edu/history/journal/1998-9/Pipes.htm> (12.09.2010)

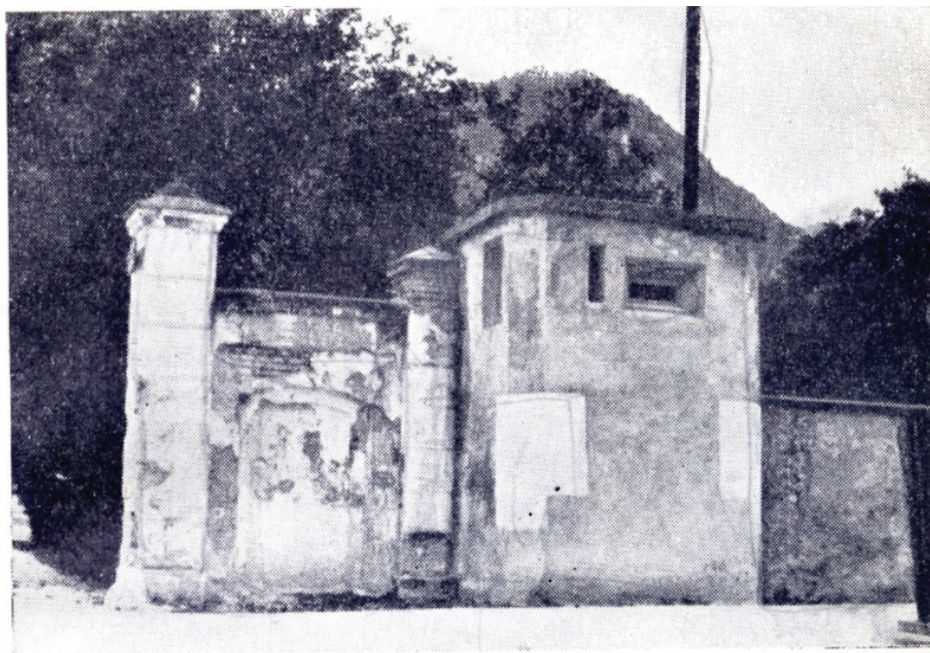
Sveto pismo. Slovenski standardni prevod, 2008. Osnovna izdaja (8.izd.) Ljubljana: Svetopisemska družba.

Ikram S.M., 1989. »The True Origin of Roma and Sinti« V: History of Muslim Civilisation in India and Pakistan. Lahore: Star Books.

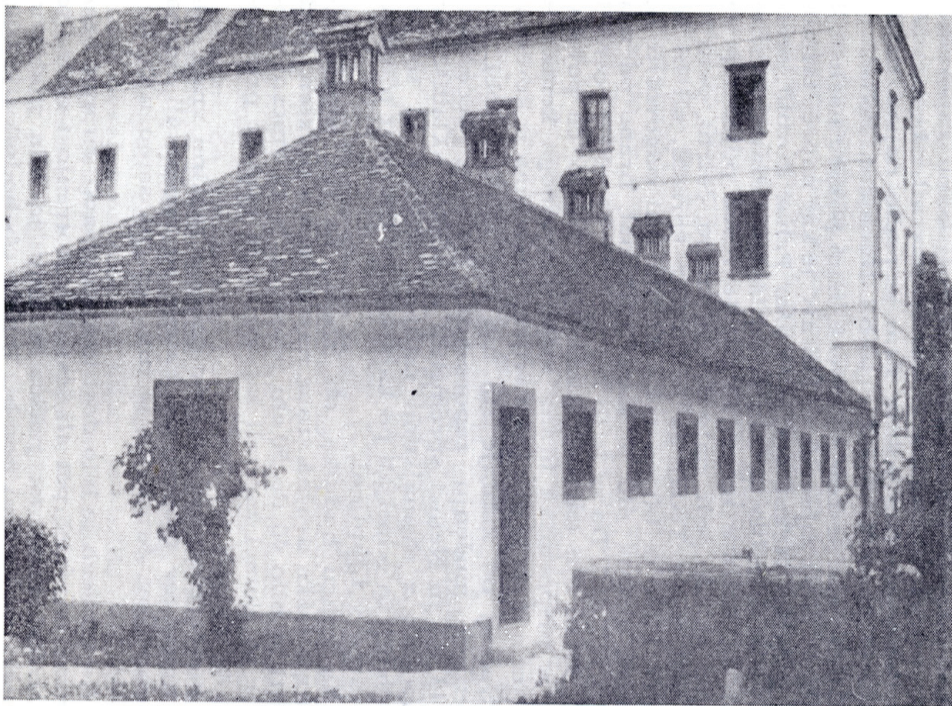
Priloga 10.1: Ciganski otroci so bili »poskusni zajčki« Mengelejevih medicinskih poskusov



Priloga 10.1: Bunker pred gestapovskimi zapori v Begunjah; ARHIV: Muzeji Radovljica



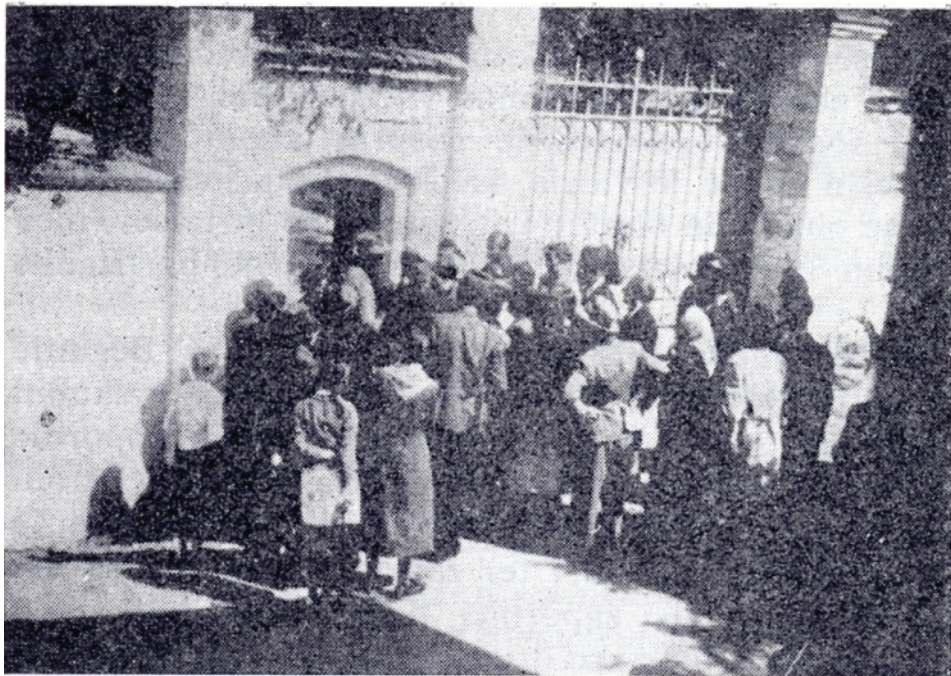
Priloga 10.1: Bunker pred gestapovskimi zapori v Begunjah; ARHIV: Muzeji Radovljica



Priloga 10.1: Begunjski gestapovski zapori; Arhiv – Muzeji Radovljica



Priloga 10.1: Bunker pred gestapovskimi zapori v Begunjah; ARHIV: Muzeji Radovljica



Priloga10.1: Medvojni gestapovski zapori v Begunjah. ARHIV: Muzeji Radovljica



Priloga 11.1: Ustaši in NDH. Arhiv: Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Priloga 11.1: Ustaško koncentracijsko taborišče Jasenovac. Arhiv: Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



123




NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
MINISTARSTVO HRVATSKOG DOMOBRA NSTVA
 GLAVNI STOŽER — ODSJEK ZA ŠIFRU

Očv. broj

816

BRZOJAVKA

Predata:

2. lipnja 1942. god. u 1300 sati od D. K. P. BRODA pod br. 73

Primljena u Odsjeku za šifru:

2. lipnja 1942. god. u 1310 sati od D. K. P. Z a g r e b pod br. 42

SADRŽAJ DEŠIFRATA

MINISTARSTVU HRVATSKOG DOMOBRA NSTVA

GLAVNI STOŽER

12.15

Redarstvo ZEMUN ima odpremiti oko 400 cigana u JASENOVAC, jer prieti opasnost da se priključe pobunjenicima.

Za prikupljanje cigana potrebno 200 domobrana, koje je moguće odrediti jedino od obučavateljskog osoblja 1. novačke pukovnije ili mornaričkog sklopa.

U smislu § 66 i točke 477 stavka treća službovnika--

--na odluku!

Broj 5370/Tajno

II DOMOBRA NSKI SBOR

Opazka dešifra:

Dešifrirao i original uništio:

2. lipnja 1942. g. u 1705 sati

Klad, p.k.

Dešifrat primio:

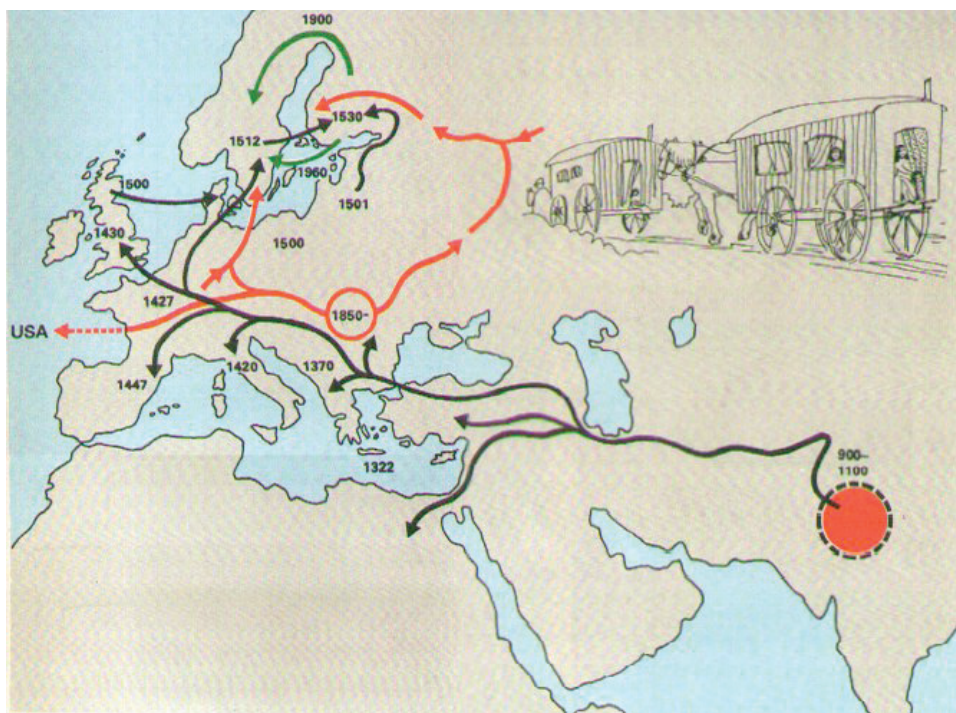
Za koga	Operat. ODJEL		
Koliko primjeraka	1		
Vrieme	17.07		
Podpis	<i>[Signature]</i>		

Priloga 11.1: Ustaški frančiškanski duhovnik fra. Miroslav Filipovič je kot poveljnik koncentracijskega taborišča Jasenovac, lastnoročno ubijal Cigane. Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Ostale priloge

Pot indijskih nomadov (Pracigani, Cigani) v Evropo



Priloga 6.1: Konrad Justinger – Cigani/Haethen v Bernu in Zürichu

286

morder, nu tund es die so sich schribent fürsten. Daz ist der cristanheit ein böser trost; die morder und ander böss lüte strafen solten, die sint selber morder. Es wurden ouch etlich herren gefangen, die bi dem hertzen von burgunne warent, nemlich graf hans von friburg, herre ze nüwenburg, burger ze berne, der mit grossem gute kum erlöset wart, der herre von sant georyen und ander.

463. Von den getouften heiden.

1419. In dem vorgenanten jare kamen gen basel, gen zürich, gen berne, gen solottorn wol zweyhundert getoufter heiden; warent von egyptenlant, ungeschaffen, swartz, ellend lüte mit wiben und kinden, und lagen vor den stetten uf dem velde, untz daz si fürbaz kamen, won si bi den lüten unlidenlich warent von stelens wegen, won si stalen waz inen werden mocht. Sy hatten under inen hertzen und grafen, die warent etzwaz erzüget mit guten silbern gürtel und warent ze ross. Die andern warent arm ungeraten lüte und wandloten von einem lande in daz ander und hatten dez römischen küniges gleitzbriefe bi inen.

464. Daz geister bredier ordens gen bern kamen.

1419. In dem vorgenanten jare do man zalt MCCCCXIX jar, ze usgendem ougsten, kamen gen bern etlich münch predier ordens und viengen an in irem closter den orden und regel ze halten und kein fleisch essen und beslussen die port, und getorst kein frowe gan in den kore noch in daz kloster. Und beschach daz von der von berne bette wegen, won die stat vormals vil kumers mit den münchen da hatte; si verzarten dem kloster sin gute, und wie dick man inen beholfen waz, daz verfieng alles nüt noch lang. Also kamen predier dar von nürenberg geister und anderswa har.

3. T.: es wurden ouch die gevangen. 8. Der Abschnitt 463 fehlt in T. 22. T.: in dem closter ze den predigern. 24. T.: noch in dem crützungang. 25. T.: so st an die oberen im orden getan hatten. 28. T.: von nür., die da meinend den orden ze halten u. gott ernstlich ze dienen.

Cigani pridejo v Švico (imenovali so jih »črni Haethen) Arhiv: Bernski kantonalni arhiv, poslano avtorju po elektronski pošti.

342
709

Soeten straffen Sind seider morder darumb es in
der cristenheit ubel gat Daru wurden auch
etlich herren genant die bi dem herzog von
Burgund waren namlich Graf Raimund von
Weisburg der burger zu Bern was der herre
von Sant Rogen und anders die nachmalen
mit grossen gut coloset wurden



Priloga 2.1: Preganjanja Ciganov v Evropi - Johov »UNIVERSALLEXICON«. Med drugim najdemo tudi zapis o Ciganu. Bundes RD Archiv.

Siegeuner, Zigeuner, Zigeiner, Zigainer, Zügeuner, Lat. Cingari, oder Zingari, ein umschweifendes und zusammen gelauffenes Gesindel, das sich fast in die ganze Christenheit geschlichen und unterschiedlich genennet wird. Denn sie heißen auffser denen schon angeführten Nahmen, auch *Assingoni, Cigani, Cingani, Cyani, Cigari, Cyngari, Zigeuni, Zigineri*, welche alle einerley Nahmen sind. Selbst das Wort *Assingoni*, womit sie von den Griechen benennet werden, scheint mit den andern einerley zu seyn, wenn die Sylbe *a* weggeworffen, und das *e* in *C* oder *Z* verwandelt wird. Sie heißen auch *Tarten* oder *Tattarn* und *Teyden*, ingleichen *Sartacenen, Saraceni*, und *Agoreni*, oder auch verborben *Zogoreni*; vornehmlich aber *Egyptier*, da denn vermuthlich aus dem Nahmen *Egyptiani*, die Benennung *Cyani*, oder *Cingani*, u. s. f. entsprossen ist: Indem unsere Vorfahren, die Deutschen, die Nahmen zu verkürzen pflegten, so haben sie von *Egyptiani*, die beyden ersten Sylben weggeworffen, und allein *Ciani* übrig gelassen. Siehe Jacob Thomasi Dissertation de Cingaribus, (Leipzig 1652) S. 4 u. f. In Frankreich heißen sie *Bohémiens*, Böhmen. So werden sie auch von einigen Gelehrten *Nubianer* genennet. Den Nahmen *Zigeuner* leiten einige aus dem Deutschen her, und sollen so viel heißen, als *Zicht einher*, weil dieses Volk keinen gewissen Sitz hatte, sondern von einem Ort zum andern zog, (Seilers Sendschreib. Epist. 71) welches dadurch noch mehr würde bestätigt werden, wenn es an dem, daß die Alten den Nahmen *Sihagan* den Land-Läuffern gegeben, ehe noch die *Zigeuner* bekannt worden sind. Seilers Sendschreiben 276 Brief.

Was den Ursprung der *Zigeuner* betrifft, darüber hat man sich zur Zeit noch nicht vergleichen können. Eine gewisse und ausgemachte Sache aber ist es, daß sie im 15ten Jahrhunderte, unter der Regierung Kayser Sigismunde, zuerst in Deutschland gesehen worden. Seiler schreibt, sie wären im Jahr 1414

Priloga 6.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi - Licitacija in prodaja romunskih Ciganov, v samostanu sv. Elija, ki se je odvijala še v 19. stoletju.

A VINDE
De Trini Sălaș de Robi sau
**SCLAVI
ȚIGANEȘTI**
Print o licitație la Amiașă a
Mănăstire d. n. ELIAS
la 8 mai M. D. CCC. L. II



cine se compuna din 18 Omeni,
10 Băiați, 7 femei & 3 fete
în condiție fină

Grise

Priloga 6.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Srednjeveške kazni za Cigane, ki se nahajajo v nemških deželah. Arhiv: Landesmuseum Graz



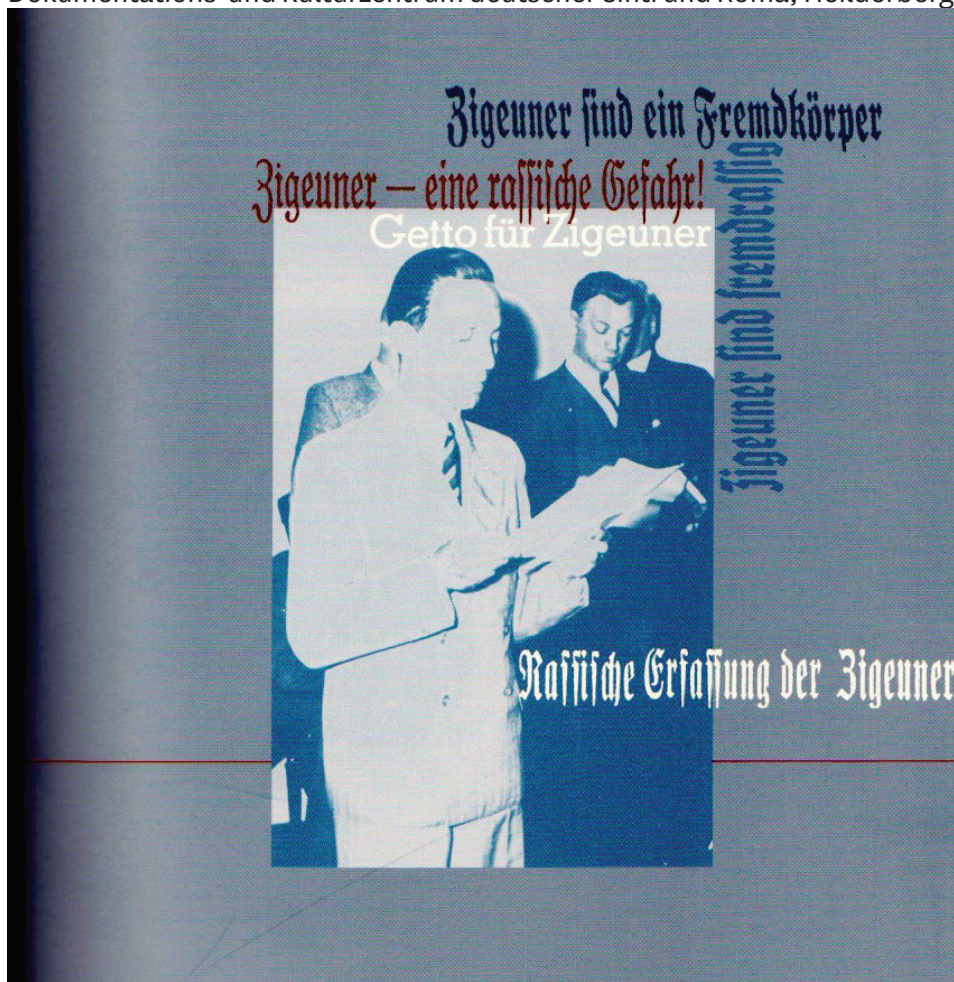
Priloga 6.1: Preganjanja Ciganov v Evropi – leta 1726 sojenje nemškim Sintom/ Ciganom, imenovani kot »Zigeunerbande«. Arhiv: Landesmuseum Graz.



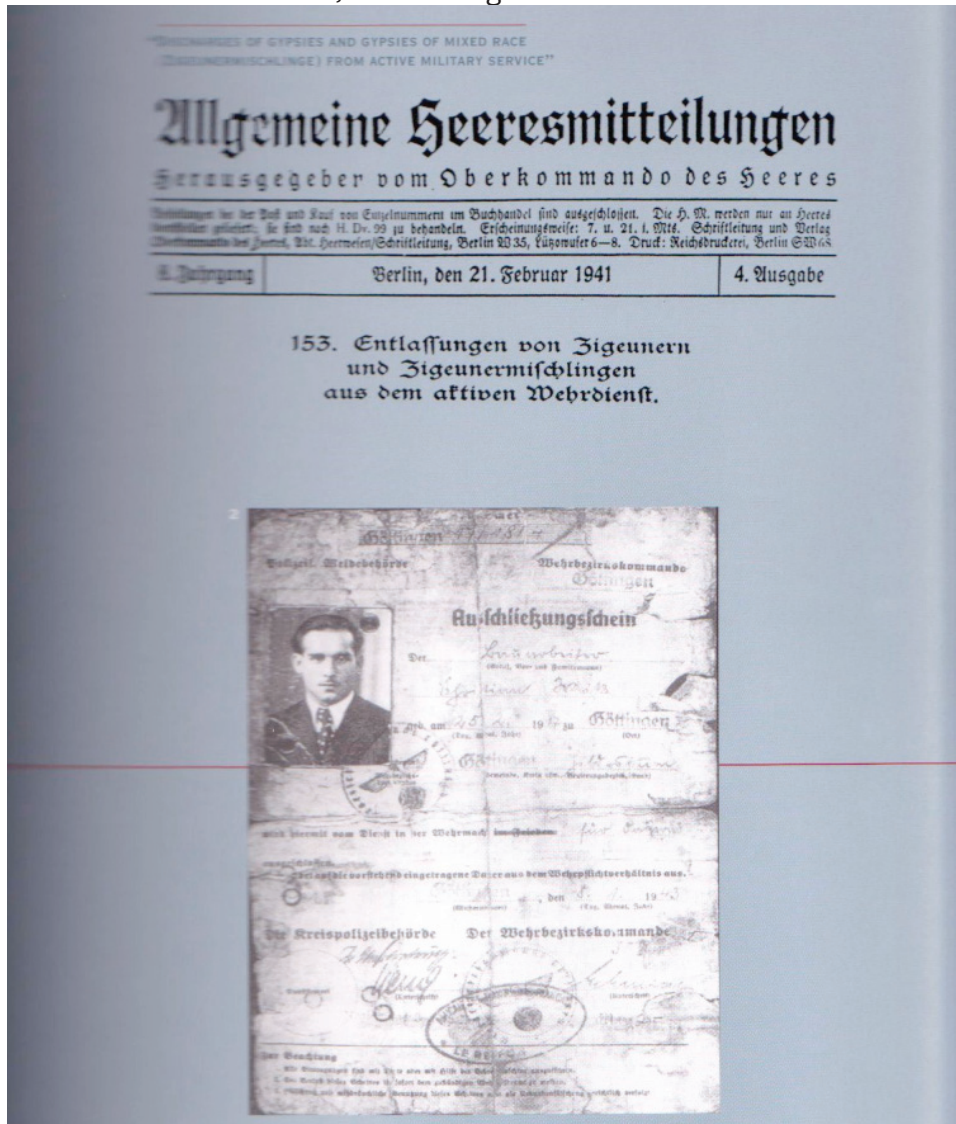
Priloga 6.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – »Cigan, grobar čiste nemške rase«. Po »Anschluß« Avstrije k nemškemu Reichu, pričetek rasnega čiščenja tudi v Avstriji. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Nacizem in evropski Cigani – geto za Cigane, Cigani so tujek, Cigani so nevarnost za čisto nemško raso...Göbbelsov dekret. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



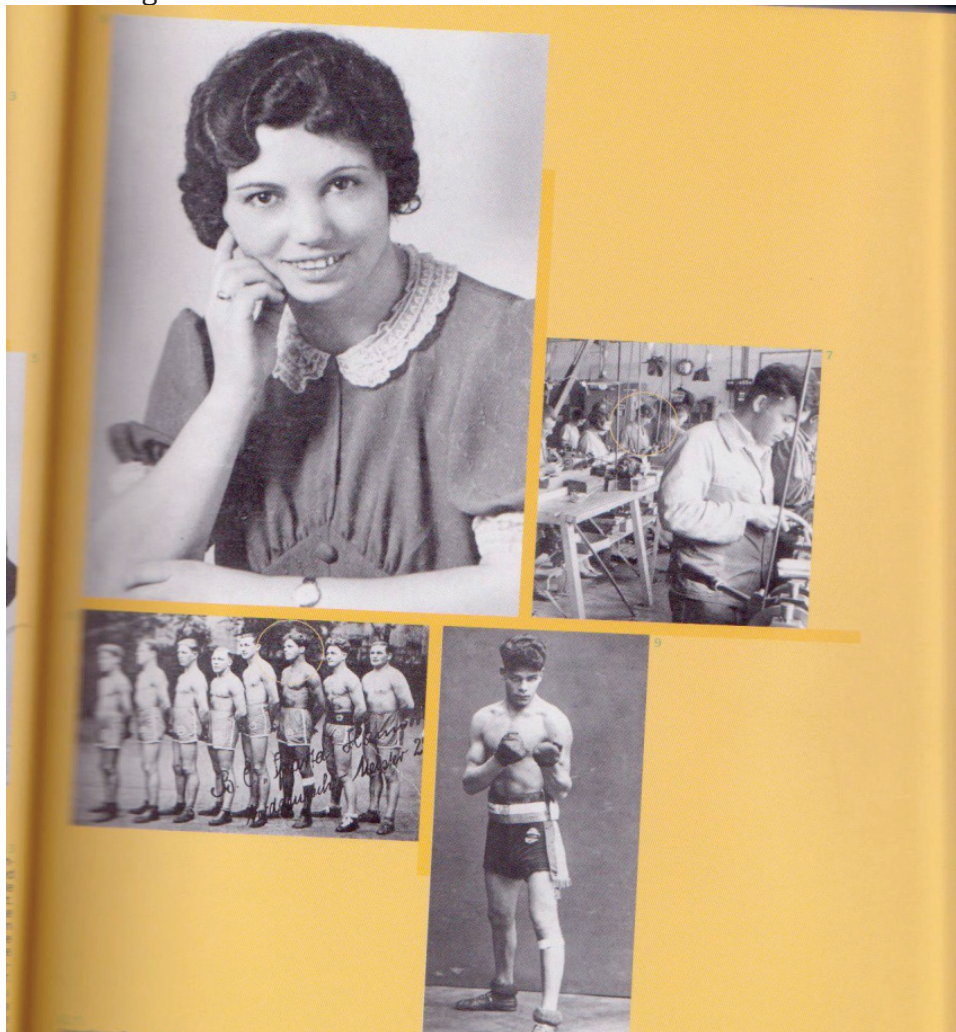
Priloga 10..1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – nacisti pozivajo k delovni obveznosti tudi Cigane. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Preganjanja Ciganov v Evropi – nacisti pozivajo k delovni obveznosti tudi za Cigane. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – nacisti pozivajo k delovni obveznosti tudi Cigane. Nemška družina Trollmann: romskemu boksarju Johannu Trollmannu nacisti niso več dovolili nastopati, ker je bil Cigan. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nemška ciganska glasbena skupina Eckstein in Köhler leta 1860. Njihovi potomci so bili žrtve v koncentracijskih taboriščih. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Romska glasbena skupina Schneeberger iz začetka 1930. Kasneje so nekateri umrli v koncentracijskem taborišču Birkenau. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nacistična odredba, kje lahko nakupujejo Cigani. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.

7

Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei

Kreisleitung Minden i. Westf.
Kreisgeschäftsführer
 Postanschrift des Absenders:
 Minden (Westf.), Brückenkopf 2

An die
 Polizeiverwaltung
 M i n d e n

Fernsprecher: 3033
 Bankkonto:
 Kreisleitung der NSDAP.
 Kreiskasse Minden



Stempel: Eing. 2. Aug. 42

Ihre Zeichen Ihre Nachricht Unser Zeichen Tag

Str./Nr. 30.7.42

Betr.: Zigeunerplage

Bekanntlich sind im Stadtgebiet Minden z.Zt. noch 95 Zigeuner ansässig. Wiederholt wurde seitens der Hausfrauen Beschwerde darüber geführt, dass die Zigeuner sich unter deutschen Volksgenossen anstellen, um Gemüse, Kolonialwaren und dergleichen einzukaufen. Um künftighin diesen Zustand, der weiterhin einer deutschen Frau nicht zugemutet werden kann, zu beseitigen, bitte ich, bestimmte Einkaufszeiten und Geschäfte für die Zigeuner festzulegen. Ich darf darauf hinweisen, dass in anderen Städten bereits eine derartige Regelung erfolgt ist. Die Wirtschaftsgruppe Einzelhandel, Kreisgruppe Minden, hat sich auf Befragen mit der vorgeschlagenen Regelung einverstanden erklärt.

Wie festgestellt werden konnte, haben die Zigeuner bislang ihre Einkäufe in folgenden Geschäften getätigt:

- 1.) Karl Ludwig, Minden, Brüderstr.
- 2.) Frau Brinkmann, Minden, Weingartenstr.
- 3.) Otto Belbe, Minden, Königstr.
- 4.) H. Wiegand, Minden, Königstr.
- 5.) A. Meffert, Minden, Simeonstr. (seit 1/4 Jahr wegen Einberufung des Inhabers geschlossen).

Überwiegend wurde jedoch in dem Geschäft Wiegand, Königstr. eingekauft.

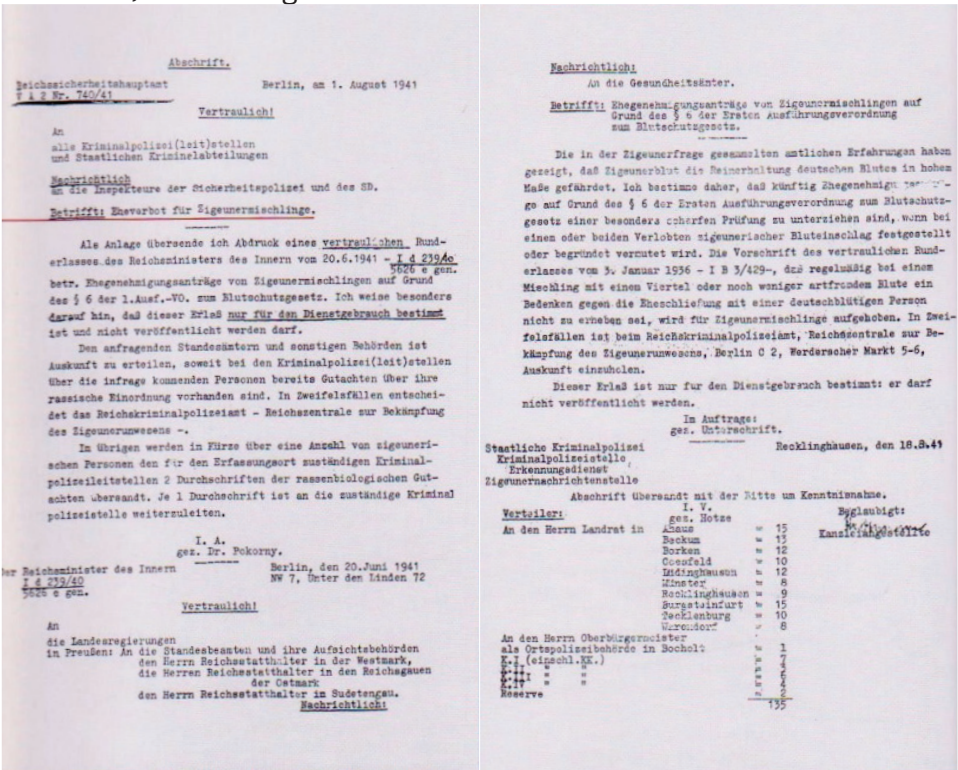
Ich bitte, mir nach Prüfung Ihre Vorschläge zu unterbreiten.



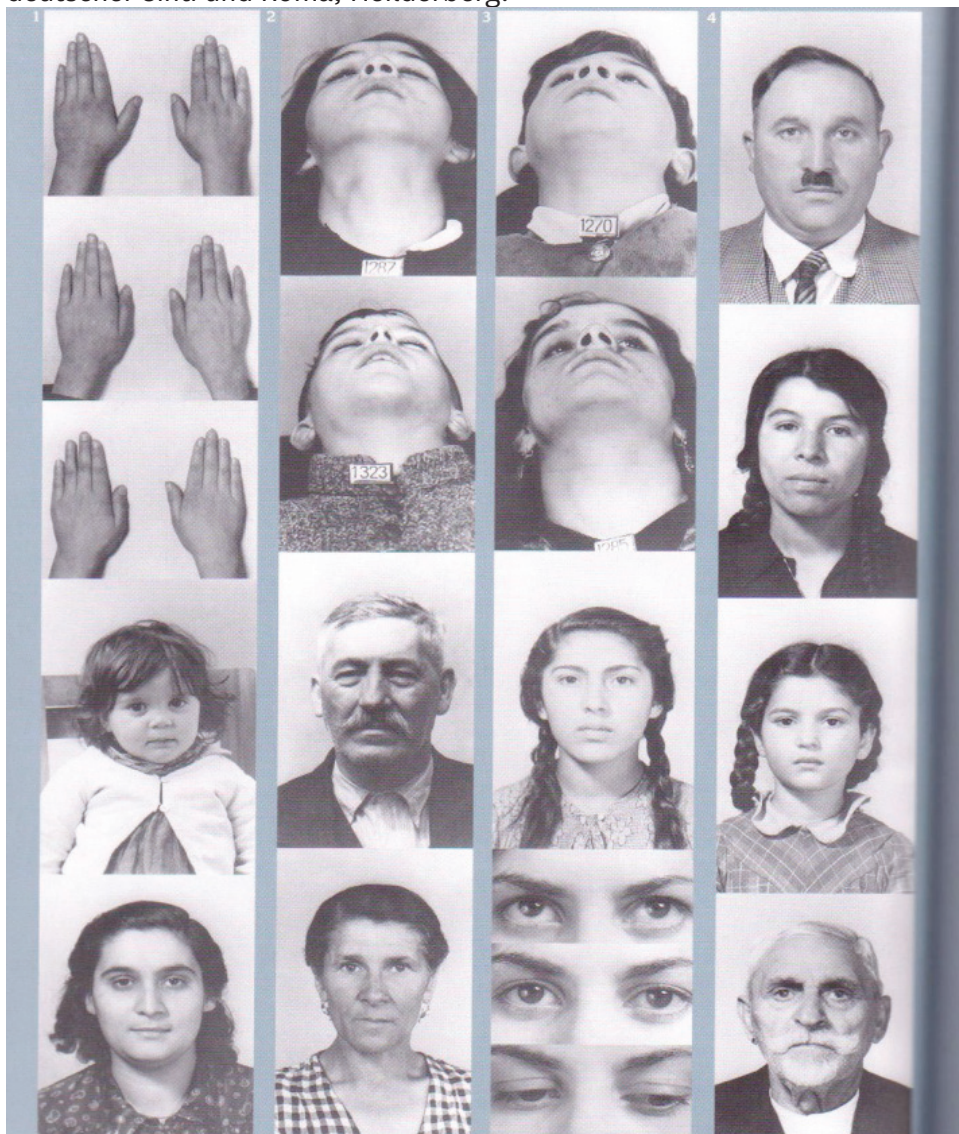
Heil Hitler!
[Signature]
 Kreisgeschäftsführer

J.L.S. 10000, 100000

Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nacistična odredba o prepovedi mešanih porok. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nacistično preverjanje rasne čistosti pri romski populaciji. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nacistično preverjanje rasne čistosti. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nemški Cigani pokopavajo pobite Cigane. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Preganjanja Ciganov/Sintov v Evropi – Sintskega dečka je prišla nacistična SS policija. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Nemci pobijajo Cigane v Srbiji, leta 1943. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Vsi Cigani, ki so služili v Wehrmachtu, morajo biti izključeni. Kasneje so jih Nemci pobili.

Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.

partei-kanzlei muenchen, den 30.9.1941 15,50 uhr
nr. 10 501

pg. reischauer an reichsamtseiter t i e s s l e r,
reichspropagandanleitung berlin.

betrifft: zigeuner bei der wehrmacht.
ihr fernschreiben nr. 119, vom 26.9.41.

■ „faelle, in denen festgestellt wird, dass zigeuner und zigeuner-
mischlinge noch in der wehrmacht stehen, werden der partei-
kanzlei auf grund einer information laufend mitgeteilt und
von hieraus ueber pg. passe dem okw gemeldet. ich pruefe nach, ob
die von ihnen genannten faelle bereits vorliegen und werde sie
entsprechend behandeln.“

heil hitler.‘

i.a. gez. r e i s c h a u e r

durchgegeben: hinrichs +

11 30:11 1

Handwritten signature

Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – Cigani v koncentracijskem taborišču Auschwitz – Birkenau. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov v Evropi – dnevno delovno poročilo o delu Ciganov v koncentracijskem taborišču Auschwitz – Birkenau. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.

Tagesbericht Nr. 5. Blatt 5

von K-mdo 141 B. Planung I

z. Zt. in Birkenau, den 26. III. 1943

Zu erreichen bis in Hotel Stärke 212.

Planierungsarbeiten im B.A.T. (Lipener Lager)

Lipener 200 - Vorarb. 11 - Capo 1

Zusammen 212 Höfl.

Loren: 75.

Capo: 10244

J. Wehalk
44 Schürkel

[illegible]

Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov Evropi – Nacistične odredbe, kaj se mora popisati pri Ciganih, preden in ob deportaciji v koncentracijska taborišča. Arhiv: Dokumentations-und Kulturzentrum deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.

A b s c h l o s s .

Staatliche Kriminalpolizei Hannover, den 19.10. 1939
Kriminalpolizeileitstelle
Zigeuner – Nachrichtenstelle
lo K. 513/39 G.

Sofort noch heute !
Geheim!
den Herrn Landrat
in Herford.

Ant. Spang i.W.
Emp. 23. OKT. 1939

Betrifft : Zigeunererfassung.

Der RFSSaChdDt.Pol. hat die sofortige Erfassung aller Zigeuner angeordnet. Zu diesem Zweck haben die Ortspolizeibehörden und die Gendarmerie folgende Massnahmen sofort einzuleiten:

a) Allen in ihren Bereich befindlichen Zigeunern und Zigeunermischlingen ist die Auflage zu erteilen, ihren Wohnsitz oder ihren jetzigen Aufenthalt bis auf weiteres nicht zu verlassen, widrigenfalls sie mit der polizeilichen Vorbeugungshaft und der Überweisung in ein Konzentrationslager zu rechnen haben. Von den Zigeunern und Zigeunermischlingen sind die in Muster beigefügten Verpflichtungsscheine in doppelter Ausfertigung unterschreiben zu lassen. Ein Stück der Scheine bitte ich mir unverzüglich zu übersenden.

Werden Zigeuner nach dieser Auflage angetroffen, die ihren Wohnsitz verlassen haben, so sind sie festzunehmen und der Kriminalpolizeistelle zur Überführung in ein Konzentrationslager zuzuführen.

b) An den Fahndungstagen : 25., 26. und 27. Oktober 1939 sind die Zigeuner und Zigeunermischlinge zu erfassen und zu zählen. Die erfassten Personen einschliesslich der Kinder sind listenmässig nach folgenden Muster zu melden :

- 1.) Lfd. Nr.
- 2.) Name *Y* (ggf. Zigeunername)
- 3.) Vorname
- 4.) Geburtsdaten
- 5.) Geburtsort
- 6.) derzeitiger Wohn- oder Aufenthaltsort mit Strassenangabe usw.
- 7.) Staatsangehörigkeit
- 8.) Bemerkungen.

Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov/Romov v Evropi – Deportacija nizozemskih Ciganov v koncentracijska taborišča, 1940. Arhiv: Bundesarchiv; R165, slika -244/5, dne 22.maja 1940.



Priloga 10.1: Peganjanja Ciganov/Romov v Evropi – Deportacija nizozemskih potujočih v koncentracijska taborišča, 1940. Arhiv: Bundesarchiv; Slika 146-1989-110-29. Posneto v letih 1937/1938.



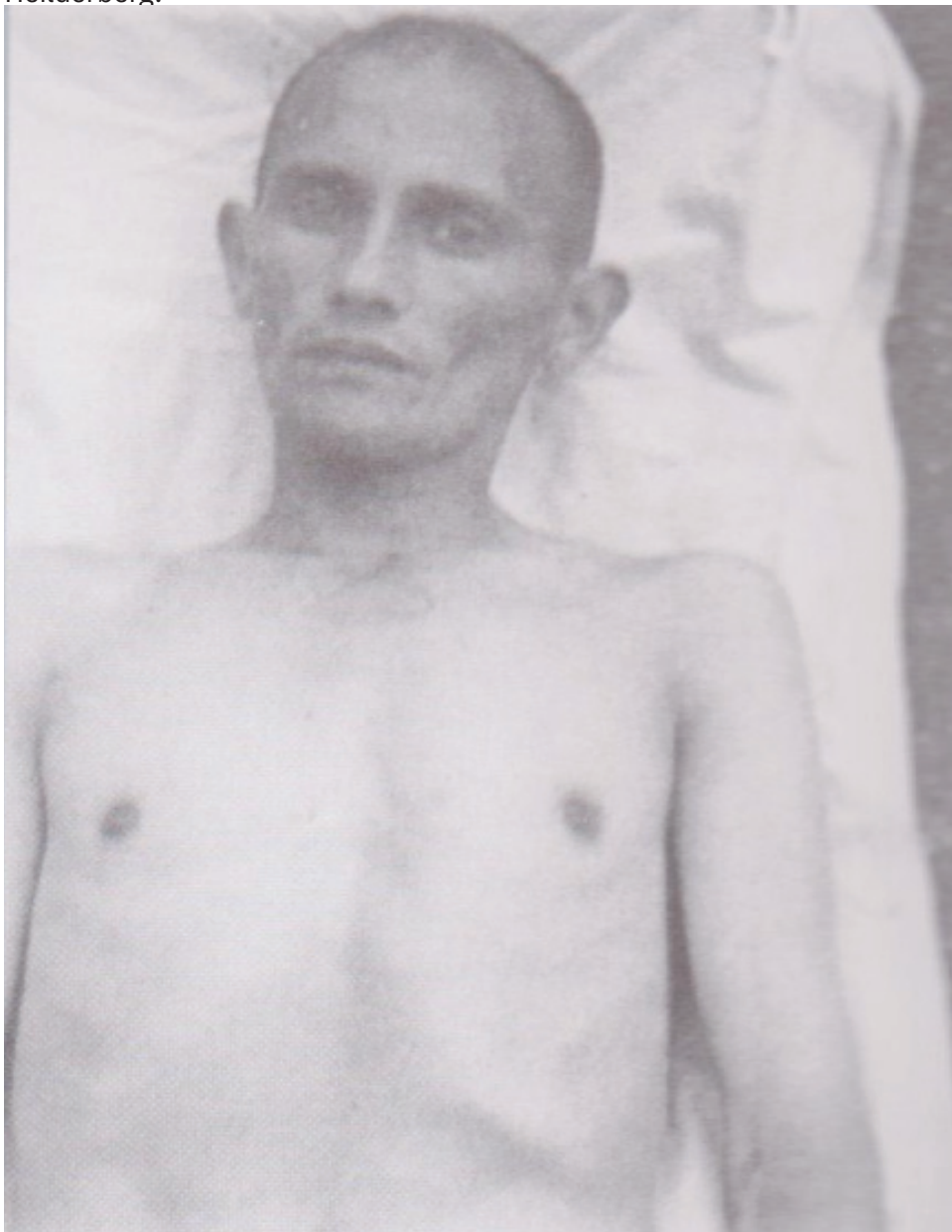
Priloga 10.1: Preganjanja Ciganov/Romov v Evropi – Nemško-švicarska meja leta 1937. Tajna služba SS legitimira nemško Ciganko. Bundesarchiv, slika 146-1990-104-16A. Posneto v decembru 1937.



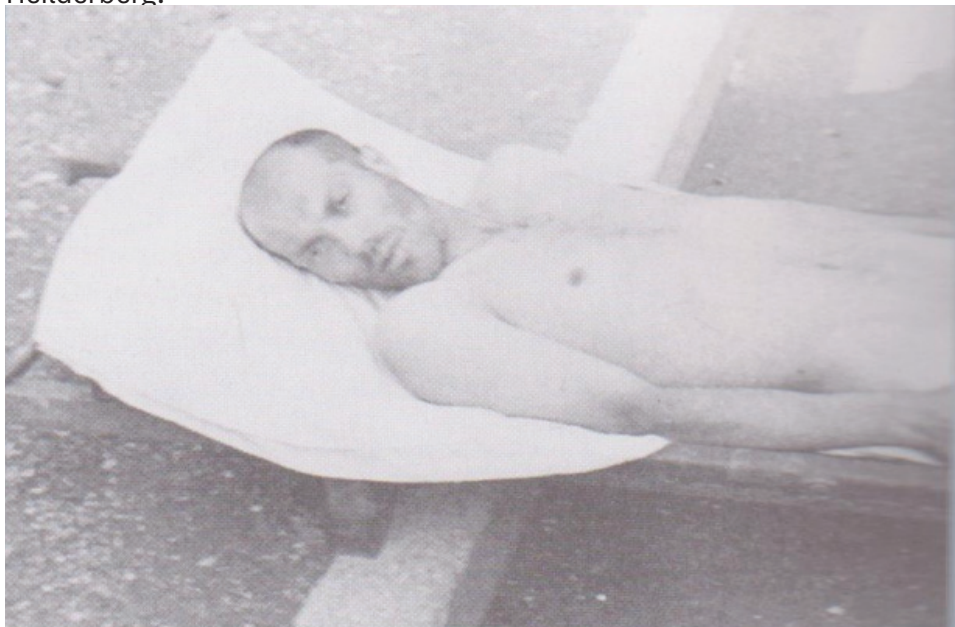
Priloga 10.1: Pregarjanja Ciganov/Romov v Evropi – Deportacija nizozemskih potujočih Ciganov v koncentracijska taborišča, 1940. Arhiv: Bundesarchiv; Slika 146-1997-019-27A, posneto 27. decembra 1937.



Priloga 10.1: Preganjanja Ciganov/Romov v Evropi –
Nemškega Cigana/Roma najdejo ameriški vojaki leta 1945 ob osvoboditvi
Auschwitza. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma,
Heilderberg.



Priloga 10.1: Preganjanja Ciganov/Romov v Evropi – Nemškega Cigana/Roma najdejo ameriški vojaki leta 1945 ob osvoboditvi Auschwitza. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.

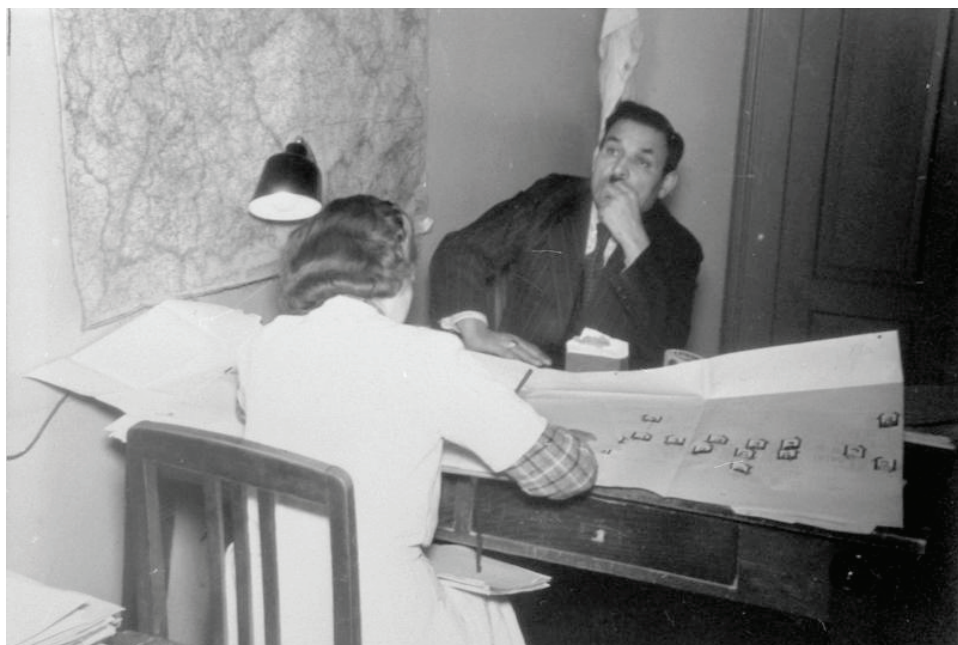


Koncentracijsko taborišče Auschwitz danes. »Delo osvobaja« Foto: Sion Soeters

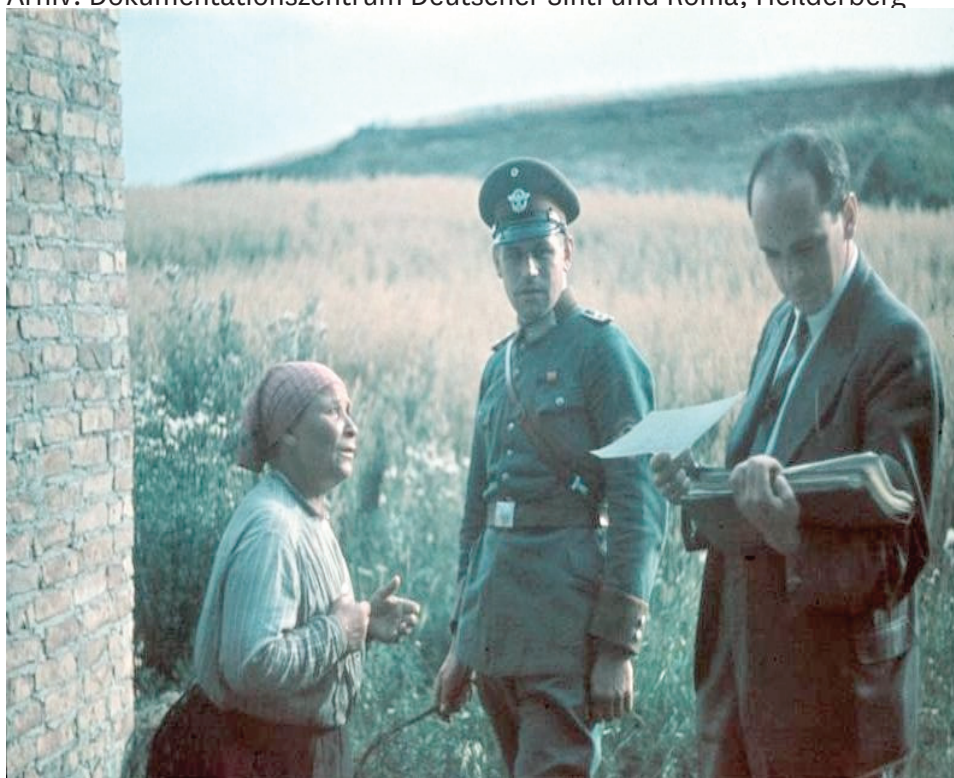


158

Preverjanje rasne čistosti pri Ciganih. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg.



Robert Ritter preverja čistost nemške rase pri nemških Ciganih leta 1940.
Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Nemška potujoča Ciganka leta 1941 prosi za svoje življenje.

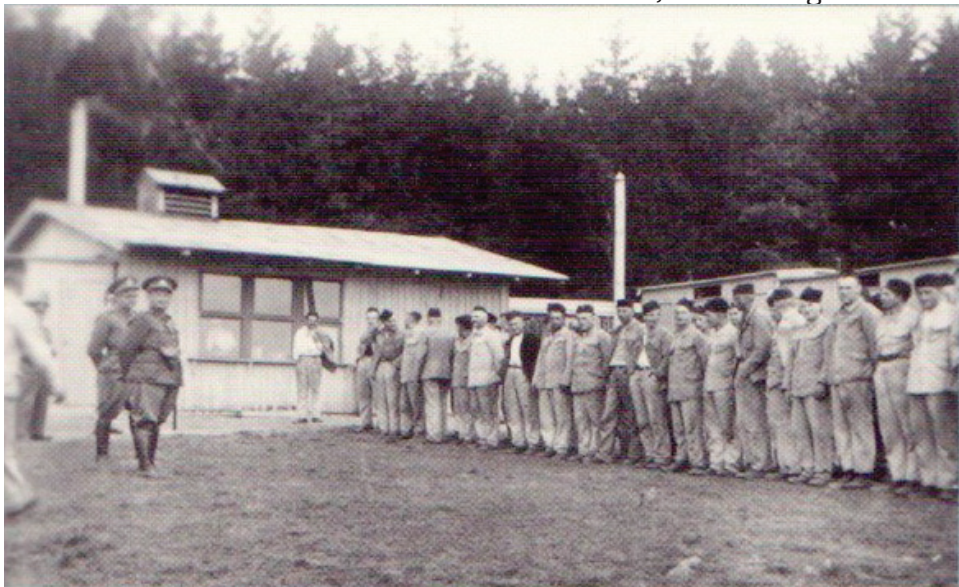
Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Streljanje nemških Ciganov. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Cigani/Romi v koncentracijskem taborišču Auschwitz-Birkenau. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Nacistični »znanstveniki« preverjajo čistost ciganske rase.



Nacistični zdravniki zahtevajo glavo ubitega Ciganskega/Romskega otroka za poskuse
 Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg

29. JUN. 1944. 7
 Hyg.-bakt. Unters.-Stelle
 der Waffen-SS, Südost
 Auschwitz OS., am 29. Juni 1944.
 46574/VIII/150
 Anliegend wird übersandt: (12-jähriges Kind)
 Material: Kopf einer Leiche entnommen am
 zu untersuchen auf Histologische Schnitte
 Name, Vorname: siehe Anlage (69/47)
 Dienstgrad, Einheit: siehe Anlage
 Klinische Diagnose:
 Anschrift der einsendenden Dienststelle: H.-Krankenbau
 Zigeunerlager Auschwitz II, B II e
 Bemerkungen: Der 1. Lagerarzt
 K.L. Auschwitz II
 SS-Hauptsturmführer
 (Stempel, Unterschrift)

Pismo domačim, nemške Ciganke Dine Bamberger iz taborišča Birkenau.
Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg

Indig lebbende Wesen können nicht gezüchtet werden und werden vernichtet

[illegible]

ich bin in Schwanger in Putzmann
 nicht habe das ich auch nicht
 ich habe aber ich habe keine
 habe immer geschrieben in bis
 im schwach erkrankten habe Schwach
 habe eine leichte Krankheit mit
 erkrankten in dem ich nicht
 ich auch nicht mehr habe

Mein väterle ich ganz alleine Lieb Schwester
 ich Schwestern hab ich von Vorkamst keine
 nicht ich, mache mir große Sorgen nicht an
 Klaus, Lieb Schwester, ich fahre ein bißchen auch
 ausgeht, schenke mir ein ganz Mellybier in Br
 und heimisch bin nicht zu schön, das wird die
 Wintergefahr, Du wird geloh mir nicht alles
 in mich, Arbeit, wenigstens doch nicht.
 Lieb Schwester, hab ich keine Kinder mehr
 einer, Friedrich, dann ich habe noch einen
 die heißt mich, Lina, ich will dich mit
 große ein biß, Mann, Friedrich, ganz, nicht
 in Witz

Benutzer-Stempel

Postzensurstelle
F. A. C. Hagenbach
Zensur

Nemškim Ciganom nacistični antropologi preverjajo telesne dele, ki bi dale odgovore glede rasne čistosti. Arhiv: Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



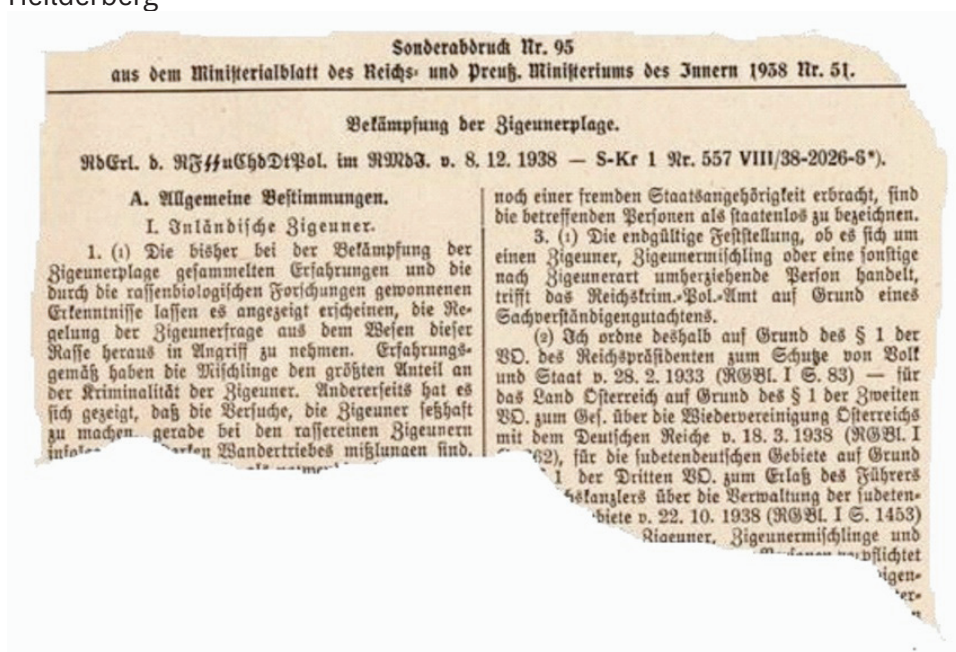
Robert Ritter, nacistični zdravnik, jemlje nemški Ciganki vzorec krvi za preverjanje čistosti rase. Slika – R165, 244-70. Posneto 1939/40. Arhiv: DB Archiv.



Naci-fašistični ubijalski stroj med drugo svetovno vojno. Mussolini je večino svojih političnih nasprotnikov strpal v KT Campo Basso. Dostopno preko: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Hitler_and_Mussolini_June_1940.jpg



Boj proti »ciganskemu mrčesu« se je začel 8.12.1938, številka odredbe: 557, VIII/38-2026-6. Dokumentationszentrum Deutscher Sinti und Roma, Heilderberg



Priloga: evropska koncentracijska taborišča



170

Moderna inštalacija »vhoda smrti« v KT Auschwitz ; in: notranjost KT. Foto: Sion Soeters





Vlak smrti v KT Auschwitz. Foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



Koncentracijska taborišča je posnel nizozemski aktivist za pravice Judov, Romov in Sintov: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



Na tisoče taboriščnikov v KT Auschwitz



KT Auschwitz; foto: Sion Soeters



Vlak smrti je Cigane pripeljal v KT, odkoder ni bilo več vrnitve. Foto: Sion Soeters



Klicno mesto, kjer je bilo zborna mesto taboriščnikov. Foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



KT Auschwitz, foto: Sion Soeters



Spominsko obeležje pobitim Romom, Judom, Sintom v Westerborku na Nizozemskem . Foto: Sion Soeters



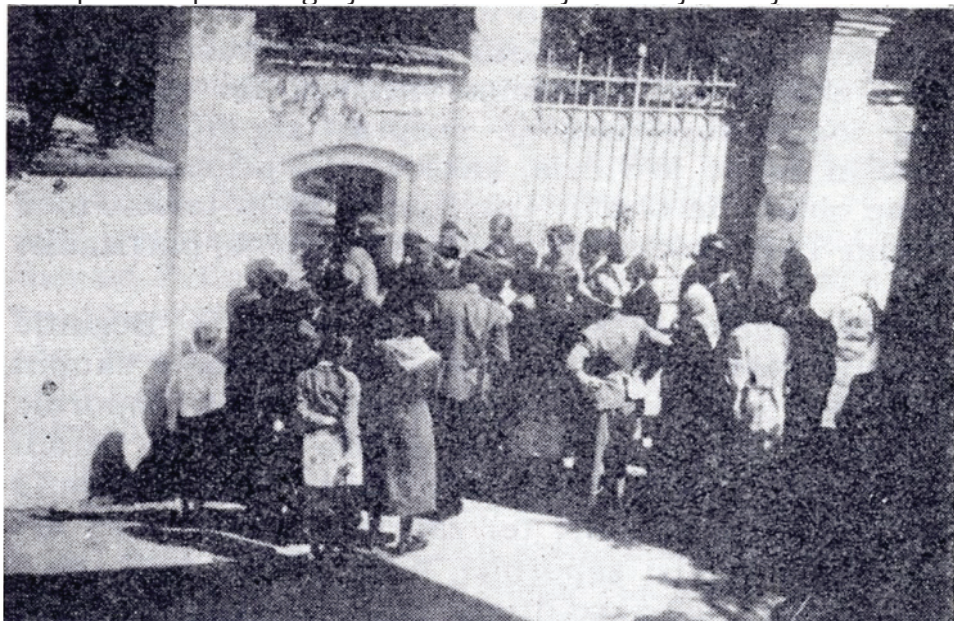
Nizozemska Ciganka Settela Steinbeck iz vagona, ki vodi nizozemske
Manoesje v KT. Arhiv: Sion Soeters



Spominsko obeležje pobitim Judom, Romom in Manoesjem v Westerborku na Nizozemskem. Foto: Sion Soeters



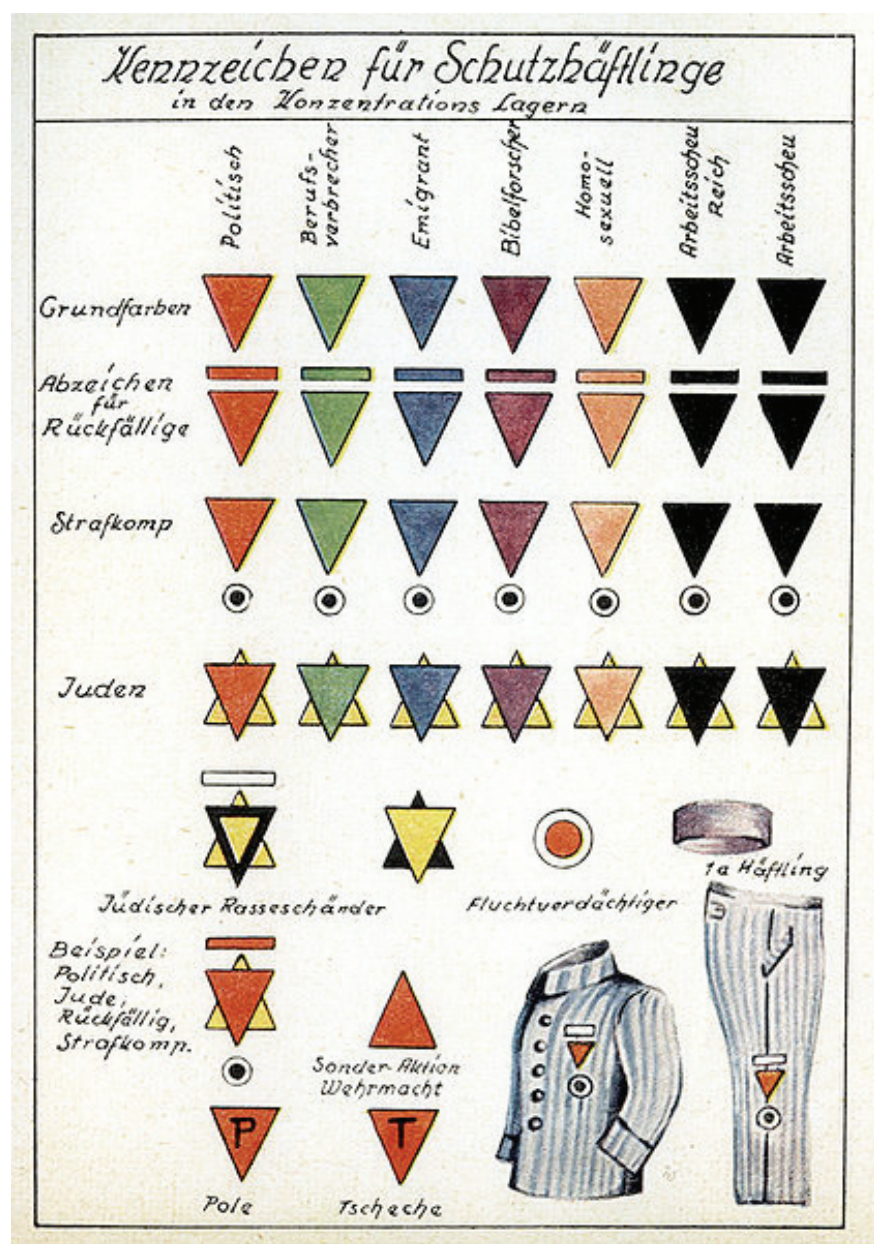
Gestapovski zapori v Begunjah. Arhiv: Gorenjski muzej v Kranju.



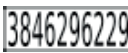
Spominska plošča v Ravensbrücku. Foto: Sion Soeters



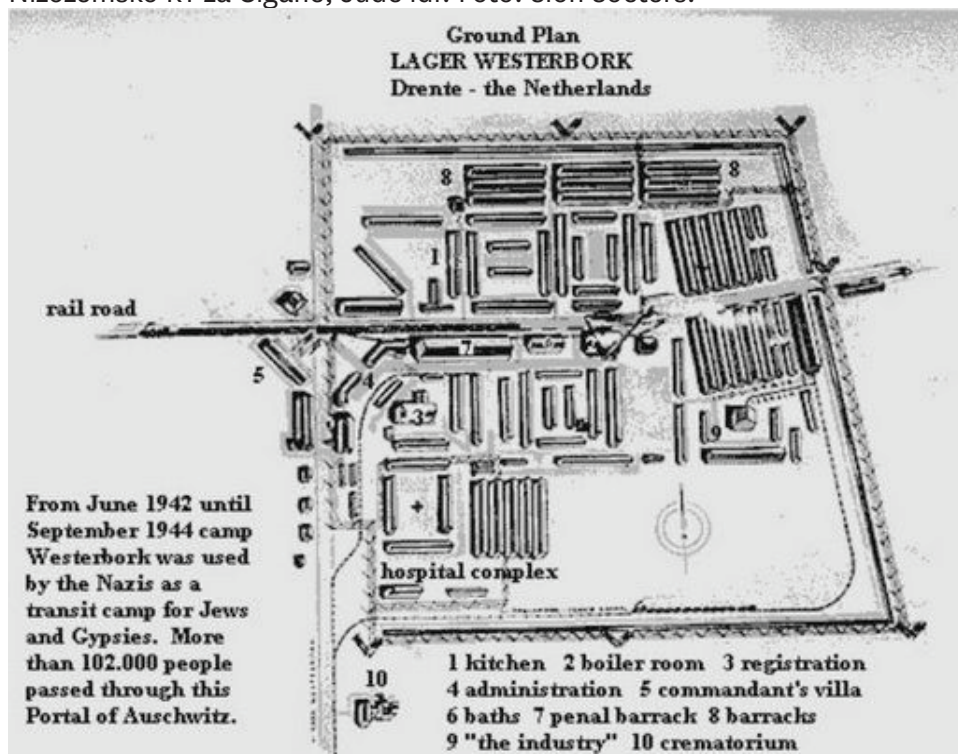
Prvotne nacistične oznake za taboriščnike, kasneje zamenjane
Oznake za taboriščnike v nacističnih KT



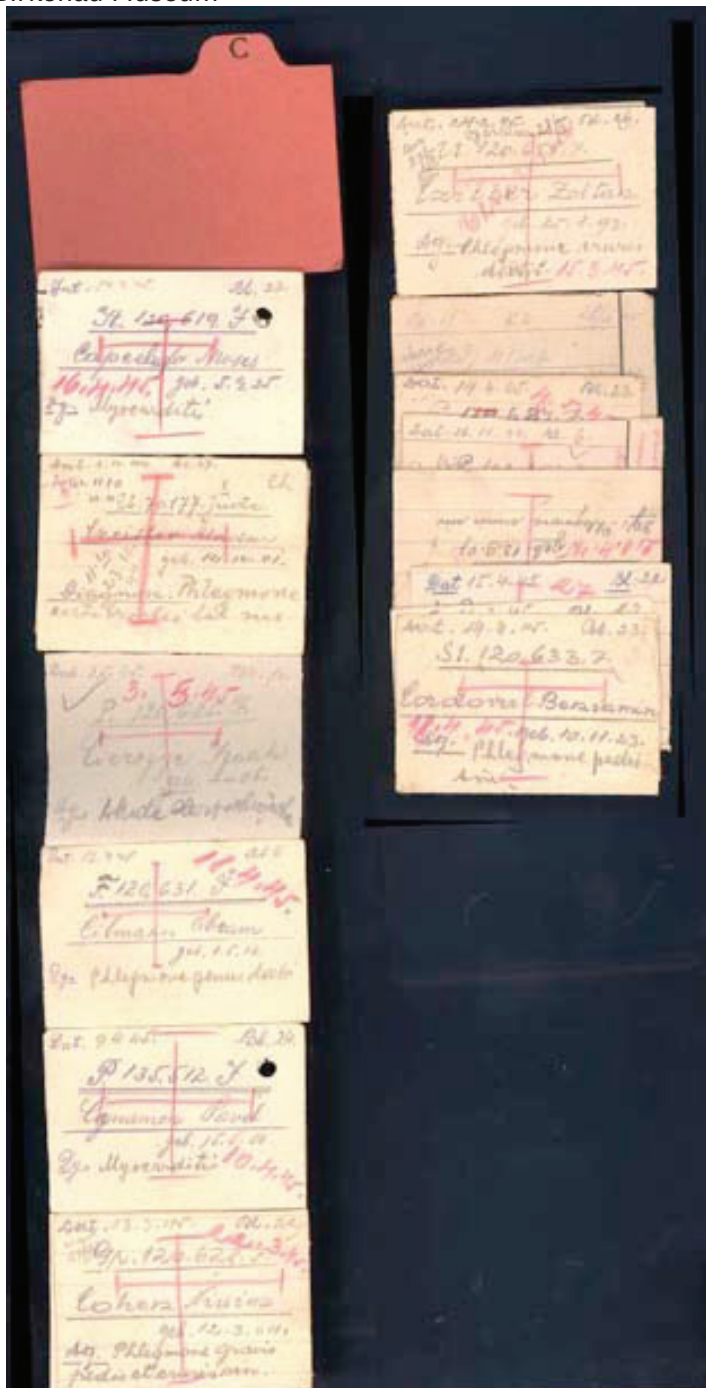
Oznake za taboriščnike v nacističnih KT. Črne (pred tem rjave) so nosili Cigani/Romi.

	Politični zaporniki	Kriminalci	Emigranti	Jehovove priče	Asocialni Cigani/Romi
Navadni zaporniki					
Povratniki					
Člani kriminalnih združb					
Oznake za Jude					
Posebne oznake				 Taboriščna številka zapornikov KT Dachau (samo v tem taborišču so zapornikom vtisnili številke) 	
	„Židovski skrunilci rase“	„Ženske skrunille judovske rase“	Begavci		
					
	Črka P za Poljake	Oznaka za Čehe	Pripadniki Wehrmachta	Rjava zapestnica za posebne vste zapornikov	

Nizozemsko KT za Cigane, Jude idr. Foto: Sion Soeters.



Spisek pobitih taboriščnikov v KT Auschwitz-Birkenau. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum



Spisek taboriščnikov v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

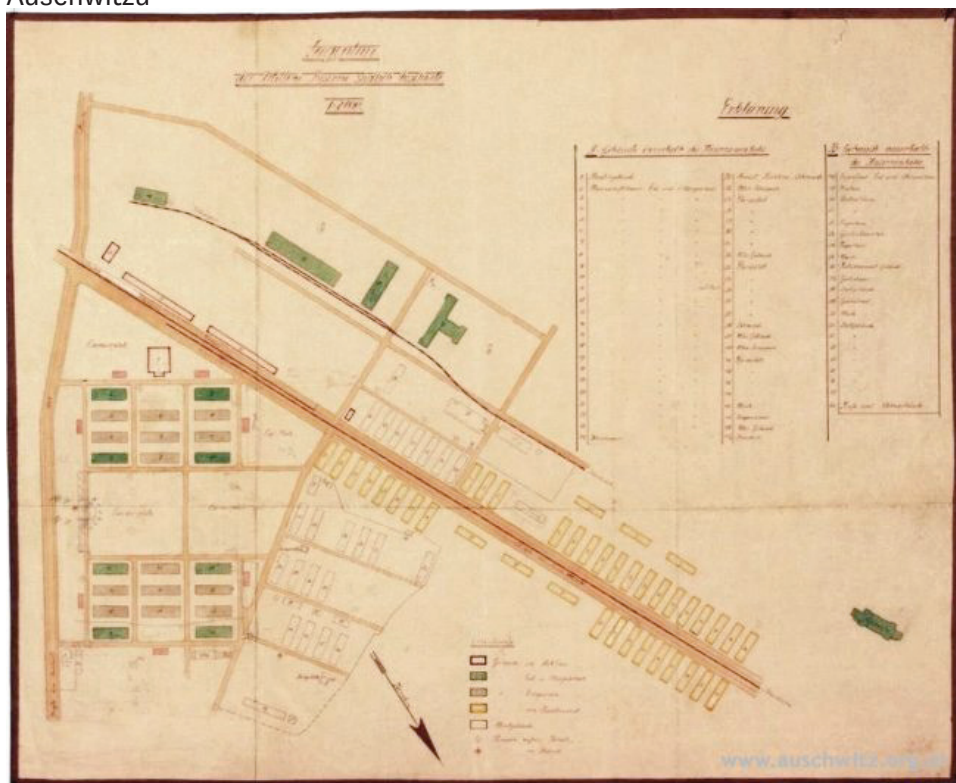
2-da 18. Tischleiche. 50 Häftlinge. 19/8-44
 Männerlager Birkenau

Nr.	Name u. Name	Wohnort	als	QM	PL	Vermerk
1	98058 Perlman Saak	Jude	Wohnort	1	-	
2	109580 Lemi David	"	Wohnort	2	-	
3	128096 Kopelman Isidor	"	"	1	-	
4	144988 Roman Moss	"	"	1	-	
5	184093 Weiss Paul	"	Wohnort	1	-	
6	A10343 Weisman Isidor	"	Wohnort	1	-	
7	A10391 Mohr Josef	"	"	1	-	
8	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
9	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
10	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
11	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
12	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
13	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
14	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
15	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
16	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
17	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
18	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
19	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
20	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
21	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
22	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
23	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
24	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
25	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
26	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
27	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
28	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
29	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
30	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
31	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
32	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
33	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
34	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
35	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
36	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
37	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
38	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
39	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
40	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
41	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
42	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
43	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
44	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
45	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
46	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
47	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
48	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
49	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	
50	A10445 Rosenfeld	"	"	1	-	

Spisek umrlih taboriščnikov.Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

Nr.	Art	Ordnung	Charakter	Verbreitung
1716 65 712	<i>Lama alpinum</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1718 65 713	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1719 65 714	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1720 65 715	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1721 65 716	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1722 65 717	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1723 65 718	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1724 65 719	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1725 65 720	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1726 65 721	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1727 65 722	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1728 65 723	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1729 65 724	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1730 65 725	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1731 65 726	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1732 65 727	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1733 65 728	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1734 65 729	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1735 65 730	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1736 65 731	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1737 65 732	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1738 65 733	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1739 65 734	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1740 65 735	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1741 65 736	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1742 65 737	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1743 65 738	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1744 65 739	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1745 65 740	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1746 65 741	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1747 65 742	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1748 65 743	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1749 65 744	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1750 65 745	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1751 65 746	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1752 65 747	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1753 65 748	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1754 65 749	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1755 65 750	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1756 65 751	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1757 65 752	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1758 65 753	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1759 65 754	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1760 65 755	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1761 65 756	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1762 65 757	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1763 65 758	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1764 65 759	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1765 65 760	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1766 65 761	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1767 65 762	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1768 65 763	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1769 65 764	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1770 65 765	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1771 65 766	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1772 65 767	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1773 65 768	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1774 65 769	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1775 65 770	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1776 65 771	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1777 65 772	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1778 65 773	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1779 65 774	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1780 65 775	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10
1781 65 776	<i>Lama</i>	Zoo.	Schweide	+ 7/10

Faksimile sheme KT Auschwitz, poslano avtorju iz spominskega centra v Auschwitzu



Odredba o odstranitvi zlatih zob, preden taboriščnike usmrtijo. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

**Häftlingszahnstation
des K. L. Auschwitz**

Auschwitz, am 6 1942

An die Politische Abteilung des K. L.
Auschwitz

Bei der zur Einäscherung freigegebenen Leiche von Harold, Gerson, Leo Häftl. Nr. 2889
wurde folgender Zahnersatz entfernt:

1.) Edellegierung R L. 2.) Gold R 6.50 1.4 1.1

Gliederzahl: _____ Gliederzahl: 6

Gesamtgliederzahl 6

Der Leiter der Häftl. Zahnstation
des K. L. Auschwitz:

44-10000-15000 www.auschwitz.org.pl

Osebná izkaznica taboriščnika v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

(18)

Konzentrationslager Auschwitz

Frauen-Abteilung

Staatsangeh.: Frankreich Haftart: Sch. Tsd Nr. 46593

Name: Ferro Geb. Name: Fischmann
 Vorname: Netty geb.: 4.4.99.
 zu: Mosogorod Wolinski, U.d.S.S.R. Rasse: jüd.
 Wohnort: Paris, rue du Rocher 47
 Beruf: Schneiderin Rel.: Mos. gerw. led., gesch.
 Name der Eltern: Wortz u. Etta geb. Ritschka Rasse: jüd.
 Wohnort: beide verst. in Paris
 Name des Ehemannes: Jacques Rasse: av.
 Wohnort: verst. in Argyles
 Kinder: 1
 Vorbildung: 8 J. Volkssch.

Personenbeschreibung:

Größe: 1,56 m Nase: gradl. Haare: braun Gestalt: schlank
 Mund: mittelgr. Augen: braun Gesicht: oval Ohren: mittelgr.
 Sprache: franz. Zähne: 3 fehlen, 1 Goldkr.
 Ansteckende Krankheiten oder Gebrechen: keine
 Besondere Kennzeichen: keine
 Rengenausschlag: nein

Verhaftet am: 16.7.42. wo: Paris
 1. Mal eingeliefert: 25.6.43. 2. Mal eingeliefert:
 Einweisende Dienststelle: RSHA IV B 4a 3233/41g (1085)
 Grund:
 Durch wen eingeliefert:
 Parteizugehörigkeit: keine von—bis
 Welche Funktionen: keine
 Mitglied v. Unterorganisationen: nein
 Kriminelle Vorstrafen: angebl. keine
 Politische Vorstrafen: angebl. keine

Ich bin darauf aufmerksam gemacht worden, dass meine Bestrafung wegen intellektueller Urkundenfälschung erfolgt, wenn sich die obigen Angaben als falsch erweisen sollten.

T. V. g. u. Ferro Netty Fischmann
 KL-Au. 1. A.
 KL 42-43 500 038 14/10/94 Fischmann www.auschwitz.org.pl

Cigani/Romi v KT Belzec; Arhiv: Archives of Mechanical Documentation, courtesy of USHMM Photo Archives



Delovno poročilo SS častnika v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

Auschwitz. den 9/10. 42.

Führer v. Dienst: 44. Oberscharf. Wagner

Parole: „Siemens“

Vorkommnisse:

12¹⁵ wurde gemeldet das beim Sendenkommando I 6 Häftlinge geflüchtet sind. Die Bereitschaft mit 35. 44 Männern u 25 44. Männern den 7. Komp wurden zur Suchaktion eingesetzt.

Um 16⁴⁵ wurden v. den 5. Komp 1 Untf. 10 44. Männer zum Abholen von 70 Häftlingen v. Bahnhof Auschwitz eingesetzt.

Die Suchaktion war ohne Erfolg, die Bereitschaft rückte um 17⁰⁰ ein.

20³⁰ wurde v. Harmente angerufen, das dort 2 Häftlinge aufgegriffen worden sind. Die selben wurden mit Auto u 2 Posten der Hauptwache abgeholt. Es waren die beiden Juden häftlinge N 36816 + 38313 welche am 7. 12. 42 früh v. Sendenkom. II geflüchtet sind.

Um 5⁰⁰ wurde die Bereitschaft zum Abholen eines Transportes eingesetzt. 5¹⁵ wurden 1 Untf. 23 Män. d. 6. Komp zur Abholung 1 Regen umhang übergeben fr. Bahnhof Auschwitz

Dienst richtig

übergeben:

Wagner
44. Oberscharf.

übernommen:

Wagner
44. Oberscharf.

(158)

KT Auschwitz, notranjost taborišča. Foto: Sion Soeters



SS dnevna poročila o pobitih taboriščnikih in druge zabeležke. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

78 11.229

- 67 -

II. 'Verstorbene Häftlinge'

1. Nr. 5490	15. Nr. 1223	29. Nr. 3289	43. Nr. 6247
2. " 9073	16. " 7825	30. " 2048	44. " 5385
3. " 6095	17. " 4521	31. " 9620	45. " 8639
4. " 1153	18. " 3868	32. " 4568	46. " 8631
5. " 4513	19. " 8999	33. " 4123	47. " 9688
6. " 8185	20. " 3505	34. " 2394	48. " 5906
7. " 9980	21. " 9035	35. " 1454	49. " 6073
8. " 3337	22. " 9021	36. " 2600	50. " 9976
9. " 2079	23. " 7925	37. " 3816	51. " 9967
10. " 4206	24. " 9987	38. " 444	52. " 5551
11. " 5343	25. " 9996	39. " 61	53. " 1783
12. " 2525	26. " 9081	40. " 6389	
13. " 4298	27. " 9312	41. " 2360	
14. " 9999	28. " 9034	42. " 4490	
			53/ 131
			11.098
			6
			11.104
			davon 1.135.200

Stirke vom 18. zum 19. Februar 1942

I. 'Verstorbene Häftlinge'

1. Eva. 792. Bihun	Karel geb. 11.2.11.	20.6.41 -
2. Pol. 1204. Grech	Frane " 4.10.05	20.6.41 -
3. " 1871. Lorge	Heinrich " 19.1.99	15.12.41 -
4. " 6972. Kotarski	Wladisl. " 15.5.08	15.12.41 -
5. " 13031. Chojnacki	Max " 29.5.01	14.11.41 -
6. " 14345. Leuoylo	Andrews " 15.11.18	6.11.41 -

11.104

www.auschwitz.org.pl

Poročilo o kaznovanju taboriščnika v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

(536)

Konz.-Lager Auschwitz
Abteilung III

Auschwitz, den 8. November 1943

Meldung

Ich melde den, ~~XX~~ David Israel W e r n e r

Schw/-, Volk/-, Arb/-, Erz/-, Juden -, Häftling Nr. 122 553

weil er, sie ~~XX~~ mit einem Zivilisten Verbindung aufnahm und mit diesem ein
paar Schuhe gegen Brot tauschte.

5. November

Gesehen u. weitergeleitet:
Der I. Schutzhaftlagerführer

25. DEZ. 1943

H-Hauptsturmführer

Klaus Fylarski
Vor- u. Zuname

H-Unterscharführer
Dienstgrad

www.auschwitz.org.pl

Poročilo o usmrtni taboriščnika v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

Nr. 25467/1943 1447 C¹

Auschwitz, den 29. Juli 1943

D er Automechaniker Janusz Skrzetowski

Katholisch

wohnhalt Raskow, Kreis Plockesowa, Distrikt Radom

ist am 19. Juli 1943 um 16 Uhr 20 Minuten

in Auschwitz, Kasernenstraße verstorben.

D er Verstorbene war geboren am 8. Februar 1922

in Krakau

(Standesamt _____ Nr. _____)

Vater: Boleslaw Skrzetowski

Mutter: Rosa Skrzetowski geborene Stadnicki

D Verstorbener war nicht verheiratet

Eingetragen auf mündliche schriftliche Anzeige des Arztes Doktor der Medizin Kitt in Auschwitz vom 19. Juli 1943

D Anzeigende

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Die Übereinstimmung mit dem Erstbuch wird beglaubigt.

Auschwitz, den 29.7. 1943

Der Standesbeamte
In Vertretung

Der Standesbeamte
In Vertretung
Grabner

Todesursache: Plötzlicher Herztod

Eheschließung d Verstorbener am _____ in _____

(Standesamt _____)

www.auschwitz.org.pl

Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov

KT Auschwitz. Knjiga taboriščnikov-pacientov. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

Dr.	Ime	Prezime	Rojstni datum	Dr.	Ime	Prezime	Rojstni datum
2121	57881	Walter Lenz	18.10.1900	2141	51776	Waldmann, Hans	18.10.1900
2122	57882	Walter Lenz	18.10.1900	2142	51777	Waldmann, Hans	18.10.1900
2123	57883	Walter Lenz	18.10.1900	2143	51778	Waldmann, Hans	18.10.1900
2124	57884	Walter Lenz	18.10.1900	2144	51779	Waldmann, Hans	18.10.1900
2125	57885	Walter Lenz	18.10.1900	2145	51780	Waldmann, Hans	18.10.1900
2126	57886	Walter Lenz	18.10.1900	2146	51781	Waldmann, Hans	18.10.1900
2127	57887	Walter Lenz	18.10.1900	2147	51782	Waldmann, Hans	18.10.1900
2128	57888	Walter Lenz	18.10.1900	2148	51783	Waldmann, Hans	18.10.1900
2129	57889	Walter Lenz	18.10.1900	2149	51784	Waldmann, Hans	18.10.1900
2130	57890	Walter Lenz	18.10.1900	2150	51785	Waldmann, Hans	18.10.1900

Nacistični »klavec« dr. Josef Mengele (njegov podpis) Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum

Josef Mengele

NO.	NAME	DATE	TIME	PLACE	REMARKS
386.	Rosa	1.1.4	4.1.23	Amsterdam	
387.	Martha	1.1.4	3.93	Wien	
388.	Natella	1.1.4	5.21	Braken	
389.	Mina	1.1.4	4.73	Hochheim	
390.	Ilse	1.1.4	3.15	Tübingen	
391.	Aaltje	1.1.4	2.31	Amsterdam	
392.	Rachel	1.1.4	26.11.06	Amsterdam	
393.	Bina	1.1.4		auf der Flucht ersch.	
394.	Rosa	1.1.4		" " " "	

Zakoni o rasni čistosti, čistosti krvi, zakoni o higieni nemške rase. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



KT Auschwitz, osebna izkaznica za taboriščnike. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.

KL: Birkenau *1020/2*

Pole
Häftl.-Nr.: 
119 366

Häftlings-Personal-Karte

Fam.-Name: <u>Miechowicz</u>	Überstellt	Personen-Beschreibung:
Vorname: <u>Kasimier</u>	am: <u>19. Sept. 1944</u> an KL.	Grösse: <u>175</u> cm
Geb. am: <u>4.3.22</u> in <u>Rowno</u>	am: <u>19. Sept. 1944</u> an KL.	Gestalt: <u>slank</u>
Stand: <u>ld.</u> Kinder:	am: <u>19. Sept. 1944</u> an KL.	Gesicht: <u>oval</u>
Wohnort:	am: _____ an KL.	Augen: <u>braun</u>
Strasse:	am: _____ an KL.	Nase: <u>gerade</u>
Religion: <u>rk.</u> Staatsang.: <u>eh. Pol.</u>	am: _____ an KL.	Mund: <u>schmal</u>
Wohnort d. Angehörigen: <u>Wiazowski</u>	am: _____ an KL.	Ohren: <u>normal</u>
<u>Kasimir Warschau Koscielna</u>	am: _____ an KL.	Zähne: <u>gut</u>
<u>10/8</u>	am: _____ an KL.	Haare: <u>schwarz</u>
Eingewiesen am: <u>29.4.43</u>	am: _____ an KL.	Sprache: <u>poln. / rus.</u>
durch: <u>Stapo, Warschau</u>	am: _____ an KL.	Bes. Kennzeichen: <u>+</u>
in KL.: <u>4. 10. 1943</u>	Entlassung:	Charak.-Eigenschaften:
Grund: <u>Wgl. d. Verurteilung</u>	am: _____ durch KL.:	
Vorstrafen:	mit Verfügung v.:	Sicherheit b. Einsatz:
Strafen im Lager:		
Grund:	Art:	Bemerkung:
		
Körperliche Verfassung:		
<i>32203</i> www.auschwitz.org.pl		

KT Auschwitz-Birkenau, čakajoč na usmrtitev

Zemljevid KT Auschwitz-Birkenau. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



207



Taboriščnike vodijo na prisilno delo v KT Auschwitz. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



Mednarodni RK ter ameriški vojaki ob osvoboditvi KT Auschwitz-Birkenau.
Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.

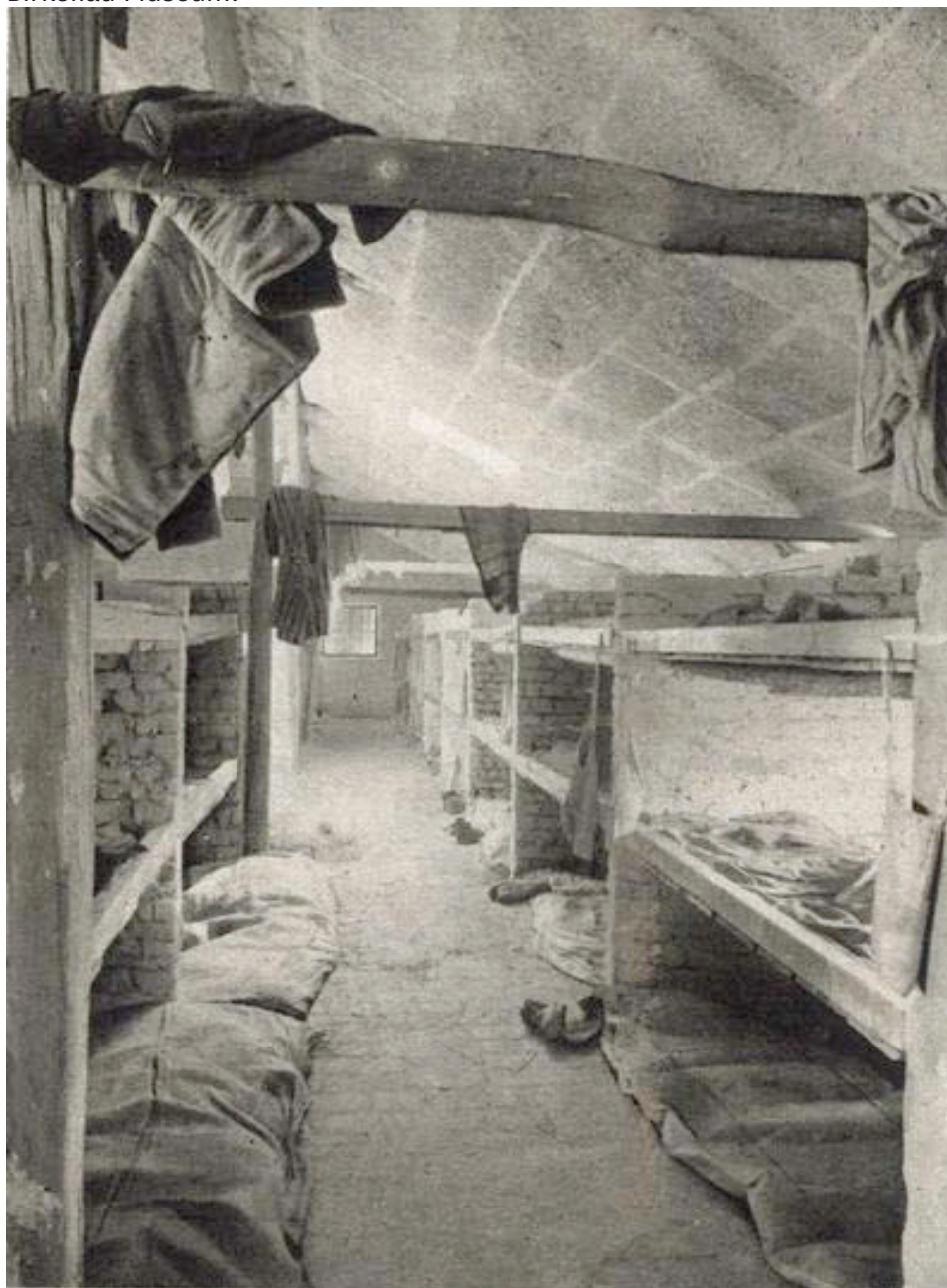


209

Taboriščniki v KT Auschwitz pred štetjem. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



Žensko taborišče v KT Auschwitz-Birkenau. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



OŚWIECIM-BRZEZINKA
ЛУШВИЦ-БІРКЕНАУ
AUSCHWITZ-BIRKENAU

Phot. St. Mucha

Umivalnica v KT Auschwitz-Birkenau. Arhiv: Memorial and Auschwitz-Birkenau Museum.



Priloga 11.1: KT Jasenovac in NDH. Pisno dovoljenje za objavo fotografij avtorju od gospe ravnateljica Nataša Jovičić.

KT Jasenovac v času NDH. Dostopno preko: http://v9.nonxt3.c.bigcache.googleapis.com/static.panoramio.com/photos/original/10866310.jpg?redirect_counter=1 (08.09.2011)

211



KT Jasenovac (mesto holokavsta za Cigane) v času NDH Dostopno preko:
<http://static.panoramio.com/photos/original/34725711.jpg> (08.09.2011)



212

Kriegerdenkmal, KT Jasenovac: Dostopno preko: http://v7.cache3.c.bigcache.googleapis.com/static.panoramio.com/photos/original/22673938.jpg?redirect_counter=2 (08.09.2011)



KT Jasenovac 1. Dostopno preko: <http://static.panoramio.com/photos/original/368820.jpg> (08.09.2011)



KT Jasenovac, NDH (vlaki smrti so vsakodnevno prevažali v smrt na tisoče Ciganov/Romov) Dostopno preko: http://v3.cache3.c.bigcache.googleapis.com/static.panoramio.com/photos/original/10866381.jpg?redirect_counter=2 (08.09.2011)



Hrvaška katoliška Cerkev s kardinalom Alojzijem Stepincem pozdravlja nacistične in ustaške veljake (Arhiv: KT Jasenovac)



214

KT Jasenovac, taboriščniki med delom. Arhiv: Spomenik, muzej Jasenovac.



Cigani v KT Jasenovac Arhiv: Muzej in spomenik Jasenovac



Pobiti taboriščniki. Arhiv: Muzej in spomenik Jasenovac



Slika na prejšnji strani: V KT so bili poslani tudi ciganski otroci.
Arhiv: Muzej in spomenik Jasenovac



Ustaši so veliko Ciganov pobili že med transportom v Jasenovac ter jih odvrgli v reko Savo. Arhiv: Muzej in spomenik Jasenovac



V imenu Boga proti ciganski nesnagi v ustaški NDH. Arhiv: Muzej in spomenik Jasenovac



Fotografije iz Gestapovskega zapora Begunje

Seznam zapornikov iz Begunj; fotografiral: Sebastian Žetko

seznam zapornikov II. knjiga

<table> <tr><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th></tr> <tr><td>22.1</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.2</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.3</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.4</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.5</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.6</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.7</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.8</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.9</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.10</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.11</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.12</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.13</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.14</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.15</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.16</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.17</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.18</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.19</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.20</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.21</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.22</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.23</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.24</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.25</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.26</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.27</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.28</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.29</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.30</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.31</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.32</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.33</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.34</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.35</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.36</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.37</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.38</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.39</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.40</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.41</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.42</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.43</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.44</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.45</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.46</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.47</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.48</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.49</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.50</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.51</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.52</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.53</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.54</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.55</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.56</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.57</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.58</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.59</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.60</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.61</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.62</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.63</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.64</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.65</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.66</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.67</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.68</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.69</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.70</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.71</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.72</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.73</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.74</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.75</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.76</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.77</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.78</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.79</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.80</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.81</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.82</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.83</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.84</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.85</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.86</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.87</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.88</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.89</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.90</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.91</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.92</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.93</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.94</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.95</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.96</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.97</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.98</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>22.99</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.00</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> </table>	Ime	Ime	Ime	Ime	Ime	22.1	...	...	...	...	22.2	...	...	...	...	22.3	...	...	...	...	22.4	...	...	...	...	22.5	...	...	...	...	22.6	...	...	...	...	22.7	...	...	...	...	22.8	...	...	...	...	22.9	...	...	...	...	22.10	...	...	...	...	22.11	...	...	...	...	22.12	...	...	...	...	22.13	...	...	...	...	22.14	...	...	...	...	22.15	...	...	...	...	22.16	...	...	...	...	22.17	...	...	...	...	22.18	...	...	...	...	22.19	...	...	...	...	22.20	...	...	...	...	22.21	...	...	...	...	22.22	...	...	...	...	22.23	...	...	...	...	22.24	...	...	...	...	22.25	...	...	...	...	22.26	...	...	...	...	22.27	...	...	...	...	22.28	...	...	...	...	22.29	...	...	...	...	22.30	...	...	...	...	22.31	...	...	...	...	22.32	...	...	...	...	22.33	...	...	...	...	22.34	...	...	...	...	22.35	...	...	...	...	22.36	...	...	...	...	22.37	...	...	...	...	22.38	...	...	...	...	22.39	...	...	...	...	22.40	...	...	...	...	22.41	...	...	...	...	22.42	...	...	...	...	22.43	...	...	...	...	22.44	...	...	...	...	22.45	...	...	...	...	22.46	...	...	...	...	22.47	...	...	...	...	22.48	...	...	...	...	22.49	...	...	...	...	22.50	...	...	...	...	22.51	...	...	...	...	22.52	...	...	...	...	22.53	...	...	...	...	22.54	...	...	...	...	22.55	...	...	...	...	22.56	...	...	...	...	22.57	...	...	...	...	22.58	...	...	...	...	22.59	...	...	...	...	22.60	...	...	...	...	22.61	...	...	...	...	22.62	...	...	...	...	22.63	...	...	...	...	22.64	...	...	...	...	22.65	...	...	...	...	22.66	...	...	...	...	22.67	...	...	...	...	22.68	...	...	...	...	22.69	...	...	...	...	22.70	...	...	...	...	22.71	...	...	...	...	22.72	...	...	...	...	22.73	...	...	...	...	22.74	...	...	...	...	22.75	...	...	...	...	22.76	...	...	...	...	22.77	...	...	...	...	22.78	...	...	...	...	22.79	...	...	...	...	22.80	...	...	...	...	22.81	...	...	...	...	22.82	...	...	...	...	22.83	...	...	...	...	22.84	...	...	...	...	22.85	...	...	...	...	22.86	...	...	...	...	22.87	...	...	...	...	22.88	...	...	...	...	22.89	...	...	...	...	22.90	...	...	...	...	22.91	...	...	...	...	22.92	...	...	...	...	22.93	...	...	...	...	22.94	...	...	...	...	22.95	...	...	...	...	22.96	...	...	...	...	22.97	...	...	...	...	22.98	...	...	...	...	22.99	...	...	...	...	23.00	...	...	...	...	<table> <tr><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th></tr> <tr><td>23.1</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.2</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.3</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.4</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.5</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.6</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.7</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.8</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.9</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.10</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.11</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.12</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.13</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.14</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.15</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.16</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.17</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.18</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.19</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.20</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.21</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.22</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.23</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.24</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.25</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.26</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.27</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.28</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.29</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.30</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.31</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.32</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.33</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.34</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.35</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.36</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.37</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.38</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.39</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.40</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.41</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.42</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.43</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.44</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.45</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.46</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.47</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.48</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.49</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.50</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.51</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.52</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.53</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.54</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.55</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.56</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.57</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.58</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.59</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.60</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.61</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.62</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.63</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.64</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.65</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.66</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.67</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.68</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.69</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.70</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.71</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.72</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.73</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.74</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.75</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.76</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.77</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.78</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.79</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.80</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.81</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.82</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.83</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.84</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.85</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.86</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.87</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.88</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.89</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.90</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.91</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.92</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.93</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.94</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.95</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.96</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.97</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.98</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>23.99</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.00</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> </table>	Ime	Ime	Ime	Ime	Ime	23.1	...	...	...	...	23.2	...	...	...	...	23.3	...	...	...	...	23.4	...	...	...	...	23.5	...	...	...	...	23.6	...	...	...	...	23.7	...	...	...	...	23.8	...	...	...	...	23.9	...	...	...	...	23.10	...	...	...	...	23.11	...	...	...	...	23.12	...	...	...	...	23.13	...	...	...	...	23.14	...	...	...	...	23.15	...	...	...	...	23.16	...	...	...	...	23.17	...	...	...	...	23.18	...	...	...	...	23.19	...	...	...	...	23.20	...	...	...	...	23.21	...	...	...	...	23.22	...	...	...	...	23.23	...	...	...	...	23.24	...	...	...	...	23.25	...	...	...	...	23.26	...	...	...	...	23.27	...	...	...	...	23.28	...	...	...	...	23.29	...	...	...	...	23.30	...	...	...	...	23.31	...	...	...	...	23.32	...	...	...	...	23.33	...	...	...	...	23.34	...	...	...	...	23.35	...	...	...	...	23.36	...	...	...	...	23.37	...	...	...	...	23.38	...	...	...	...	23.39	...	...	...	...	23.40	...	...	...	...	23.41	...	...	...	...	23.42	...	...	...	...	23.43	...	...	...	...	23.44	...	...	...	...	23.45	...	...	...	...	23.46	...	...	...	...	23.47	...	...	...	...	23.48	...	...	...	...	23.49	...	...	...	...	23.50	...	...	...	...	23.51	...	...	...	...	23.52	...	...	...	...	23.53	...	...	...	...	23.54	...	...	...	...	23.55	...	...	...	...	23.56	...	...	...	...	23.57	...	...	...	...	23.58	...	...	...	...	23.59	...	...	...	...	23.60	...	...	...	...	23.61	...	...	...	...	23.62	...	...	...	...	23.63	...	...	...	...	23.64	...	...	...	...	23.65	...	...	...	...	23.66	...	...	...	...	23.67	...	...	...	...	23.68	...	...	...	...	23.69	...	...	...	...	23.70	...	...	...	...	23.71	...	...	...	...	23.72	...	...	...	...	23.73	...	...	...	...	23.74	...	...	...	...	23.75	...	...	...	...	23.76	...	...	...	...	23.77	...	...	...	...	23.78	...	...	...	...	23.79	...	...	...	...	23.80	...	...	...	...	23.81	...	...	...	...	23.82	...	...	...	...	23.83	...	...	...	...	23.84	...	...	...	...	23.85	...	...	...	...	23.86	...	...	...	...	23.87	...	...	...	...	23.88	...	...	...	...	23.89	...	...	...	...	23.90	...	...	...	...	23.91	...	...	...	...	23.92	...	...	...	...	23.93	...	...	...	...	23.94	...	...	...	...	23.95	...	...	...	...	23.96	...	...	...	...	23.97	...	...	...	...	23.98	...	...	...	...	23.99	...	...	...	...	24.00	...	...	...	...	<table> <tr><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th></tr> <tr><td>24.1</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.2</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.3</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.4</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.5</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.6</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.7</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.8</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.9</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.10</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.11</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.12</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.13</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.14</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.15</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.16</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.17</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.18</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.19</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.20</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.21</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.22</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.23</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.24</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.25</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.26</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.27</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.28</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.29</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.30</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.31</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.32</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.33</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.34</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.35</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.36</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.37</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.38</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.39</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.40</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.41</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.42</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.43</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.44</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.45</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.46</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.47</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.48</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.49</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.50</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.51</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.52</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.53</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.54</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.55</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.56</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.57</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.58</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.59</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.60</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.61</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.62</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.63</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.64</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.65</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.66</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.67</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.68</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.69</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.70</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.71</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.72</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.73</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.74</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.75</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.76</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.77</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.78</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.79</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.80</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.81</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.82</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.83</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.84</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.85</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.86</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.87</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.88</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.89</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.90</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.91</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.92</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.93</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.94</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.95</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.96</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.97</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.98</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>24.99</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.00</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> </table>	Ime	Ime	Ime	Ime	Ime	24.1	...	...	...	...	24.2	...	...	...	...	24.3	...	...	...	...	24.4	...	...	...	...	24.5	...	...	...	...	24.6	...	...	...	...	24.7	...	...	...	...	24.8	...	...	...	...	24.9	...	...	...	...	24.10	...	...	...	...	24.11	...	...	...	...	24.12	...	...	...	...	24.13	...	...	...	...	24.14	...	...	...	...	24.15	...	...	...	...	24.16	...	...	...	...	24.17	...	...	...	...	24.18	...	...	...	...	24.19	...	...	...	...	24.20	...	...	...	...	24.21	...	...	...	...	24.22	...	...	...	...	24.23	...	...	...	...	24.24	...	...	...	...	24.25	...	...	...	...	24.26	...	...	...	...	24.27	...	...	...	...	24.28	...	...	...	...	24.29	...	...	...	...	24.30	...	...	...	...	24.31	...	...	...	...	24.32	...	...	...	...	24.33	...	...	...	...	24.34	...	...	...	...	24.35	...	...	...	...	24.36	...	...	...	...	24.37	...	...	...	...	24.38	...	...	...	...	24.39	...	...	...	...	24.40	...	...	...	...	24.41	...	...	...	...	24.42	...	...	...	...	24.43	...	...	...	...	24.44	...	...	...	...	24.45	...	...	...	...	24.46	...	...	...	...	24.47	...	...	...	...	24.48	...	...	...	...	24.49	...	...	...	...	24.50	...	...	...	...	24.51	...	...	...	...	24.52	...	...	...	...	24.53	...	...	...	...	24.54	...	...	...	...	24.55	...	...	...	...	24.56	...	...	...	...	24.57	...	...	...	...	24.58	...	...	...	...	24.59	...	...	...	...	24.60	...	...	...	...	24.61	...	...	...	...	24.62	...	...	...	...	24.63	...	...	...	...	24.64	...	...	...	...	24.65	...	...	...	...	24.66	...	...	...	...	24.67	...	...	...	...	24.68	...	...	...	...	24.69	...	...	...	...	24.70	...	...	...	...	24.71	...	...	...	...	24.72	...	...	...	...	24.73	...	...	...	...	24.74	...	...	...	...	24.75	...	...	...	...	24.76	...	...	...	...	24.77	...	...	...	...	24.78	...	...	...	...	24.79	...	...	...	...	24.80	...	...	...	...	24.81	...	...	...	...	24.82	...	...	...	...	24.83	...	...	...	...	24.84	...	...	...	...	24.85	...	...	...	...	24.86	...	...	...	...	24.87	...	...	...	...	24.88	...	...	...	...	24.89	...	...	...	...	24.90	...	...	...	...	24.91	...	...	...	...	24.92	...	...	...	...	24.93	...	...	...	...	24.94	...	...	...	...	24.95	...	...	...	...	24.96	...	...	...	...	24.97	...	...	...	...	24.98	...	...	...	...	24.99	...	...	...	...	25.00	...	...	...	...	<table> <tr><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th><th>Ime</th></tr> <tr><td>25.1</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.2</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.3</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.4</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.5</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.6</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.7</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.8</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.9</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.10</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.11</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.12</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.13</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.14</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.15</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.16</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.17</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.18</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.19</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.20</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.21</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.22</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.23</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.24</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.25</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.26</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.27</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.28</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.29</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.30</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.31</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.32</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.33</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.34</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.35</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.36</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.37</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.38</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.39</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.40</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.41</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.42</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td><td>...</td></tr> <tr><td>25.43</td><td></td></tr></table>	Ime	Ime	Ime	Ime	Ime	25.1	...	...	...	...	25.2	...	...	...	...	25.3	...	...	...	...	25.4	...	...	...	...	25.5	...	...	...	...	25.6	...	...	...	...	25.7	...	...	...	...	25.8	...	...	...	...	25.9	...	...	...	...	25.10	...	...	...	...	25.11	...	...	...	...	25.12	...	...	...	...	25.13	...	...	...	...	25.14	...	...	...	...	25.15	...	...	...	...	25.16	...	...	...	...	25.17	...	...	...	...	25.18	...	...	...	...	25.19	...	...	...	...	25.20	...	...	...	...	25.21	...	...	...	...	25.22	...	...	...	...	25.23	...	...	...	...	25.24	...	...	...	...	25.25	...	...	...	...	25.26	...	...	...	...	25.27	...	...	...	...	25.28	...	...	...	...	25.29	...	...	...	...	25.30	...	...	...	...	25.31	...	...	...	...	25.32	...	...	...	...	25.33	...	...	...	...	25.34	...	...	...	...	25.35	...	...	...	...	25.36	...	...	...	...	25.37	...	...	...	...	25.38	...	...	...	...	25.39	...	...	...	...	25.40	...	...	...	...	25.41	...	...	...	...	25.42	...	...	...	...	25.43	
Ime	Ime	Ime	Ime	Ime																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.1	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.2	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.3	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.4	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.5	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.6	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.7	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.8	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.9	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.10	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.11	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.12	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.13	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.14	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.15	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.16	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.17	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.18	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.19	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.20	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.21	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.22	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.23	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.24	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.25	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.26	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.27	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.28	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.29	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.30	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.31	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.32	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.33	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.34	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.35	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.36	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.37	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.38	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.39	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.40	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.41	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.42	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.43	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.44	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.45	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.46	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.47	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.48	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.49	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.50	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.51	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.52	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.53	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.54	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.55	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.56	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.57	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.58	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.59	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.60	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.61	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.62	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.63	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.64	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.65	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.66	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.67	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.68	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.69	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.70	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.71	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.72	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.73	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.74	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.75	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.76	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.77	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.78	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.79	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.80	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.81	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.82	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.83	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.84	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.85	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.86	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.87	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.88	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.89	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.90	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.91	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.92	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.93	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.94	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.95	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.96	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.97	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.98	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
22.99	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.00	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
Ime	Ime	Ime	Ime	Ime																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.1	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.2	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.3	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.4	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.5	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.6	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.7	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.8	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.9	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.10	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.11	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.12	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.13	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.14	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.15	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.16	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.17	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.18	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.19	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.20	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.21	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.22	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.23	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.24	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.25	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.26	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.27	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.28	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.29	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.30	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.31	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.32	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.33	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.34	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.35	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.36	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.37	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.38	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.39	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.40	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.41	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.42	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.43	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.44	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.45	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.46	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.47	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.48	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.49	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.50	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.51	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.52	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.53	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.54	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.55	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.56	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.57	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.58	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.59	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.60	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.61	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.62	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.63	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.64	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.65	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.66	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.67	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.68	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.69	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.70	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.71	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.72	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.73	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.74	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.75	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.76	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.77	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.78	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.79	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.80	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.81	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.82	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.83	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.84	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.85	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.86	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.87	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.88	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.89	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.90	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.91	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.92	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.93	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.94	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.95	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.96	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.97	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.98	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
23.99	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.00	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
Ime	Ime	Ime	Ime	Ime																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.1	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.2	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.3	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.4	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.5	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.6	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.7	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.8	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.9	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.10	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.11	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.12	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.13	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.14	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.15	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.16	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.17	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.18	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.19	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.20	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.21	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.22	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.23	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.24	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.25	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.26	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.27	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.28	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.29	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.30	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.31	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.32	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.33	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.34	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.35	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.36	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.37	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.38	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.39	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.40	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.41	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.42	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.43	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.44	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.45	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.46	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.47	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.48	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.49	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.50	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.51	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.52	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.53	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.54	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.55	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.56	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.57	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.58	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.59	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.60	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.61	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.62	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.63	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.64	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.65	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.66	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.67	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.68	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.69	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.70	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.71	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.72	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.73	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.74	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.75	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.76	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.77	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.78	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.79	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.80	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.81	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.82	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.83	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.84	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.85	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.86	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.87	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.88	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.89	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.90	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.91	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.92	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.93	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.94	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.95	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.96	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.97	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.98	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
24.99	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.00	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
Ime	Ime	Ime	Ime	Ime																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.1	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.2	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.3	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.4	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.5	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.6	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.7	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.8	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.9	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.10	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.11	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.12	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.13	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.14	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.15	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.16	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.17	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.18	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.19	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.20	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.21	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.22	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.23	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.24	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.25	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.26	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.27	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.28	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.29	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.30	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.31	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.32	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.33	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.34	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.35	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.36	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.37	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.38	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.39	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.40	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.41	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.42	...	...	...	...																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
25.43																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							

Žara iz Begunj; fotografiral: Sebastian Žetko



Grafit v Gestapovskem zaporu Begunje; fotografiral: Sebastian Žetko



Tudi Bog je umaknil svoj pogled od Ciganov/Romov

JUTRI VI
EČE SE VRTI

Nacistični razglas; fotografiral: Sebastian Žetko

Bekanntmachung

Kommunistische Mord- und Terrorbanden haben in letzter Zeit wiederholt bei einzelnen Büatern Unterschlupf gefunden, um von hier ihre Plünderungen, Sabotage- und Mordüberfälle zu unternehmen. Dabei wurden sie von der betroffenen Bevölkerung gewöhnlich unterstützt und diese hat es vielfach unterlassen, sofort eine Anzeige bei der nächsten Polizei — oder sonstigen Behörde zu erstatten.

Um die friedliebende Bevölkerung zu schützen, hat in Zukunft jeder, der den Banditen Unterschlupf gibt und es versäumt, sofort selbst oder durch Benachrichtigung der Nachbarn die Behörden zu verständigen, mit den schärfsten Massnahmen zu rechnen, zumindest mit seiner Aussiedlung.

Die gleiche Strafe trifft auch jene, die auf anderem Wege vom Aufenthalt von Banditen und von ihren Aktionen Kenntnis erhalten und nicht sofort eine Anzeige erstatten oder aber, die den verlogenen Verhetzungen der Banditen glauben und sich, wenn auch nur kurze Zeit, ihnen anschliessen.

Die anständige und arbeitsame Bevölkerung muss endlich erkennen, dass diese Banditen und jene Kreise, die hinter ihnen stehen, trotz aller Versprechungen und Verhetzungen nur ihre erbittertsten Feinde sind, die überall plündern und zerstören und ihre eigenen Volksgenossen ermorden.

Jeder Hausbesitzer ist verpflichtet, diese Bekanntmachung an der Innenseite der Haustüre in sichtbarer Form anzubringen und im Falle der Beschädigung für Ersatz zu sorgen.

Der Höhere **ff-**
im Wehr

gez. R

ff-Gruppenführer und C

Razglas

Komunistične morilske in nasilne tolpe so v zadnjem času ponovno našle zatočišče pri posameznih kmetih, da bi od tam skušale pleniti, sabotirati in moriti. Prizadeto prebivalstvo jih je pri tem navadno podpiralo in večkrat opustilo prijavo pri najbližji policijski — ali kaki drugi oblasti.

Da zaščitimo miroljubno prebivalstvo, mora v bodoče vsak, ki nudi banditom zatočišče in o tem ne obvesiti takoj sam ali potem sosedov oblasti, računati z najstrožjimi ukrepi, najmanj pa s svojo izselitvijo.

Ista kazen zadene tudi tiste, ki na kak drug način zvedo za nahajališče banditov in njihovo delovanje ali pa, ki nasedajo lažnjivemu hujskanju banditov in se jim, pa čeprav samo za kratko dobo, pridružijo.

Pošteno in delavno prebivalstvo mora že enkrat spoznati, da so ti banditi in vsi, ki so zanje, kljub vsem obljubam in vsemu hujskanju le njegovi najbolj zagrizeni sovražniki, ki povsod plenijo in razdirajo ter morijo svoje lastne sonarodnjake.

Vsak hišni posestnik je dolžan, pritrditi ta razglas v vidni obliki na notranji strani vežnih vrat in ga v slučaju poškodbe takoj nadomestiti z novim.

Viri

CDMG 1995, 11. *The situation of Gypsies (Roma and Sinti) in Europe*. Council of Europe. European Committee on migration. Poročilo sprejeto 5. maja 1995. Objavljeno 1. Avgusta 1995. Strasbourg, štev. cdmg11.95e

Diricchardi Rinaldo, 1995-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

Elibron Classics series. Vol.VI. 2.del. Edinburgh: Adamont media Corporation(faksimile iz leta 1913).

Galgen Beerfelden. Dostopno preko:

<http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Bild:Beerfelder-galgen-2007.jpg&filetimestamp=20071227193154>
(22.02.2011)

Herodotus history, 3.knj. Dostopno preko: <http://classics.mit.edu/Herodotus/history.html> (17.11.2010)

Kaiserlich privilegirter Reichs-Anzeiger, 1804. 2. Izdaja. Dostopno preko:

http://books.google.com/books?id=-FFEAAAACAAJ&pg=RA2-PT681&dq=Gegen+Zigeuner+und+Vagabunden&hl=sl&ei=lomBTZOAContOf_U1Lsl&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=OCCsQ6AEwATgK#v=onepage&q&f=false 22-02.2011.

Lewis Bernard, 2001. «*Iran in history*» Dostopno preko: <http://www.tau.ac.il/dayancenter/mel/lewis.html> (25. 09. 2010)

Münster Sebastian, 1544. *Cosmographia universalis*. Basel.

Münster Sebastian, 1550. *Familie von „Zigeunern“/“Heyden“*. Basel.

Pery John, 2005. «*Šah Namah*». Dostopno preko: <http://www.iranica.com/newsite> (20.11. 2010)

Skupina sedmih članov Sveta romske skupnosti, prvopodpisani Rudaš Darko. *Vabilo na sklic izredne seje Sveta romske skupnosti RS, z dne: 14.02.2011*. V: Diricchardi Rinaldo, 2008-2010. *Arhiv-pisni*. Ljubljana/Jesenice.

Sveto Pismo - Slovenski standardni prevod. 2008. Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije.

Urad Vlade RS za narodnosti, dopis dne 30.07.2009, številka: 0952-2/2009-9.

Varuh človekovih pravic. Dopis z dne 03.07.2009, številka: 10.1-4/2008-32-VE. V: Diricchardi Rinaldo 1995-2010. *Osebni arhiv*.

Varuh človekovih pravic RS, dopis z dne: 14.06.2010, štev.:10.1-12/2010-2-AD. V: Diricchardi Rinaldo, 2008-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

ZromS1 - Zakon o romskih skupnostih v RS. Dostopno preko:

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200733&stevilka=1762> (22.01.2011)

Zveza Romov Slovenije. *Uradni dopis z dne 31.03.2009*. V: Diricchardi Rinaldo, 2008-2010. *Osebni arhiv*. Ljubljana/Jesenice.

Literatura

- acković, Dragoljub (2001a) Nacija smo a ne Cigani. Beograd. Rominterpress.
- Acton Thomas; Klimová Ilona 2001,15
- 7-225. »The International Romani Union: An East European Answer to West European questions?« V: Guy Will (ur.)Between past and future:The Roma of Central and Eastern Europe. Hatfield: University of Hertfordshire Press.
- Acton Thomas Alan 1997, 142 - 150. »Gypsy law«. V: Gypsy politics and Traveller Identity. Herfordshire. University of Herfordshire Press.
- Asmussen Nils, 1987. »Wiedergutmachung« und NS-Verfolgte in Hamburg nach 1945«. V: Der kurze Traum von der Gerechtigkeit. Hamburg: Erlebnisse Verlag.
- Barany Zoltan, 2002. *The East European Gypsies*. Cambridge: University Press.
- Berenbaum Michael; Peck J. Abraham, 2002. *The Holocaust and history: the known, the unknown, the disputed and the re-examined*. Bloomington Indiana: University Press.
- Biester Johann Erich 1793, 108-165; 364; 360-393. »Über die Zigeuner: besonders in Königreich Preußen«. V: Berlinische Monatschriften. 21.
- Boyd Jenkins Orville, 2005. »Koine Greek as a Mother Tongue«. Dostopno preko: <http://www.orvillejenkins.com/languages/koinemothertongue.html> (22.10.2010).
- Büttner Winfried, 1996. *Mainzer Polizeigeschichte: von Anfängen bis zur Gegenwart*. Alzey: Verlag der Rheinheissischen Dr.-Werkstätte.
- Cech Petra; Mozes Heinschink 2001, 341-368. »Sinti Istriani, Lički Šijaci, Gopti und Cigani Brajdiči: Die Dolenjski Roma in Slovenien.« V: Igla Birgit; Stolz Thomas (ur.). *Was Ich Noch Sagen Wollte . . . A Multilingual Festschrift for Boretzky Norbert on the Occasion of his 65th Birthday*. Berlin: Akademie Verlag.
- Calvelli Adorno Franz 1961, 529-537; 534-536. »Die rassische Verfolgung der Zigeuner vor dem 1. März 1943«. V: Rechtssprechung zum Wiedergutmachungsrecht. 7. zvezek. München.
- Cipot Boris 2008. »Sinti v Sloveniji dvigujejo glave.« V: Indirekt. Dostopno preko: http://direkt.si/novice/slovenija/sinti_v_sloveniji_dvigujejo_glavo/114309 (15.10.2010).
- Clebert Jean Paul, 1961. *The Gypsies*. London: Vista Books.
- Dillmann Alfred, 1905. *Zigeuner-Buch*. München: Wild.
- Diricchari Rinaldo, 2007. »Sinti z Gorenjskega«. V: Svobodna misel, letnik XLV, števil. 19.
- Djurić Rajko, 2003. *The language of the Roma: the oldest language still spoken*. Berlin: PEN centrum press release.
- Eccard Joachim Georgio 1723, 2164. *Corpus Historicum Medii Aevi (2.del). Sive Scriptores in Orbe Universo. Praecipue in Germania a temporibus Maxime Caroli M. Imperatoris usque ad finem seculi*.
- Fonseca Isabel, 1996. *Bury Me standing: The Gypsies and their Journey*. New York: Knopf.
- Fraser Angus, 1992. *The Gypsies*. Oxford-Cambridge: Blackwell.
- Freherus. *Notam ad Chronicon Andreas Ratissbonensi*. V: Tetzner Theodor, 1835. Geschichte der Zigeuner, ihre Herkunft, Natur und Art; für Gebildete Leser dargestellt.
- Friedlander Henry 1997, 55. *The Origins of Nazi Genocide: From Euthanasia to the Final Solution*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Frykenberg Robert E. 2003, 33-60. »Christians in India: An Historical Overview of their complex Origins«. V: Christians and missionaries in India. Eerdmans Publishing.
- Frommann Johann Christian 1674, 527. *Tractatus de Fascinatione novus et singularis*. Norimbergae: Haeredum.
- Gilsenbach Reimar, 1994. *Weltchronik der Zigeuner*. 1. Teil: Von den Anfängen bis 1599. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Grellman H.M.G., 1787. *Disertation on the Gypsies*. London: Ballantine.
- Gronemeyer Reimer; Rakelmann Georgia A., 1988. *Die Zigeuner. Reisende in Europa*. Köln: DuMont Buchverlag.

- Gronemeyer Reimer 1988, 20-40. *Die Zigeuner: Reisende in Europa: Roma, Sinti, Manouches, Gitanos, Gypsies, Kalderasch, Vlach, und andere*. Köln: DuMont.
- Groome Francis Hindes 1778, 57. *Itineraria*. Cambridge.
- Haliti, Bajram, 2006. *India and Roma*. Kosovo: Central Office of Roma.
- Grotefend G. A.; Norddeutscher Bund, 1866-1870. *Die Gesetze und Verordnungen, nebst den sonstigen Erlassen für den Preussischen Staat und das Deutsche Reich, 1806-1875*. Prussia: Schwan
- Halwachs Dieter; Florian Menz (ur.) 1999, 172-209. *Die Sprache der Roma*. Klagenfurt: Draga Verlag.
- Halwachs Dieter, 2000. "Romani: Attempting an introductory overview." V: *Romani in Austria*. Graz: Institut für Sprachwissenschaft.
- Hancock Ian; Arbor Ann (ur.), 1987. *The Pariah Syndrome. An account of Gypsy slavery and persecution*. Michigan: Karoma Publishers.
- Hancock Ian, 2002. *We are the Romani People. Amsam e Rromane džene*. Hatfield: University of Hertfordshire Press
- Hancock Ian, 2004. *On Romani origins and identity: Questions for discussion*. University of Texas at Austin.
- Hancock Ian, 2008. »On Romani Origins and Identity« . Dostopno preko: http://www.radoc.net/radoc.php?doc=art_b_history_origins&lang=en&articles=true (14.06.2010)
- Hancock Ian, 1995. »On the migration and affiliation of the Rom, Lom and Dom Gypsies«. V: *Matras, Y.(ur.) Romani in contact*. Amsterdam - Philadelphia: Benjamins.
- Hancock Ian, 2000. »The emergence of Romani as a koine outside of India«. V: Acton Thomas (ur.) *Scholarship and the Gypsy struggle*. Hatfield: The University of Hertfordshire Press.
- Hastings James (ur.) 2006, 464-466. *Encyclopedia of Religion and Ethics*. Heymann C., 1924. »Anweisung zur Bekämpfung des Zigeunerunwesens vom 17. Februar. 1906". Berlin: Reichsministerium des Innern.
- Hoyland John, 1816. *A historical Survey of the Customs, Habits and Present State of the Gypsies*. London: Darton-Harvey&Co.
- Houtsma M Th; E. J. Brill (ur.) 1999, 1913-1936. *First Encyclopaedia of Islam*. Leiden: Brill.
- Hübschmannová Milena, 2004. "Origin of Roma," V: *Rombase Network, history section*. Graz.
- Ikrām S.M., 1989. »The True Origin of Roma and Sinti« V: *History of Muslim Civilisation in India and Pakistan*. Lahore: Star Books.
- Jelinčič Plemeniti Zmag, 2008. »Sinti so integralen del slovenskega naroda« V: STA (2008). Dostopno preko: www.sta.si (18.09.2008)
- Kalaydjieva Luba; idr. 2005, 1084 - 1094. »A newly discovered founder population: The Roma/Gypsies«. V: *BioEssays*, šte. 27 (10).
- Kalaydjieva Luba, 2005. »A newly discovered founder population: The Roma /Gypsies«. Dostopno preko: http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15322984?ordinalpos=23&itool=EntrezSystem2.PEntrez.Pubmed.Pubmed_ResultsPanel.Pubmed_DefaultReportPanel.Pubmed_RVDocSum (20.04. 2009).
- Kalaydjieva, Luba (14. March 2007): Highly variable neural involvement in sphingomyelinase-deficient Niemann-Pick disease caused by an ancestral Gypsy mutation. (Pt 4):1050-61. NCB - PUBMED: Brain , 130.
- Kegan Paul 1998, 415- 421. *Encyclopadia Iranica*. Vol. XI. Zv. 4. London: Routledge.
- Kenrick Donald (ur.) 2005, 89-122. »Romani rokkeripen to-divvus: The English Romani dialect and its contemporary social, educational and linguistic standing«. London: Romanestan Publications.
- Kenrick Donald, 1994. *Les Tsiganes, de l'Inde a la Mediterranee*. Paris: Centre de Recherches Tsiganes.
- Kenrick Donald, 2004. *Gypsies, from the Ganges to the Thames*. Herford: University of Hertfordshire.
- Kenrick Donald; Taylor Gillian, 1998. *Historical Dictionary of the Gypsies (Romanies)*. Scarecrow Press.
- Kenrick Donald; Grattan Puxon, 1981. *Sinti und Roma : Die Vernichtung eines Volkes im NS-Staat*. Göttingen : Gesellschaft für bedrohte Völker.
- Kenrick Donald; Puxon George 1972, 61. *The Destiny of Europe's Gypsies*. London.
- Khayyam Omar, 1120. "Rubbaiyat". Dostopno preko: <http://www.classics.mit.edu/Khayyam/rubaiyat.html> (11.10.2010)

- Knesebeck von dem Julia, 2006. *The problems encountered by Sinti Holocaust victims seeking compensation in post-1945 Germany*. Sommerville College: Oxford.
- Knudsen Marko, 2003. *Die Geschichte der Roma*. Hamburg: RomaBooks.
- Koch Ute 2010, 255-278. »Soziale Konstruktion und Diskriminierung von Sinti und Roma«. V: Hormel Ulrike; Scherr Albert (ur.), 2010. *Diskriminierung: Grundlagen und Forschungsergebnisse*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften in GWV Fachverlage.
- Kogalniceanu Mihail, 1840. *Skizze einer Geschichte der Zigeuner, ihrer Sitten und ihrer Sprache, nebst einem kleinen Wörterbuche dieser Sprache*. Stuttgart: Castische Buchhandlung.
- Lewis Bernard, 1998. "Iran history". V: The student Journal. New Orleans: Loyola University. Dostopno preko: <http://www.loyno.edu/history/journal/1998-9/Pipes.htm> (12.09.2010)
- Liegeois Jean Paul, 1978. »Bohemians et pouvoirs publics en France du XVe au XIXe siècle«. V: Etudes Tsiganes (No.4). Pariz: 84-100.
- Lifton Jay Robert 2000, 22-45. The Nazi doctors: medical killing and the psychology of genocide. New York: Basic Books.
- Mayall David, 2004. *Gypsies Identities 1500 - 2000: From Egyptians and moo-men to the ethnic Romani*. London: Rutledge
- Mayerhofer Claudia, 1988. *Dorfzigeuner. Kultur und Geschichte der Burgenland-Roma von der Ersten Republik bis zur Gegenwart*. Wien: Picus Verlag.
- Marushiakova E; Popov V; Kenrick Donald, 2001. *Gypsies in the Ottoman Empire*. Hertfordshire: University of Hertfordshire Press.
- Matras Yaron; idr., 2005. *The role of Romanies: images and counter-images of Gypsies/Romanies in European culture*. Liverpool: University Press.
- Miklosich Franz, 1874. *Beiträge zur Kenntnis der Zigeunermundarten*. Wien
- Miklosich Franz, 1872 – 1880. *Über die Mundarten und die Wanderungen der Zigeuner Europas*. Die Denkschriften der Philosophisch-historischen Classe der KAW. (Zv. XXI, XXIII) Wien.
- Moritz Heinrich; Grellmann Gottlieb, 1787. (Elibron 2005, replika). *Disertation on the Gipsies, Being an Historical Essay on the Gipsies*. London: Adamant.
- Nagy M.; Henke L.; Henke J.; Chatthopadhyay P. idr, 2007. "Searching for the origin of Romanies: Slovakian Romani, Jats of Haryana and Jat Sikhs Y-STR data in comparison with different Romani populations«. V: Forensic Science International, 169(1):19-26.
- Neander Augustus 1854a, 478-506. *General History of the Christian Religion and Church*. London, Wiley and Putnam.
- Novačič Dejan, 2005. »Jugoslovanski esperanto«. V: Mladina, 13. Ljubljana; ter v: http://www.mladina.si/tednik/200513/clanek/nar--jeziki-dejan_novacic/ (11.05.2008).
- Pine Lisa, 1997. Nazi family policy: 1933-1945. Oxford: Berg.
- Ratisbonensis Andreas 1486, 122. *Chronicon de Ducibus Bavariae ante CC*. Amberg: Bibliotheca Marquardi Freheri.
- Reiter Raimond 2002, 34-40. *Sinti und Roma im »Dritten Reich« und die Geschichte der Sinti in Braunschweig*. Marburg: Tectum Verlag.
- Rebendorf Henrici, 1265-1362. *Annales*. Vol.1. Arenpech/Hagen: Ebendorf/Freyherum.
- Rikhye Ravi, 2006. »Mahmud Ghaznavi's Seventeen Invasions of India«. Dostopno preko: http://orbat.com/site/kings_master/kings/Mahmud_ghaznavi/Mahmud%20Ghaznavi.html (22. 01. 2011).
- Romani Culture and History (2002) V: The Patrin Web Journal. Dostopno preko: <http://www.patrin.com> (22.02. 2011).
- Romani Rose, 2003. *The National Socialist genocide of the Sinti and Roma*. Dostopno preko: http://de.wikipedia.org/wiki/Romani_Rose (10.11.2010)
- Romani Rose, 2003. V: Reuter F.; Peritore S. (ur.). *Dokumentations und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma*. Heidelberg
- Sampson John 1993, 156-169. "On the Origin and early migration of the Gypsies". V: Journal of the GypsyLore Society. 3.izd.

- Schäffer Georg Jakob, 1787. *Sulz. Zigeuner-List und genaue Beschreibung des zum Schaden und Gefahr des Gemeinen Wesens meistens in Schwaben...* Stuttgart: Christoph Fridrich Cotta.
- Singhal Damodar 1982, 27 - 64. *Gypsies, Indians in exile*. University of Michigan: Archana Publication for Folklore Institute.
- Singal D.P., 1982. *Gypsies: Indians in Exile*. Meerut: Archana.
- Shashi Shyam Singh 1985, 26 - 28. *The World of Nomads*. Lotus Press.
- Spitta Alfred 1989, 380 - 400. »Entschädigung für Zigeuner«. V: *Wiedergutmachung in der BRD*. München 380 - 400.
- Spreizer Janko Alenka. »Etničnost in aktivno državljanstvo: Primer Romov v Sloveniji«. UP FHŠ: Koper. Dostopno preko:
<http://www.google.si/#sclient=psy&hl=sl&site=&source=hp&q=SPREIZER%2CJANKO&aq=f&aqi=&aql=&oq=&pbx=1&fp=c8oobb96d6666297> (12.10.2010)
- Stuckart Werner; Globke Hans 1936, 55-56. *Kommentare zur Deutscher Rassengesetzgebung*. München.
- Štrukelj Pavla, 2004. Tisočletne podobe nemirnih nomadov. Zgodovina in kultura Romov na slovenskem. Družina: Ljubljana.
- Tcherenkov Lev; Laederich Stéphane 2004. *The Roma*. Vol. 1. *History, Language and Groups*. Basel: Schwabe Verlag.
- Tcherenkov Lev; Laederich Stephane, 2004. *The Roma, Otherwise Known as Gypsies, Gitanos, Tsiganes, Cigani, Gingene, Zigeuner, Bohemiens, Travellers, Fahrende, etc.* Basel: Schwabe Verlag. 2.izd.
- Tetzner Theodor, 1835. *Geschichte der Zigeuner, ihre Herkunft, Natur und Art; für Gebildete Leser dargestellt*.
- Thurmaier Johann 1554, 509-663. *Annalium Boiorum libri septem*. Ingolstadt.
- Vekerdi Jozsef 1981, 240 - 250. »On the Social prehistory of the Gypsies«. V: *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, šte. 35 (2/3).
- Verdorfer Martha, 1995. »Geleitbrief des Kaiser Sigismund«. V: *Sinti und Roma*. Dostopno preko: <http://www.gfbv.it/3dossier/sinti-rom/de/rom-de.html> (10.02.2011)
- Vermeersch Peter, 2006. *The Romani movement*. Oxford-New York: Berghahn Books.
- Vossen Rüdiger, 1983. *Zigeuner. Roma, Sinti, Gitanos, Gypsies zwischen Verfolgung und Romantisierung*. Frankfurt am Main: Ullstein.
- Vossen Rüdiger; Dietrich Wolf, 1983. Katalog zur Ausstellung: »Zigeuner zwischen Romantisierung und Verfolgung--Roma, Sinti, Manuschi, Calé in Europa« Des Hamburgischen Museums für Völkerkunde. Frankfurt: Ullstein.
- Zedler Johann Heinrich, 1731-1754. *Universallexicon*

Internetni viri

<http://www.unigraz.at/rombase/net/>
(12.02.2010).
<http://www.iranica.com/newsite/articles/v1of6/v1of6o8.html>
(12.05.2010).
<http://www.iranica.com/newsite/authors/index.isc/>
(12.05.2008).
<http://www.gewi.kfunigraz.ac.at/romani/>
(15.01.2011).
<http://www.iranica.com/newsite>
(20.11. 2010)
<http://classics.mit.edu/Herodotus/history.html>
(17.11.2010)
<http://www.iranica.com/newsite/aboutiranica/index.isc>
(12.10.2010).
<http://www.orvillejenkins.com/languages/koinemothertongue.html> (22.10.2010).
http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15322984?ordinalpos=23&itool=EntrezSystem2.PEntrez.Pubmed.Pubmed_ResultsPanel.Pubmed_DefaultReportPanel.Pubmed_RVDocSum
(20.02.2011)
<http://www.loyno.edu/history/journal/1998-9/Pipes.htm>
(12.09.2010)
<http://www.tau.ac.il/dayancenter/mel/lewis.html>
(25. 09. 2010)
<http://de.wikipedia.org/w/index.php?title=Bild:Beerfelder-galgen-2007.jpg&filetimestamp=20071227193154>
(22.02.2011)
<http://www.patrin.com>
(22.02. 2011)
<http://www.gfbv.it/3dossier/sinti-rom/de/rom-de.html>
(22.02.2011)
http://orbat.com/site/kings_master/kings/Mahmud_ghaznavi/Mahmud%20Ghaznavi.html
(22. 01. 2011).
http://de.wikipedia.org/wiki/Romani_Rose
(12.02.2011)
<http://www.google.si/#sclient=psy&hl=sl&site=&source=hp&q=SPREIZER%2CJANKO&aq=f&aqi=&aql=&oq=&pbx=1&fp=c8oobb96d6666297>
(12.10.2010)
http://direkt.si/novice/slovenija/sinti_v_sloveniji_dvigujejo_glavo/114309
(15.10.2010).
http://www.mladina.si/tehdnik/200513/clanek/nar--jeziki-dejan_novacic/ (11.05.2008).
»Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika«. V: Telegram, 1954. Zagreb.
<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f2/Deklaracija.jpg> (12.01.2011)
http://hr.wikisource.org/wiki/Novosadski_dogovor
(12.01.2011).
<http://digital.nb.rs/eng/search.php?q=Ustav+kraljevine+Jugoslavije&key=ceo&zbirka=selection&x=birka12=razno>
(12.01.2011).
<http://www.varuh-rs.si/index.php?id=108>
(08.02.2011)

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=201057;>
 (08.02.2011)
http://ec.europa.eu/employment_social/fdad/cms/stopdiscrimination?langid=en; (08.02.2011)
<http://www.assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tag3/erec1201.htm> (08.02.2011)
<http://www.assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/tag5/erec1255.htm> (08.02.2011)
<http://www.mailzabava.com/zmago-jelincic-plemeniti-dopis/>
 08.02.2011
http://89.143.249.33/slovenija/crna_kronika/2011/01/v_sojenju_jelincicukot_prica_vabljena_voditeljica_erika_znidarsic.aspx?vote=-1
 08.02.2011
http://www.siol.net/slovenija/novice/2008/09/sinti_so_integralen_del_slovenskega_naroda.aspx
 08.02.2011
 Uradni list RS, št. 33/2007. Dostopno preko: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200733&stevilka=1762>
<http://www.rtvlo.si/slovenija/svetniki-podprli-romski-zakon/65799>
 08.02.2011
[http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/kulturni_razvoj_in_mednarodne_zadeve/kulturne_pravice_manjsin/predstavitev_podrocja/pravice_manjsin/;](http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/kulturni_razvoj_in_mednarodne_zadeve/kulturne_pravice_manjsin/predstavitev_podrocja/pravice_manjsin/) 08.02.2011
<http://volksgruppen.orf.at/slovenici/novice/stories/89765/>
 08.02.2011
http://m.24ur.com/bin/mobile/index.php?article_id=2013005
 08.02.2011
http://www.facebook.com/note.php?note_id=180214126523
 08.02.2011
<http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/51175>
 08.02.2011
http://www.dnevnik.si/tiskane_izdaje/dnevnik/217279
 08.02.2011
[http://www.mladina.si/tednik/200445/clanek/nar--manjsine-ksenja_hahonina/;](http://www.mladina.si/tednik/200445/clanek/nar--manjsine-ksenja_hahonina/) 08.02.2011
<http://www.ragor.si/podrocja.php?podrocje=&tema=aktualno&id=1001> 08.02.2011
<http://www.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/SUNEO5ZapisnikDS.pdf>
 (08.02.2011)
http://books.google.com/books?id=-FFEAAAACAAJ&pg=RA2-PT681&dq=Gegen+Zigeuner+und+Vagabunden&hl=sl&ei=lomBTZOAContOf_U1Lsl&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=2&ved=0CCsQ6AEwATgK#v=onepage&q&f=false
 (10.02.2011)
www.sta.si
 (20.02.2011)
<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D14761.php>
 (07.01.2011)